

Raolana Lifurongo Ki

Sa Luk ne kedea na buko ne sulia raolana na lifurongo ki. Nia kedea buko ne fuana te wane ne satana sa Tiofilas. Nia kedea laugo na buko ne kulu saea ana na Farongoe Lea sulia sa Jesus Christ.

Sa Luk kekede sulia te ne nia fuli ana fikute wane famamana, burina ne sa Jesus nia oli na 'uria 'i langi. Ana kada nai, wane famamana God ki, kera ta 'oro na, ma kera ka safali liulae fua sae kwailiulae ana Farongoe Lea sulia sa Jesus Christ ana kula 'oro ki, leka na wane 'oro ki ka famamana, ma na fikute wane 'oro ki ka tae laona molagali.

Sa Luk sasi 'uria kai fatai fola ana ne na wane famamana ki, kera nao si doria falilana na gwaungaie 'i Rom, naoma tani wane lau. Boroi ma kera doria lalau kera tafau fuana rongolana ma na famamanalana Farongoe Lea sulia sa Jesus Christ.

Na ru talingai ana na buko ne, na fatae sulia raolana Anoeru Abu ana fa dangi ana Pentekos. Anoeru Abu leka mai fua nia kwaitalai, ma ka kwai'adomi ana wane God ki ana kada ki tafau, sui boroi 'ana ta kula 'i fai nia saea kera kai leka 'uria. Ta ru lau ne sa Luk kekede sulia tani fatae talingai ana na lifurongo ki ne kera saea fuana wane ki. Ma nia kekede sulia na ru ne fuli fuana wane famamana ki ana kada nai. Nia fatai madakwa ana fuaka ne God nia too ana nikilalae baita, ma nao ta ru si susia Farongoe Lea.

Na ru talingai ki laona buko ne:

Na Farongoe Lea takalo kwailiu laona 'i
 Jerusalem 1:1-8:3
 Farongoe lea talofia 'i Jiudea ma 'i Samaria 8:4-
 12:25
 Etana lekalae sa Paul fuana fatalolana Faron-
 goe Lea 13:1-14:28
 Fanaonao ana fikute wane famamana ki, kera
 oku 'i Jerusalem 15:1-35
 Ruana lekalae sa Paul fuana fatalolana Faron-
 goe Lea 15:36-18:22
 Oluna lekalae sa Paul fuana fatalolana Faron-
 goe Lea 18:23-21:16
 Kera ngali sa Paul 'uria 'i Rom 21:17-28:31

Sa Luk kekede lau fuana sa Tiofilas

¹ Fuamu Tiofilas 'ae, laona etana kekedee be nau, nau ku kekede sulia ru ki tafau ne sa Jesus sasia, ma ka famanata ana, ² leka ka dao ana fa dangi be God ngalia 'uria 'i langi. 'I naona ne nia ra 'uria 'i langi, nia ka kwatea fatae talingai ki ana Anoeru Abu fuana wane ne nia filida fuana lifurongo nia ki. ³ Ma sulia fai akwala fa dangi ki lau burina maelana, ana kada 'oro ki nia fatainia talana fuana lifurongo ki, ma nia ka fulia ru ki, fua sae ka famamana ne nia mauri. Kera ka ada to'ona, ma nia ka fata faida sulia na falafala ne God kai gwaungai ana fafia wane nia ki.

⁴ Ma ana te kada ana okulae kera fainia sa Jesus, nia kwatea na fatae talingai fuada ka 'uri, "Nao mulu si leka fasia 'i Jerusalem. Mulu kai makwalia na kwatea be Maa nau eta fatae ana. Kamulu rongoa na be nau ku fata na mai sulia ka 'uri, ⁵ 'Sa Jon nia siuabua go wane ki ana kafo,

ma nao si tau, God kai siuabu kamulu ana na Anoeru Abu.' ”

Sa Jesus ra 'uria 'i langi

⁶ Ma ana kada ne lifurongo ki kera oku lau fainia sa Jesus, kera ledia kera ka fata 'uri, “Aofia 'ae, 'uri ma, kada te na ne 'oe kai 'ui 'ania 'initoe 'i Rom, ma 'oko olitainia na 'initoe be fua malu wane Israel ki?”

⁷ Ma sa Jesus ka olisida ka 'uri, “Nao lau ta ru fua mulu ka saitamana fa dangi ma na kada 'urinai ki, sulia Maa nau ne alua tafau kada fuana ru ne ki kai dao mai. ⁸ Boro'i ma kamulu ne, kada Anoeru Abu kai dao mai fafi kamulu, mulu kai too ana nikilalae. Ma mulu kai fata suli nau seki 'i Jerusalem, ma ana fere ki tafau 'i Jiudea ma 'i Samaria, ma ka dao ana fere ki tafau laona molagali.”

⁹ Ma burina ne nia saea ru ne ki tafau, God ka ngalia na 'uria 'i langi. Ma kada kera bubu ga 'ada 'ua, te gwa salo ka susia, ma kera nao si ada to'ona na.

¹⁰ Ma kada kera bubu talingai ga 'ada 'alaa 'uria 'i langi fuana adalae to'ona, kada ne nia ra, na ro wane keroa ofi ana maku kwao ki 'ali'ali mai, keroa ka uu na faida. ¹¹ Ma keroa ledida keroa ka 'uri, “Kamulu wane 'i Galili ki, 'uta ne kamulu uu go 'amulu 'i seki, ma mulu ka adaada 'alaa go 'amulu 'uria laona mamanga? Sa Jesus be God ngalia fasi kamulu 'uria 'i langi, kai oli laugo mai, dia be mulu ada to'ona nia ra 'uria 'i langi.”

Na wane fua talalana sa Judas

¹² Sui na wane ni lifurongo ki, kera ka oli 'uria 'i Jerusalem fasia gwauna fa uo ne kera

saea ana Olif, ne bobola fainia te kilomita fasia 'i Jerusalem. ¹³ Ma kada kera dao na 'i Jerusalem, kera ka ra 'uria na mae lume ne kera to ana 'i langi. Ma satana wane nai ki ne: sa Pita, sa Jon, sa Jemes, sa Andru, sa Filip, sa Tomas, sa Batolomiu, sa Matiu, sa Jemes na wele sa Alfeas, sa Simon ta wane ana wane be kera doria tarilana wane Rom ki fasia 'i Israel, ma sa Jiudas na wele sa Jemes. ¹⁴ Ma kera 'idufa oku 'urinai sulia te manatae wane fuana folae fainia tani keni laugo, ma ni Mary na gaa sa Jesus, fainia na wanefuta sa Jesus ki.

¹⁵ Ma ana te kada kera oku senai, te telenge ma ro akwala wane famamana ki ne kera oku mai. Ma sa Pita tae uu ka fata 'uri fuada, ¹⁶⁻¹⁷ "Wane kwaimani nau ki 'ae, na Kekedee Abu sulia sa Jiudas fuli mamana na, sulia na Anoeru Abu be fata ana sa Deved sulia sa Jiudas. Sa Jesus be filia laugo sa Jiudas fua nia ta te wane akulu fuana sasilana na rae ne fuana lifurongolae, boroi ma sa Jiudas be talaia mai wane ki fua daulana sa Jesus."

¹⁸ ('Urinai sa Jiudas ka ngalia malefo be kera foli nia ana fua nia ka 'olomaelana sa Jesus, ma ka folia ana na lifu gano. Ma laona gano nai, nia 'e 'asia, ma na guina ka foga, ma na guina ka busu tafa na 'i maa. ¹⁹ Ma na wane ne kera to 'i Jerusalem, kera rongoa ru ne fuli fuana sa Jiudas, ma kera ka saea na gano nai ana fatae kera "Akeldama." Ma fadalana na fatae nai ne na "Gano Ana Abu.")

²⁰ Ma sa Pita ka fata lau 'uri, "Ru ne fuli dia be kera kedea laona buko Psalm ki nia 'uri, 'Na

lume nia ka gwau, ma nao ta wane si to laona.'☆
Ma te kekedee laugo be nia 'uri, 'Nia lea fuana ta wane lau ne kai talana fua kai ngalia raoe be nia.'☆

²¹⁻²² “Nia 'e lea fuana kulu kai filia lau ta wane fua kai rao oku fai kalu na lifurongo ki fuana fatae sulia tataelana na 'Aofia sa Jesus fasia maea. Na wane ne kulu kai filia, nia ta wane ana fikute wane be kera leka oku fai kulu ana kada be sa Jesus nia to 'ua fai kulu, safali mai ana kada be sa Jon siuabua sa Jesus, leka mai ka dao ana fa dangi be God ngalia na sa Jesus fasi kulu 'uria 'i langi.”

²³ Ma kera ka filia ro wane ki. Ma satana ta wane ne sa Josef, ne kera saea ana sa Basabas, ma kera ka saea laugo ana sa Justus. Ma satana ruana wane ne sa Mataeas. ²⁴ 'Uraini kera foa kera ka 'uri, “Aofia 'ae, 'oe ne 'oe saitamana manatana wane ki tafau. Aia, 'oko fatainia mai fua malu ana kada ne sa ti ana ro wane ne ki ne 'oe filia, ²⁵ fua kai ngalia raoe ne ana lifurongolae be sa Jiudas lukasia ma ka leka na 'ana 'uria kula ne bobola fua nia kai to ana.” ²⁶ Ma burina ne kera foa tafau, kera ka saketo ana ru dia daisi, fua kera ka dao to'ona sa ti ana ro wane ne ki ne God filia, ma kera ka filia sa Mataeas fua ka rao fainia akwala ma te wane ni lifurongo nai.

2

Daolana mai na Anoeru Abu

¹ Ma na fa dangi baita Jiu ki ne kera saea ana Pentekos* nia dao na mai, ma na wane ne kera

☆ **1:20** Psalm 69:25 ☆ **1:20** Psalm 109:8 * **2:1** Pentekos:
Ada to'ona ana Diksonari

famamana ki, kera oku ana te kula laona fere baita 'i Jerusalem. ² Tona boro ma te lingeru dia na kuburu baita, nia dao mai fasia 'i langi, ma ka talofia na lume ne kera to ana. ³ Ma kera ka ada to'ona na ru dia meamea ere ki, ma na ru nai ka takalo ma ka dau fafona wane ki tafau ne kera to senai. ⁴ Ma na Anoeru Abu ka sura ada tafau, ma kera ka etangia fatae ana fatae 'e'ete ki, dia ne Anoeru Abu fafata kera ana.

⁵ Ma ana kada nai, na wane Jiu ki ne kera fasia God, kera to laugo 'i Jerusalem. Kera leka mai fasia na mae fere 'e'ete baita ki laona molagali. ⁶ Ma kada kera rongoa na lingeru nai, wane 'oro ki kera oku. Ma kera ka kwele 'asiana, sulia ne wane famamana ki, kera fata ana fatae kera ki tafau. ⁷ Ma sulia kera kwele 'asiana, kera ka fata 'uri fuada talada, "Na wane ne kera fata 'uri ki, kera wane 'i Galili ki tafau go. ⁸ Ma 'uta ne kalu rongo kera fata na ana fatae kalu ki? ⁹ Sulia kalu leka mai fasia fere 'i Patia, ma 'i Media, ma 'i Elam, ma 'i Mesopotemia, ma 'i Jiudea, ma 'i Kapadosia, ma 'i Pontus, ma 'i Esia[†], ¹⁰ ma fasia 'i Frigia, ma 'i Pamfilia, ma 'i Ijip, ma fasia fere ki 'i Libia karangia 'i Saerin, ma tani wane kalu leka mai fasia 'i Rom. (Aia, ma tani ai amalu kera wane Jiu ki, ma tani ai amalu lau kera fi ru go mai 'i Jiu 'i buri.) ¹¹ Ma tani wane kera leka mai fasia 'i Krit, ma fasia 'i Arabia, ma kulu ka rongoa wane ne ki kera fata sulia na ru ni kwelelae ana ki ne God nia sasia, ma kulu ka rongo saitamana fatae kera ki ne fatae mamana kia go talaka!" ¹² Kera ka kwele 'asiana, ma kera ulafusia na ru

[†] **2:9** Esia: Ada to'ona ana Diksonari

ne kera ada to'ona. Ma kera ka ledi kera talada kera ka 'uri, "Te na ne 'uri?"

¹³ Ma tani wane ada ka fata 'onionga ana kera ka 'uri, "Alamia kera ku baita ana waeni 'oto ne, ma gwauda ka garo."

Na fatalolae sa Pita

¹⁴ Sui sa Pita ka uu fainia akwala ma te wane ni lifurongo nai ki, ma ka fata baita fuana okue nai ka 'uri, "Mulu na sasiku wane Jiu ki, ma mulu wane ki tafau ne mulu to 'i Jerusalem, mulu kai fafurongo basi mai fuaku, fua nau ku farongo kamulu ana fadalana ru ne. ¹⁵ Na wane ne ki nao kera si oewanea lau ana kufilana waeni ne, dia ne mulu manata to'ona. Sulia nia fi dao go ana sikwana kada sato 'i 'ofodangi. ¹⁶ Aia, ma na ru ne be sa Joel na profet 'e fata 'ua na mai sulia be 'uri,

¹⁷ 'God ka fata 'uri,

Ana maedangi 'isi ki, nau kai kwate dangalu ana na Anoeru Abu nau fuana wane nau ki tafau.

Ma na wele fi baita kamulu ki, ma na sari kamulu ki, kera kai farongo ana fatalaku.

Ma na wele fi baita kamulu ki kera kai ada to'ona na fataie ki, ma na wane ngwaro kamulu ki kera kai ada to'ona ru ki ana maleu bolee kera ki.

¹⁸ Ana kada nai ki, nau kai kwatea laugo na Anoeru Abu nau fuana wane ma keni nau ki ne kera rao 'o'oni ma kera ka famamana, fua kera laugo kai farongo ana fatalaku.

¹⁹ Ma nau kai fulia na ru ni kwelelae ana ki laona mamanga 'i langi, ma nau ku sasia fanadae ki 'i ano laona molagali.

Laona molagali na wane ki kera kai ada to'ona ne na wane ki kera kai mae, ma na ere, ma na sasu ki.

²⁰ Ma 'i langi na wane ki kera kai ada to'ona na sato kai rodoa, ma na madame kai meo dia ta 'abu.

'Uraini ka sui fa dangi 'initoa nai fi dao mai, ne God kai ketoa na wane ki tafau.

²¹ Sa ti boroi 'ana ne gani 'uria kwai'adomilae ana 'Aofia, nia kai famauria.' *✧

²² Ma sa Pita ka fata lau 'uri, "Mulu wane Israel ki, mulu kai fafurongoa na fatae ne ki! Sa Jesus wane fasia 'i Nasaret, nia na wane ne God odua mai. God ka fatainia fua mulu ana fanadae, ma na ru ni kwelelae ana ki ne nia sasia mai ania sa Jesus. Mulu talamulu kai saitamana tafau ru ne ki ne fuli 'i safitamulu. ²³ Aia, ma God ka saitamana, ma nia ka naia na sa Jiudas ne kai kwatea sa Jesus fua mulu, ma mulu ka saungia, sulia mulu alamatainia fuana wane ne nao lau Jiu ki, kera ka foto'ia ana 'airarafolo. ²⁴ Boroi ma God 'e taea lau fasia maea, ma ka lugea fasia nikilalae ana maea, sulia nia 'afitai fuana maea ka dau sulia sa Jesus. ²⁵ 'I nao mai sa Deved be fata 'uri suli nia,

'Nau ku ada to'ona God ana kada ki tafau ne nia to fai nau, ma nao nau si mau, sulia nia to karangi aku.

²⁶ Ma sulia ru ne, nau ku eele 'asiana, ma na fatalaku ka fungu ana eelelae.

Nau kai fito'ona God, ²⁷ sulia nao 'oe si alamatai nau 'uria na kula ana maea, ma nao 'oe si

* **2:21** Joel 2:28-32

ala'ani nau, na Wane Abu 'oe ka fura laona kilu gwau.

²⁸ Ma 'oe fatainia fuaku ne nau kai mauri lau. Ma ana tolamu fai nau, 'oe kai fafungu nau ana eelea.' "☆

²⁹ Ma sa Pita nia fata nonira'a lau ka 'uri, "Wane kwaimani nau ki 'ae, nau ku fata madakwa fua mulu sulia na koko kia sa Deved na kingi. Nia mae, ma kera ka faitolia na. Ma na kilu gwau nia ka to karangi kulu ga 'ana 'i seki ta'ena. ³⁰ Sa Deved nao si fata lau sulia nia talana kada nia saea ru ne. Nia ta profet, ma nia ka saitamana ga 'ana na fata alangaie God fuana. God fata alangai kai alua ta wane ana kwalafa sa Deved na kingi, nia kai gwaungai dia nia. ³¹ Sa Deved ka ada to'ona tafau na te ne God kai sasia, ma sa Deved ka fata sulia na tataelana na Christ, na wane filia God fasia na maea. God nao si lukasia laona kula ni mae, ma na nonina nao si fura. ³² Sa Jesus be, God taea fasia na maea, ma kalu tafau go ne kalu ada to'ona, ma kalu ka fata famamana 'urinai sulia. ³³ God nia fa'initoa sa Jesus ana fagourulana fua nia ka gwaungai fainia, ma God ka kwatea na Anoeru Abu fuana, dia be nia eta fata ana. Aia, ma na ru ne mulu ada to'ona, ma mulu ka rongoa ta'ena na ne sa Jesus kwate dangalu mai ana na Anoeru Abu fua malu. ³⁴ Sulia nao lau sa Deved ne ra 'uria 'i langi. Boroi ma sa Deved fata lalau 'uri, 'God nia fata 'uri fuana 'Aofia nau: 'Oe gouru 'i bali 'o'olo aku, ma 'oe gwaungai fai nau, ³⁵ makwalia kada nau kai alua malimae 'oe ki farana gwaungaie 'oe.' ☆

³⁶ “Nia ne kamulu, wane Israel ki, nau ku doria mulu kai saitamana lea ana sa Jesus ne nau ku fata sulia, be mulu foto'ia ana 'airarafolo, ma God ka alua sa Jesus fua famaurilana wane ki ma ka gwaungai!”

³⁷ Ma ana kada ne wane ki kera rongoa ru nai, manatada ka ngwatautau 'asiana. Ma kera ka fata 'uri fuana sa Pita fainia na wane ni lifurongo ki, “Wane kwaimani nau ki 'ae, te ne kalu kai sisi fua God ka manataluge amalu?”

³⁸ Sa Pita olisida ka 'uri, “Kamulu tafau, mulu kari abulo fasia ta'alae kamulu ki, ma kalu kai siuabu kamulu, sulia mulu famamana sa Jesus Christ fua God ka manataluge ana ta'alae kamulu ki, ma God kai kwatea na Anoeru Abu nia fua mulu. ³⁹ God kia nia eta fatae kai kwatea na Anoeru Abu fuana wane ne nia rii 'urida fuana talana. Na eta fatalae ne nia 'afuta mulu na fainia wele kamulu, ma na wane ne kera to tau ki laugo.”

⁴⁰ Sa Pita ka saea na ru ne ki fuada, ka raduda ka 'uri, “Mulu kai ada lea suli kamulu talamulu fasia na kwaekwaee ne kai leka mai fuana wane ta'a ki!” ⁴¹ Ma na wane 'oro ki, kera ka famamana fatalana, ma kera ka siuabu. Ma ana fa dangi nai, bobola fainia olu to'oni wane ki ne kera ru lau mai laona fikute wane famamana nai. ⁴² Ma ana maedangi ki tafau, kera fafurongoa na famanatae lifurongo ki, ma kera 'idufa to oku, ma kera ka fanga kwaimani, ma kera ka foa oku.

⁴³ Ma na lifurongo ki, kera fulia ru fanadae 'oro ki ma na ru ni kwelelae ana ki, ma na wane ki tafau kera ka kwele. ⁴⁴ Ma na wane ne kera famamana sa Jesus ki, kera ka 'ado fainia okue

kwaimani, ma kera ka tolingia safitada kwailiu toorue kera ki. ⁴⁵ Ma tani kada kera ka 'oifoli laugo ana na alurue kera ki, ma na ano kera ki, ma kera ka tolingia malefo kera ngalia ki safitada kwailiu, ka bobola fainia kwaidorie te te wanea adalu ne doria. ⁴⁶ Ma kera ka oku ana maedangi ki tafau laona fa labu ana Beu Abu God. Ma kera ka fanga oku kwaimani laona lume kera ki, ma kada kera oku 'urinai, kera ka eele 'asiana fainia na gwarimabelae laona maurilada. ⁴⁷ Ma kera ka tangoa God, ma na wane ki tafau 'i Jerusalem ka eele faida. Ma ana maedangi ki tafau, na 'Aofia ka famauria tani wane lau, ma kera ka ru mai laona fikute wane famamana ne.

3

Sa Pita fai sa Jon keroa gura na wane 'aena mae

¹ Ana te maedangi, sa Pita ma sa Jon, keroa leka 'uria Beu Abu God ana oluna kada sato saulafi, sulia kada sato nai, kada Jiu ki fua folae. ² Ana maedangi ki tafau, wane ki kera 'idufa ngalia mai te wane 'aena mae safali mai ana kada ana futalana. Ma kera ka alua mana tafa ana Beu Abu God. (Na tafa nai, kera saea ana “Mae Tafa Kwanga.”) Ana maedangi ki tafau, nia to senai, fua ka gani malefo ana wane ne kera ru kau laona Beu Abu God. ³ Ma kada nia ada to'ona sa Pita fainia sa Jon keroa ru kau, nia ka gani keroa fua keroa ka kwatea ta ru fuana. ⁴ Ma keroa ka bubu tete fuana, ma sa Pita ka fata 'uri fuana, “Ada mai fuamaro.” ⁵ Ma nia ka bubungi keroa, ka manata 'ana fua keroa ka kwatea ta ru fuana. ⁶ Ma sa Pita ka fata 'uri fuana, “Nao nau si to go

ana ta malefo. Boroi ma nau kwate fuamu na ru ne nau ku to ana. Nau ku saea fuamu, ana satana sa Jesus Christ wane 'i Nasaret 'oe tatae, ma 'oko fali.” ⁷ Go sa Pita ka dau ana 'aba 'o'olo nia, ma ka taea. Ma 'ali'ali go 'aena tafau ka nikila na, ⁸ ma nia ka lofo, ma ka uu ana ro 'aena ki, ma nia ka fi safali ka fali kwailiu. Ma nia ka ru kau fai keroa 'uria laona fa labu ana Beu Abu God, ka fali, ma ka ngwae sakasaka ma ka tangoa God. ⁹ Ma kada wane nai ki, kera ada to'ona nia fali, ma ka fata lea ana God, ¹⁰ kera ada saitamana ne nia na wane gani be leka ru kai to mana tafa ana Beu Abu God. Ma kera ka kwele 'asiana ana ru ne fuli fuana wane nai.

Fata sa Pita saea laona Beu Abu God

¹¹ Kada nai, wane ne ka dau ngasi na ana sa Pita fai sa Jon, na wane 'oro ki kera ka kwele 'asiana, ma kera ka lae 'ali'ali siada laona kula ana Beu Abu God ne kera saea ana “Taofa sa Solomon.” ¹² Kada sa Pita ada to'ona na wane nai ki, nia ka fata 'uri fuada, “Mulu wane Israel ki, 'uta ne mulu ka kwele ana ru ne, ma mulu ka bubungi karo na 'amulu 'uri? Alami kamulu kwaisae na nikilalae karo talamaro, ma na tolae abu karo ne karo gura ana na wane ne ma nia ka fali? ¹³ God ne sa Abraham, sa Aesak, ma sa Jakob kera fosia, God be koko kia ki, nia tala fa'initoa na wane rao nia sa Jesus. Boroi ma mulu ka kwatea lalau sa Jesus fuana fanaonao ki. Ma kada sa Paelat nia ketoa, kamulu noni'ela 'ani nia, ma mulu ka fata falia 'asiana kada be sa Paelat saea fua lugelana. ¹⁴ Sa Jesus na wane abu, ma ka 'o'olo be God filia fuana famaurilana wane nia ki, boroi ma mulu noni'ela ana, ma

mulu ka 'ingoa lalau sa Paelat fua lugelana wane ne sauwane. ¹⁵ Ma mulu ka saungia sa Jesus na safalie ana maurie. Boroï ma God ka taea fasia na maea, ma karo ka ada to'ona mamanalana ru ne. ¹⁶ Mulu ada to'ona na wane ne, ma mulu ka ada saitamana. Nia famamana na nikilalae sa Jesus ne ka famauria. Fitoe ana sa Jesus ne kwate wane ne ka 'akwa ne mulu ka ada to'ona tafau na.

¹⁷ “‘Urinai wanefuta nau ki 'ae, nau ku saitamana kamulu fainia fanaonao ki mulu sasi 'urinai ana sa Jesus, sulia mulu ulafusi ru. ¹⁸ Boroï ma God saea na mai 'ua 'i nao ana na profet ki fua na wane filia nia kai nonifi. Ma nia 'urinai fua ka famamana na fatalana God. ¹⁹ 'Urinai mulu kai kari abulo na, ma mulu ka abulo 'uria God, fua nia ka manatalugea abulo ta'alaie kamulu ki, ma fua God ka faeelea na maurilamulu, ²⁰ ma nia ka kwatea mai sa Jesus Christ wane be nia filia na fua mulu. ²¹ Nia to mai 'ana 'i langi leka ka dao ana kada God kai fafalua ru ki tafau, dia be nia saea mai 'ua na ana profet abu nia ki. ²² Sulia sa Moses fata sulia na 'Aofia ka 'uri, 'God kamulu kai kwatea kau te profet siamulu, dia laugo ne nia eresi nau mai. Nia ta wane amulu wane Jiu ki. Mulu kai rosulia na te ki ne nia saea fua mulu. ²³ Sa ti boroï 'ana ne nao si rosulia na te ne na profet nai saea, God kai efoa nia ka to 'e'ete fasia wane nia ki ma ka saungia.’[✠] ²⁴ Sa Samuel, ma na profet ki tafau ne kera leka mai 'i buri, kera to ana na farongoe ne fasia God, kera ka 'ainitaloa laugo 'ana te ne nia fuli na ana kada ne. ²⁵ Na fata alangaie God ki fua mulu nia dao

✠ **3:23** Diutronomi 18:15, 18

mai ana na profet nia ki. Ma mulu 'ado laugo ana fainia na koko kamulu ki ana alangaie God fuada, dia nia saea fuana sa Abraham ka 'uri, 'Nau kai falea wane ki tafau laona molagali, sulia na wane ne nia futa olitamu.'^{☆ 26} Nia ne, God ka filia mai ma ka kwatea mai na wane rao nia sa Jesus siamulu, fua nia ka falea kamulu, ana kada mulu kari abulo fasia ta'alaie kamulu ki."

4

Kera ketoa sa Pita fai sa Jon

¹ Ana kada sa Pita fainia sa Jon keroa faorai 'ua ga 'ada fua tooa ki, tani fataabu, ma tani Sadusi, ma na fanaonao ana wane ne kera folo 'usia Beu Abu God, kera dao mai siada. ² Kera guisasu, sulia na ro lifurongo ne ki keroa famanata wane ki ne sa Jesus nia tatae na fasia maea, ma ka fatainia ne na wane ne kera mae ki boroi kera kai tatae laugo fasia maea. ³ Nia ne kwatea kera ka dauda, ma kera ka aluda laona beu ni kanie, ma keroa ka to senai makwalia ruana maedangi, sulia nia saulafi na. ⁴ Ma wane 'oro ne kera rongoa fatae keroa ki, kera ka famamana. Ma na wane ne kera famamana na farongoe lea kada nai, nia bobola fainia lima to'oni wane ki.*

⁵ Ana maedangi 'i buri, wane fanaonao Jiu ki, ma wane famanata ana taki ki, kera oku 'i Jerusalem. Kera na fikute wane lokoeru. ⁶ Kera oku fainia sa Anas na 'inita fataabu, ma sa Kaeafas, sa Jon, sa Aleksanda fainia tani wane

[☆] 3:25 [Jenesis 22:18](#) * 4:4 Lima to'oni wane ne kera nao si tomainia go keni fainia na wele ki ne kera famamana laugo na farongoe lea.

lau ana kwalafa ana 'inita fataabu. ⁷ Sui kera ka fauua sa Pita fainia sa Jon 'i naofada tafau, ma kera ka ledida ka 'uri, “Kamoro gura 'uta ana na wane 'aena 'e mae ne? Na mamanae te ne kamoro too ana, ma na nikilalae ana sa ti ne kamoro gura ana?”

⁸ Ma na Anoeru Abu ka sura ana sa Pita ma nia ka fata 'uri fuada, “Kamulu wane fanaonao ki, ma na wane gwaungai ki, ⁹ mulu ledi karo ta'ena sulia na ru lea ne karo sasia fuana wane 'aena 'e mae, ma te ne kwate nia ka lea. ¹⁰ Karo dori kamulu fainia wane ki tafau 'i Israel mulu ka saitamana ru ne, na wane ne mulu ada to'ona, nia 'akwa, ma ka uu na fai kamulu, nia 'akwa ana na nikilalae sa Jesus Christ na wane fasia 'i Nasaret be kamulu saungia ana 'airarafolo ma God ka taea fasia na maea. ¹¹ Na Kekedee Abu be fata sulia sa Jesus ka 'uri,

'Nia na fau ne mulu na wane saungai lume ki, mulu noni'ela ana.

Nia ne na fau ne talingai ka liufia na fau ki tafau ana 'odoe.'

¹² Taifilia nia go ne saitamana ka famauria wane ki, nao na ta wane lau laona molagali, ne God kwatea fua ka famaui kia.”

¹³ Ma fikute wane lokoeru, kera ka kwele 'asiana ana sa Pita ma sa Jon, sulia nao keroa si mau ana fata nonira'alaе. Ma kera ka kwele laugo ana saitamarue keroa, ro wane ne ki nao keroa si susuli ru go. Ma kera saitamana keroa ro wane dee ie ki go. Ma kera ka saitamana ne keroa ro wane be liu oku laugo fainia sa Jesus. ¹⁴ Ma kera ka ulafusia na saelana lau ta ru, sulia na wane be keroa gura nia uu laugo fai kera. ¹⁵ 'Urinai ne kera ka kwatea sa Pita,

ma sa Jon, fainia na wane nai, kera ka ru kau 'i maa fasia kula ni okulae nai. Sui, kera fata basi 'ada sulia te ne kera kai sasia ana sa Pita ma sa Jon. ¹⁶ Ma kera ka fata 'uri, “Te ne kulu kai sasia ana ro wane ne ki? Sulia na wane ki tafau ne kera to 'i Jerusalem, kera saitamana tafau go na fanadae ne keroa sasia, ma nao kulu si bobola fua tofelana. ¹⁷ Boro ma fua ru ne ka nao si talo fuana tani wane lau, kulu saea fuada nao keroa si fata lau sulia sa Jesus fuana tani wane lau.”

¹⁸ Sui kera ka saeda lau mai 'uria sa Pita ma sa Jon, kera ka fata talingai 'uri fuada, “Nao kamoro si fata lau ana ma nao moro si famanata na sulia sa Jesus.”

¹⁹ Ma sa Pita fainia sa Jon keroa olisida ka 'uri, “Kamulu manata basi, na te ne 'o'olo maana God, na rolae suli kamulu, naoma rolae sulia God? ²⁰ Nao karo si mango na fasia fatae sulia te ne karo tala ada to'ona, ma karo ka rongoa.”

²¹ Ma na fikute wane lokoeru, kera ka fata nikila lau fuada. Sui kera ka lugeda, fasi wane ki ka fualida fafia kwae ladaro, sulia wane ki tafau, kera tangoa God fafia te ne keroa fulia.

²² Sulia wane ki saitamana taifilia God go ne ka gura wane ne matai na sulia fai akwala fangali ma ka tarenga ana maurilana.

Wane famamana ki kera foa 'uria nonira'ala

²³ Kada kera alamatainia fua keroa ka leka na 'ada sa Pita ma sa Jon, ka oli lau siana fikute wane keroa, ma keroa farongoda ana ru ne fataabu baita ki ma wane fanaonao ki kera saea.

²⁴ Ana kada kera rongoa, kera ka fosia God kera ka 'uri, “God 'initoa 'ae, 'oe ne saungainia na mamanga, na molagali, na asi, ma na ru mauri

ki tafau 'i seki. ²⁵ Ma 'oe kwatea na Anoeru Abu 'oe fuana koko kalu sa Deved na wane rao 'oe, fua ka fata 'uri,

'Na wane ne nao lau Jiu ki, kera guisasu fuaku, ma kera ka tatae suali nau sulia manatae wane oewanea kera ki.

²⁶ Na kingi ki kera sasi akau 'ada talada ma na wane 'initoa ki kera ka oku fua firue fainia God ma Christ na wane filia nia.'☆

²⁷ "Sulia ru ne fuli kada sa Herod Antipas ma sa Pontias Paelat, keroa oku laona fere nai fainia wane ne nao lau Jiu ki ma na wane Israel ki laugo. Kera oku fuana ketolana sa Jesus, na wane rao abu 'oe ne 'oe filia na. ²⁸ Kera oku fuana famamanalana ma sasilana na ru ki tafau, dia be 'oe naia na mai, sulia ana nikilalae 'oe, ma na kwaidoria 'oe fua ka fuli 'urinai. ²⁹ Ma ana kada ne God 'ae, 'oe ada to'ona basi fatae talingai kera ki, ma 'oe kwatea mai na nikilalae 'oe fua malu na wane rao 'oe ki, fua kalu fata nonira'a ana fatalamu. ³⁰ 'Oe fatainia mai nikilalae ma 'oe gura wane ki, fua kera ka ada to'ona fulilana ru fanadae ki, ma na ru ni kwelea ki, ana satana wane rao abu 'oe sa Jesus."

³¹ Ma ana kada kera foa ka sui go, kula ne kera oku ana ka gelogelo na. Ma na Anoeru Abu ka sura adalu tafau, ma kera ka fata nonira'a na ana fatalana God.

Kera tolingia na toorue kera ki

³² Ma wane ki ne kera famamana, kera oku ana te manatae wane. Ma nao ta wane si to ana ta ru ne nia kai saea ana ru nia talana, boroi ma kera tolingia 'i safitada na ru kera ki tafau. ³³ Ma na

☆ 4:26 Psalm 2:1-2

lifurongo ki ka 'ainitaloa nonira'a sulia tataelana na 'Aofia sa Jesus fasia na maea, ma God ka falea kera tafau. ³⁴ Ma nao ta wane laona fikute wane ana tooa kera ne ka bobo 'uria ta ru, sulia tani kada ne kera bobo, tani wane ada ne kera to ana gano naoma ta lume, kera ka 'oifoli 'anida. Sui kera ka ngalia mai malefo nai ki, ³⁵ kera ka kwatea fuana lifurongo ki, kera ngalia, kera ka tolingia fuada tafau sulia bobolae kera ki.

³⁶ Ma sa Josef te wane ana kwalafa sa Lifae be futa 'i Saeprus be lifurongo ki kera saea ana sa Banabas (fadalana ne Wane ana Kwairadui), ³⁷ nia 'e 'oifoli ana te lifu gano nia, ka ngalia malefo nai, ka kwatea fuana lifurongo ki.

5

Sa Ananaeas fainia 'afe nia ni Safaera

¹ Boroi ma te wane ne satana sa Ananaeas, fainia 'afe nia ni Safaera, keroa to laugo fainia na fikute wane famamana nai. Ma keroa ka 'oifoli laugo ana ta bali ana gano keroa. ² Ma sa Ananaeas ka alua ta bali ana malefo nai fuada, ka ngalia go mai 'ana ta bali ana malefo nai ka kwatea fuana lifurongo ki, ma nia ka saea nia tafau na nai. Ma na 'afe nia boroi ka ala laugo fafia sukee nai. ³ 'Urinai sa Pita ka ledi 'uri ana, "Ananaeas 'ae, 'uta ne 'oe alamatainia sa Saetan ka talai 'oe, ma ka sasia 'oko sukea na Anoeru Abu ana agwatailana ta bali ana malefo be kamoro ngalia? ⁴ 'I naona ne 'oe foli ana na gano be, nia ne ru 'oe. Ma burina 'oe foli ana, malefo 'oe ngalia 'uria ru nena, 'oe ne 'oe baita fuana, ma 'oe saitamana sasia 'amu ana ta ru

sulia na kwaidoria 'oe. 'Uta ne 'oe manata 'urinai laona manatalamu? Nao 'oe si sukea go wane ki, 'oe sukea lalau God!"

⁵ Kada sa Ananaeas nia rongoa na ru nai, nia ka 'asi 'i ano, ma ka mae na. Ma na wane ne kera rongoa ru nai, kera mau 'asiana. ⁶ Ma tani wele fi baita ki kera ru mai, kera ka 'afua nonina. Ma kera ka ngalia 'i maa, ma kera ka faitoli na ana.

⁷ Bobola fainia ta olu kada sato 'i burina, na 'afe nia ka ru mai laona lume ana kula ne sa Pita nia to ana, ma nao nia si saitamana laugo ana te ne fuli fuana arai nia. ⁸ Ma sa Pita ka ledi 'uri ana, "Farongo nau basi mai, 'uri ma na malefo be tafau na ne arai 'oe fai 'oe moro ngalia 'uria na gano be kamoro 'oifoli ana?"

Ma nia olisia ka 'uri, "Tu, nia tafau na be."

⁹ Go sa Pita ka ledi lau 'uri ana, "'Uta ne arai 'oe fai 'oe, moro ka sukea na Anoeru Abu God, ma kamoro kwaisae nia si keto kamoro go? Na wane be kera faitolia na arai 'oe, kera uu ga 'ada 'i 'aena mae ana kada ne. Ma kera kai ngali 'oe laugo fua kera ka faitoli amu." ¹⁰ Ma 'urinai go ni Safaera ka 'asia laugo 'i ano maana 'aena sa Pita, ma ka mae na. Ma na wele fi baita be ki kera ru mai, ma kera ka ada to'ona ne nia mae na, kera ka ngalia 'i maa, ma kera ka leka faitolia laugo ninimana arai nia. ¹¹ Na wane famamana ki, ma wane ki tafau laugo ne kera rongoa ru nai, kera mau 'asiana.

Ru fanadae ki

¹² Na lifurongo ki, kera fulia ru 'oro ni kwelelae ana ma na fanadae ki safitana na wane ki. Ma wane famamana ki tafau, kera oku laona Beu Abu God ana kula ne kera saea ana Taofa sa

Solomon. ¹³ Ma ta wane ne nao si famamana, nao nia si nonira'a fuana ka oku faida, sui boro'i 'ana wane ki ka tangoa na wane famamana ki ma ka saea kera lea. ¹⁴ Boro'i ma wane 'oro ki, ma keni 'oro ki laugo, kera famamana na 'Aofia, ma kera ka oku laugo laona fikute wane nai. ¹⁵ Ma sulia ru ne lifurongo ki kera fulida, na wane senai ki kera ngalia wane matai ki, ma kera ka aluda sulia na taale fafona 'ifitai kera ki, fua kada sa Pita nia liu, na nununa boro'i ka liu fafida, ma kera ka 'akwa. ¹⁶ Ma na wane 'oro ki kera leka mai fasia na fere ki kalia 'i Jerusalem, kera ngalia mai wane kera ki ne kera matai fainia wane ne anoeru ta'a ki fafida, ma na lifurongo ki kera ka gurada, ma kera tafau kera ka 'akwa laugo.

Kera famalagaigaia na lifurongo ki

¹⁷ Ma na 'inita fataabu, fainia wane nia ki ne kera to laona fikute wane Sadusi ki, kera kwaifi 'asiana fuana lifurongo ki. ¹⁸ Ma kera dauda, kera ka aluda laona beu ni kanie. ¹⁹ Boro'i ma ana fa rodo nai, na 'ainsel God dao mai, ma ka 'ifingia mae ki ana beu ni kanie nai, ka talaida 'i maa, ma ka fata 'uri fuada, ²⁰ "Mulu leka, mulu ka uu laona Beu Abu God, mulu ka farongoa wane ki sulia na maurie falu ne." ²¹ Na lifurongo ki kera ka rosulia na 'ainsel nai, ma 'i 'ofodangi makalokalo, kera ka leka na laona Beu Abu God, ma kera ka safali na ana famanatalae.

Na 'inita fataabu fainia wane nia ki, kera ka akwa mai 'uria na wane fanaonao ana Jiu ki fua fikute wane lokoeru, fua kera ka filoa na lifurongo ki. Ma kera ka kwate fatae fuana wane ni ome'e ki, kera ka talai'a mai lifurongo ki fasia

laona beu ni kanie siada. ²² Boro ma kada ne wane ni ome ki kera dao kau, kera nao si ada to'ona na ta te wane ana lifurongo ki laona beu ni kanie. Ma kera oli kera ka farongoa wane fanaonao ki kera ka 'uri, ²³ "Kada kalu dao kau laona beu ni kanie, kalu ada to'ona ne wane ni folo ki kera bilaki ngasi 'asiana ana mole'ana mae loko ki, ma kera ka folo ga 'ada maana mae ki. Boro ma kada kalu 'ifi, kalu ka ada kau laona, nao kalu si ada to'ona go to'ona ta te wane ana lifurongo ki." ²⁴ Kada ne fataabu baita ki, ma na wane fanaonao ana na wane ni folo ki ana Beu Abu God, kera rongoa ru ne, kera ka filoda kwailiu 'uria te lau ne kai fuli.

²⁵ 'Urinai te wane 'e ru mai, ma ka fata 'uri fuada, "Mulu fafurongoa basi, na wane be mulu aluda laona beu ni kanie, kera uu na 'ada laona Beu Abu God, ma kera ka famanata na wane ki!" ²⁶ Ma na wane gwaungai ana wane ni folo ki fainia na wane nia ki, kera leka, kera ka oli mai fainia na lifurongo ki. Kera nao si kwae laelae lau sulida fuana olilae mai, sulia kera mau ana wane ki, fasia kera ka 'ui fauda lalau.

²⁷ Ma kada kera talaia mai na lifurongo ki, ma kera ka fauuda naofana na fikute wane lokoeru ne kera oku mai, na 'inita fataabu ka fata fuada ka 'uri, ²⁸ "Kalui talingai ana nao kamulu si famanata lau ana sa Jesus. Boro ma na famanatae kamulu talofia na laona fere 'i Jerusalem. Ma kamulu ka 'ui fafi kalu sae kalu lalau ne saungia sa Jesus ka mae!" ²⁹ Sui sa Pita fainia lifurongo ki kera olisida kera ka 'uri, "Kalui rosulia God ma nao lau wane ki. ³⁰ Ma burina ne mulu saungia sa Jesus ana na 'airarafolo ka

mae, God be koko kia ki ne taea fasia maea. ³¹ Ma God taea nia ka gwaungai fainia fua nia ka kwaitalai ma ka famaui, ma ka kwatea kada fuana wane Israel ki, fua kera kai kari abulo, ma nia ka manatalugea ta'alaie kera ki. ³² Kalu ada to'ona ru ne fuli fuana sa Jesus ki, ma kalu fainia na Anoeru Abu ka fata ana famamanalae sulia. God kwatea mai na Anoeru Abu fuana sa tifaida ne kera rosulia.”

³³ Ma kada ne wane laona fikute wane lokoeru kera rongoa ru ne, kera ka guisasu 'asiana, ma kera dori saungia lifurongo nai ki. ³⁴ Boro ma te wane ana fikute wane lokoeru nai, ma nia ta wane laugo ana fikute wane na Farasi ki ne satana sa Gamaliel, na wane famanata ana taki ki, ne wane ki kera fabaita ana, nia tatae ka saea kera ka olitainia basi 'ada na lifurongo ne ki 'i maa fua kada tu'u. ³⁵ Sui, nia ka fata 'uri fuana wane fanaonao nai ki, “Kamulu wane Israel ki, mulu manata lea sulia na ru ne mulu sasia ana wane ne ki. ³⁶ Sulia nao si tau go kau, sa Tedas leka mai ka saea nia ta wane 'inito, ma ka bobola fainia fai telenge wane ki ne kera leka sulia. Ma nao si tau go, wane ni ome Rom ki kera ka saungia, ma na fafurongo nia ki kera ka takalo tafau, ma na raoe be nia sasia ka sui laugo 'ana. ³⁷ Sui burina, sa Jiudas na wane 'i Galili ka leka lau mai ana kada kera kedea satana wane ki tafau. Ma wane 'oro ki ne kera leka sulia ma kera ka fualia wane 'i Rom ki, boro ma wane ni ome 'i Rom ki kera ka saungia laugo. Ma na fafurongo nia ki ka takalo laugo 'ada. ³⁸ Ma sulia na ru ne fafurongo sa Jesus ki kera sasia, nau ku saea fua mulu, nao mulu si sasia ta ru ada. Mulu

ala'anida kera ka leka kau 'ada ma mulu ka leka fasida. Dia na manatalae ma na raoe ne kera sasia ne ru go ana wane, nia kai funu laugo 'ana. ³⁹ Ma dia nia leka mai fasia God, nia 'afitai fua mulu ka tatae sualida, ma mulu kai dao to'ona ne mulu firu fai God."

Ma na fikute wane lokoeru nai, kera ka rosulia fatalana sa Gamaliel. ⁴⁰ Sui kera oli lau mai fainia na wane ni lifurongo ki, ma kera ka saea fuana wane ni folo ki ka namusida. Ma kera ka luida nao kera si fata lau sulia sa Jesus. Sui, kera ka lugeda. ⁴¹ Ma kada ne lifurongo ki kera leka na fasia fikute wane lokoeru nai, kera ka eele 'asiana, sulia God nia alafafida ne kera bobola fuana nonifilae sulia sa Jesus. ⁴² Ma ana maedangi ki tafau, na lifurongo ki kera leka 'i laona Beu Abu God, ma 'i laona lume wane ki, ma kera ka famanata, ma kera ka 'ainitalo ana Farongoe Lea ne sa Jesus nia na Christ, na wane filia God.

6

Fililana fiu wane fua 'adomilana lifurongo ki

¹ Ma ana kada nai, wane ne kera famamana sa Jesus ki, kera 'oro na. Ma na 'ugalae ka tatae safitana Jiu ne kera fata ana na fatae Jiu fainia Jiu ne kera fata ana fatae Grik. Tani ai ada ne kera fata ana fatae Grik, kera 'uga, sulia Jiu ne kera fata ana fatae Jiu nao kera si 'adomia go na gwa 'oru kera ki ne fata ana fatae Grik, ka bobola laugo fainia gwa 'oru Jiu ne kera fata ana fatae Jiu, ana na fanga ma na malefo ne kera tolingia ana maedangi ki tafau. ² Ma na akwala ma ro lifurongo ne ki, kera ka akwa mai

'uria wane famamana ki tafau, kera ka fata 'uri, “Nao nia si lea ne kalu 'abero lau ana tolingilana malefo kulu ki, ma kalu ka manata buro na amalu ana fatalolana fatalana God. ³ Nia 'urinai wanefuta nau ki 'ae, mulu filia mai ta fiu wane lea safitamulu ne mulu saitamana na Anoeru Abu nia sura ada, ma kera ka saitamaru, fua kera ka ada sulia na raoe ne. ⁴ Ma kalu ka rao te bali na amalu ana folae ma na 'ainitalolae fatalana God.”

⁵ Ma na wane nai ki, kera oku, kera eele kada kera rongoa ru nai, ma kera ka filia sa Stefen, wane ne Anoeru Abu talaia, ma na famamanae nia ka nikila. Ma kera ka filia laugo sa Filip, sa Prokorus, sa Nikano, sa Timon, sa Pamenas, ma sa Nikolaus na wane fasia 'i Antiok ne nia dau sulia famanatalae wane Jiu ki, boro'i 'ana nia nao si futa lau mai ana ta wane Jiu. ⁶ Sui, na fikute wane famamana nai, kera talaia mai fiu wane nai ki siana na lifurongo ki, ma na lifurongo nai ki kera ka foa fai kera, ma kera ka alua 'abada fafia gwauda.

⁷ Ma na fatalana God ka talofia na 'i Jerusalem ma na wane famamana 'i Jerusalem ki, kera 'oro 'asiana mai, ma na fataabu 'oro ki laugo, kera ka famamana.

Na daulana sa Stefen

⁸ Sa Stefen na wane ne God falea, ma ka kwate nikilalae fuana sasilana fanadae 'oro ki ma na ru ni kwelelae ana ki 'i safitana wane ki. ⁹ Ma tani wane ne kera noni'ela ana sa Stefen, kera to laugo laona fikute wane kera saea ana “Na beu fuana folae 'ana wane kera to sakwadola ki.” Tani wane ada kera Jiu ne leka mai fasia

'i Saerin, ma 'i Aleksandria. Kera fainia tani Jiu fasia lofaa 'i Silisia, ma 'i Esia ki, kera etangia olisusue fainia sa Stefen. ¹⁰ Ma na Anoeru Abu ka kwatea saitarue fuana sa Stefen, fua kada nia fata ana, 'afitai ta wane ka olisia. ¹¹ Sui kera ka foli agwa ana tani wane fua kera ka saea, "Kalu rongoa nia fata buri tolingai sa Moses fainia God." ¹² 'Urinai na wane ne ki kera ka suradua tooa ki, fainia fanaonao ki, ma na famanata ana taki ki, ma kera ka guisasu 'asiana, ma kera leka mai siana sa Stefen, ma kera ka daua, ma kera ka talaia mai siana na fikute wane lokoeru. ¹³ Sui kera ka akwa mai 'uria tani wane fua kera ka suke fafia. Kera fata 'uri, "Sulia maedangi ki, na wane ne nia fata buri tolingai ana Beu Abu God, fainia na taki sa Moses ki. ¹⁴ Kalu rongoa nia saea sa Jesus wane 'i Nasaret nia kai okosia na Beu Abu God, ma kai talana laugo na falafala kia ki ne sa Moses kwatea na fuaka." ¹⁵ Ma na wane ne kera to laona fikute wane lokoeru ne, kera ka alu maada ana sa Stefen, ma kera ka ada to'ona ne na maana 'e ngwasinasina ka dia na ta 'ainsel.

7

Sa Stefen susi nia naofana fikute wane lokoeru

¹ 'Urinai na 'inita fataabu ka ledia sa Stefen ma ka fata 'uri, "'Uri ma ru ne kera fai fafi 'oe ana ki, nia mamana ne?"

² Sa Stefen olisida ka 'uri, "Wane kwaimani nau ki, ma maa nau ki 'ae, mulu fafurongo nau basi! God ne 'initoa ma ka nikila, nia fatai fuana koko kia sa Abraham kada nia to 'ua 'i Mesopotemia, sui nia fi leka to 'i Haran. ³ God fata 'uri fuana, "Oe tatae fasia na fui wane 'oe,

ma na fere 'oe, 'oko leka 'uria na gano ne nau ku saea 'oe kai leka 'uria.'☆ 4 Sui nia ka leka fasia lofaa nia 'i Kaldia, ma ka leka to 'i Haran. Ma burina na maa sa Abraham nia mae, God ka sae nia ka 'idu mai 'uria na gano ne mulu to na ana 'i ta'ena, ne kera saea 'i nao ana 'i Kenan. 5 Aia, God nao si kwatea go ta bali ana gano ne fuana sa Abraham, ta bali tu'u boroi fua sae sa Abraham ka to ana 'e nao laugo. Boroi ma God nia eta fatae fua sa Abraham ne nia kai kwatea na gano nai fua gano nia na 'ana, fainia na olitana kwalafa nia. Ma kada God nia eta fatae fuana, sa Abraham nao nia si to 'ua ana ta wele. 6 'I buri God ka fata 'uri fuana, 'Na olitamu kai to ana gano ne nao lau gano kera, ma 'i senai kera kai rao 'o'oni. Ma na wane ki kera kai famalagaigaida sulia fai talanga fangali ki. 7 Boroi ma nau ku kwatea kwaekwae fuana wane ne kera rao fuada ki. Ma 'i buri, na olitamu kera kai sakatafa mai fasia fere nai, ma kera kai fosi nau laona kula ne.'☆

8 “God eta fatae fuana sa Abraham ma ka saea fuana, dia na wane nia ki kera 'ole 'unge, kera alafafia na alangaie nia.☆ Nia ne sa Abraham ka 'ole 'unge ana sa Aesak, fiu maedangi ki 'i burina ne nia futa. 'Urainai laugo, sa Aesak ka 'ole 'unge ana wele nia sa Jakob, ma sa Jakob ka 'ole 'unge ana akwala ma ro wele nia ki ne kera na ne na koko kia ki.

9 “Sa Josef ne ta wane na ana akwala ma ro wele nai sa Jakob fafutada ki. Na saoana ki tafau lioda kwaiifi fuana, ma kera ka foli ana fuana wane ne kera leka 'uria 'i Ijip ki, fua sae nia kai

☆ 7:3 Jenesis 12:1 ☆ 7:7 Eksodas 3:12 ☆ 7:8 Jenesis 17:10-14

rao 'o'oni 'i senai. Boroï ma God nia to fainia,¹⁰ ma ka tagi sulia laona 'afitaie nia ki. Kada sa Josef nia dao siana na kingi 'i Ijip, God kwatea na saitamarue fuana, ma ka kwai'adomi ana ne kwate ma na kingi ka doria, ma ka alu nia ka gwaungai ana tooa 'i Ijip, ma ka alua nia ka ada laugo sulia na toorue nia ki tafau.¹¹ Ma kada nai laugo ne na uni fioloe baita ka liu laona lofaa 'i Ijip ma 'i Kenan,* ne ka kwatea na 'afitaie baita fuana wane ki. Ma kada nai, nia 'afitai 'asiana fuana sa Jakob fainia wele nia ki ka dao to'ona ta fanga.¹² Nia ne kada sa Jakob rongoa ne na fanga 'e 'oro 'i Ijip, nia ka kwatea wele nia ki (ne koko kia ki), kera ka eta leka dao 'i senai.¹³ 'Urainai ana ruana kada ne kera leka lau mai, sa Josef ka fata madakwa 'ani nia fuana saoana ki ma kera fi ada saitamana. Ma na kingi boroï ka saitamana laugo fui wane sa Josef ne kera to 'i Kenan.¹⁴ Ma sa Josef ka kwate fatae 'uria na maa nia sa Jakob, ma ka sae nia fai na kwalafa nia tafau kera ka leka mai 'uria 'i Ijip. Ma kera na fiu akwala ma lima wane ki.¹⁵ Sa Jakob ka leka 'uria 'i Ijip fainia wele nia ki, ma kera ka to leka kera mae na 'i senai.¹⁶ Kera ka ngalia nonida kera ka faitoli ada 'i Sekem fere laona lofaa 'i Kenan, na gano be sa Abraham folia fasia na kwalafa sa Hamor.

¹⁷ "Ma na kada karangi na fuana God ka famamana na fata alangaie ne nia sasia fuana sa Abraham, na wane kulu ki ne kera to 'i Ijip, kera 'oro 'asiana.¹⁸ Ana kada nai, na kingi falu,

* **7:11** 'I Kenan na sataeru 'ua fuana lofaa 'i Israel. Ada to'ona laugo verse 4-5, ma 7.

ne nao si saitamana ta falafala sulia sa Josef, nia safali ka gwaungai ana 'i Ijip. ¹⁹ Nia ka sukeda na koko kia ki, ma ka famalagaigaida, ma ka fata totongai fuada, fua kera ka alua wele kera ki 'i maa, fua kera ka saungida. ²⁰ Ma ana kada sa Moses nia futa mai ana, nia na wele سوالانا lea 'asiana. Ma gaa nia ka ada sulia go sulia olu madame ki laona lume nia. ²¹ Ma kada kera alua sa Moses 'i maa, na sari na kingi 'i Ijip ngalia, ka sangonia, ma ka ada sulia dia na 'ana wele nia. ²² Wane 'i Ijip ki kera famanata sa Moses ana ru 'oro ne wane saitamaru 'i Ijip ki kera saitamana. Ma nia ka baita na, ma nia ta wane talingai ana fatalana ma na abulolana.

²³ “Ma kada sa Moses nia baita mai ka dao ana fai akwala fangali ki, nia manata 'uria kai dao siana wane nia ki ana kwalafa sa Israel. ²⁴ Ma kada nia dao, nia ka ada to'ona te wane Jiu ne wane Ijip nia mala ta'a 'asiana ana. Ma nia leka kau ka 'adomia, ma ka duua ana saungilana wane Ijip nai. ²⁵ Nia ka kwaisae na wane nia ki fulina kera ka saitamana ne God 'e filia nia fuana talailada fasia na famalagaigailada 'i Ijip, boroi ma na wane ki tafau nao kera si saitamana go. ²⁶ Ma ana te maedangi lau, nia ada to'ona ro wane Jiu ki keroa firu, ma nia ka sasi 'uria kwatelana aroaroe safitadaro ma nia ka fata 'uri, 'Kamoro rongo basi, kamoro na ro wane Israel ki go na. Tala'ana nao moro si firu lau.’ ²⁷ Ma te wane ana keroa ne mala ta'a ana tolana ka suia sa Moses, ka fata 'uri, 'Sa ti ne alua 'oko gwaungai fuamaro, ma 'oe to ni wane kwaiketoi 'i safitamaro? ²⁸ 'Oe doria 'oe saungi nau laugo, dia be 'oe saungia na wane be 'i Ijip 'i roki?’

²⁹ Kada sa Moses nia rongoa ru nai, nia ka tafi fasia 'i Ijip, ma ka leka to na 'ana 'i Midia, ma nia ka arai na 'i senai, ma na 'afe nia ka fafuta ro welewane ki.

³⁰ “Ma 'i burina ne sa Moses nia to na 'i senai sulia fai akwala fangali ki, na 'ainsel ka fatai fuana laona meamea ana ere ne meafia na 'ai tu'u ne uu karangia toloa 'i Saenae, 'i laona lofaa 'eke'eke ne nao si bobola fuana ta wane ka to ana. ³¹ Sa Moses ka kwele 'asiana ana ru ne nia ada to'ona, ma ka 'idu karangia kau na 'ai nai, fua sae nia ka ada lea to'ona. Boro i ma nia rongoa lalau lingena God ³² ne 'uri, ‘Nau na God koko 'oe ki, God sa Abraham, sa Aesak, ma sa Jakob.’[✠] Ma sa Moses ka lelebe, ma ka noni'ela ada na kau, sulia nia mau 'asiana. ³³ Ma God ka fata 'uri fuana, “Oe lugea tae butu 'oe ki fasia 'aemu, sulia kula ne 'oe uu ana, nia na gano abu. ³⁴ Nau ku ada to'ona na famalagaigaie ta'a 'asiana ne kera sasi ana wane nau ki ne kera to 'i Ijip, ma nau ku rongoa lingena na angilae kera ki. Nia ne nau ku koso mai fuana nau ku lafuda fasia. 'Oe leka na kau 'i Ijip, sulia nau ku fili 'oe na.’

³⁵ “Sa Moses na wane be wane Israel ki kera noni'ela ana, ma kera ka fata 'uri fuana, ‘Ti ne alua 'oe fua 'oko gwaungai fafi kalu, ma 'oe uu fuana keto lamalu?’ Nia be God ka kwatea mai fua sae ka gwaungai, ma ka lugeda fainia kwai'adomilae fasia na 'ainsel be nia fatai fuana ana 'ai tu'u be na ere 'e meafia. ³⁶ Ma sa Moses ka talaia wane Jiu ki fasia 'i Ijip, ma ka fulia fanadae ki ma ru ni kwelelae ana ki 'i Ijip, ma laona asi ne kera saea ana ‘Asi Meo,’ ma 'i laona lofaa

✠ **7:32** Eksodas 3:1-10

'eke'eke sulia fai akwala fangali ki. ³⁷ Sa Moses laugo be nia fata 'uri fuana wane Israel ki, 'God kai kwatea mai te profet siamulu, dia ne nia odu nau mai siamulu, ma nia ta wane ga 'ana, ana wane kamulu ki.'[☆] ³⁸ Ma sa Moses ka to fainia wane Israel ana okue be laona lofaa 'eke'eke, nia ka to fainia koko kia ki, ma fainia na 'ainsel ne fata fainia 'i gwauna toloa be 'i Saenae. Ma nia ka ngalia na farongoe sulia maurie fasia God fua ka kwatea fuaka.

³⁹ "Boroi ma na koko kia ki, kera 'e noni'ela 'asiana ana rolae sulia sa Moses. Ma kera ka abulo 'ada fasia, ma kera doria 'asiana olilae 'uria 'i Ijip. ⁴⁰ Kada sa Moses to 'ua gwauna toloa, kera ka fata 'uri fuana sa Eron, "Oe saungainia mai tani nunuiru ne dia tani god fua malu, fua sae kera kai talai kalu. Sulia kalu ulafusia na te ne sasia ma sa Moses, na wane be talai kalu mai fasia 'i Ijip, ka dole mai gwauna toloa lo.' ⁴¹ Ma kera ka saungainia na nunuiru adalae to'ona dia na buluka fuana fosilana 'ada, ma na sungilana afafue ki fuana, ma kera ka sasia na fanga fuana fabaitalana ru ne kera saungainia 'ada talada.

⁴² Sulia ne kera sasi 'urinai, God ka abulo fasida, ma ka fasida fua kera ka fosia na 'ada na sato, na madame, ma na bubulu ki 'i langi, dia be na profet ki kera kedeā ka 'uri,

'Kamulu wane Israel ki, nao mulu si saungia lau ru mauri kamulu ki, ma na afafue ne mulu ka sasia sulia fai akwala fangali ne ki laona lofaa 'eke'eke, nao mulu si sasia lau fuaku.

⁴³ Na 'o'obe ne mulu ngalia fai kamulu, ru fuana nunuiru Molok.

[☆] **7:37** Diutronomi 18:15, 18

Mulu ngalia laugo fai kamulu nunuiru dia na bubulu ne kera saea ana Refan, keroa ne nunuiru kamulu saungaida ki fuana fosilada.

Ma sulia ru nai ki, nau ku eresi kamulu kau fasia 'i Israel ka daofa liu 'uria fere 'i Babilon.'[✧]

⁴⁴ “Na koko kia ki boroi, kera ngalia laugo na 'O'obe Abu God fai kera laona lofaa 'eke'eke. Kera saungainia na 'o'obe Abu ne sulia te ne God saea ma ka fatainia fuana sa Moses. ⁴⁵ 'I burina, na koko kia ki kera ngalia na 'o'obe ne fasia na maa kera ki. Kada kera leka fainia sa Josua, kera ngalia kau na 'o'obe. Kada nai ne God taria wane ki fasia na gano kera, ma na wane Israel ki ka ngalia na fuada. Ma na 'o'obe nai ka to 'i senai, leka ka dao ana kada sa Deved nia kingi. ⁴⁶ Ma God ka eele fainia sa Deved, ma nia ka gania God ka alamatainia fua nia ka saungainia ta beu fuana God ne sa Jakob fosia. ⁴⁷ Boroi ma sa Solomon lalau ne saungainia na beu fuana.

⁴⁸ “Boroi ma God ne 'initoa 'asiana, nao si to 'i laona 'o'obe ne wane ki kera saungaida. Dia na profet Aesaea be kedea fatalana God fuana wane Jiu ki ka 'uri,

⁴⁹ ‘Nau ne nau ku gwaungai mai 'i langi fafia ru ki tafau, ma na molagali ne na kula fuana alulana 'aeku ana.

Nao mulu si bobola fuana ne mulu ka saungainia ta lume ne lea ka dia kula ne nau ku to ana. Ma nao mulu si bobola fuana ne mulu ka saungainia ta lume ne baita ka bobola fuana nau ku to 'i laona.

[✧] **7:43** Emos 5:25-27

50 Sulia nau ne saungainia ru ne ki tafau 'i langi ma laona molagali.' "✧

51 Ma sa Stefen ka fata lau ka 'uri, "Sui boroi 'ana mulu na wane Jiu ki, na maurilamulu ngasi ka dia lalau na wane ne nao si doria rolae sulia God, ma na maurilamulu ka rodoa. Nia ne kwatea ma nao mulu si doria rongolana ma kwairoilae ana fatalana God. Mulu dia na koko kamulu ki, sulia mulu sasi laugo 'uria aburongoe ana Anoeru Abu. 52 Na koko kamulu ki kera famalagaigaia profet ki tafau. Sulia 'i nao mai be kera saungia wane ne 'ainitaloa God ki, ne kera farongo ana lekalana mai na Christ, na wane 'o'olo. Ma ana kada nai, mulu ka kwate nia fuana malimae nia ki, ma mulu ka saungia ka mae. 53 Iu, ma kamulu be ngalia taki God ki be 'ainsei ki kera kwatea mai fua mulu, boroi ma nao mulu si ro go sulia taki nai ki!"

Kera saungia sa Stefen

54 Ma ana kada ne wane fanaonao ki laona okue ne kera rongoa sa Stefen, na manatalada ka ngengela 'asiana, ma kera ka 'ala girigiri ana lifoda, sulia kera guisasu 'asiana. 55 Na Anoeru Abu nia sura na ana sa Stefen, nia ada 'alaa 'uria 'i langi, ma ka ada to'ona God 'initoa ma ka nikila, ma ka ada to'ona laugo sa Jesus nia uu ana bali 'aba 'o'olo ana. 56 Ma sa Stefen ka fata 'uri, "Ada basi! Nau ku ada to'ona fere 'i langi nia 'ifi, ma na Wele nia Wane ka uu 'i bali 'aba 'o'olo ana God!"

57 Ma kada ne wane fanaonao ki kera rongoa ru ne, kera ka bokota na alingada, ma kera ka

✧ 7:50 Aesaea 66:1

akwa koko, ma kera ka afururu na fafia. ⁵⁸ Ma kera ka suilofotainia 'uria 'i maa fasia 'i laona fere, ma kera ka safali 'uilana ana fau ki. Ma wane ne kera 'uia sa Stefen ana fau ki, kera ka lugea na maku gwala kera ki, ma kera ka aluda 'aena te wane fi baita ne satana sa Saul. ⁵⁹ Ma kada kera 'uia, sa Stefen foa ka 'uri, "Jesus, 'Aofia nau 'ae, 'oe ngalia na mangoku." ⁶⁰ Ma nia ka boruru 'i ano, ma ka fata baita ka 'uri, "'Aofia, 'oe manatalugeda fua saungilaku!" Burina ne nia saea ru ne ki tafau, nia ka mae na.

8

Sa Saul famalagaigaia wane famamana ki

¹⁻² Ma sa Saul ka alafafia maelana sa Stefen. Ma tani wane ne fitoe kera ki nikila, kera ngalia nonina sa Stefen, ma kera ka faitolilana, ma kera ka angi 'asiana 'uria. Ma ana fa dangi nai laugo, na wane famamana ki 'i Jerusalem kera safali kera ka ru na laona 'afitaie, sulia ne famalagaigaie nia baita 'asiana. Ma wane ki tafau ne kera famamana kera ka takalo tafau na 'uria fere ki laona lofaa 'i Jiudea ma 'i Samaria, boroi ma nao lau na lifurongo ki.

³ Sa Saul ka sasi ngangata 'asiana 'uria fa-funuilana na wane famamana ki. Ma nia ka ru laona lume ki 'uria daulana sa tifaida ne kera famamana sa Jesus, wane ki ma na keni ki laugo, ma ka aluda laona beu ni kanie.

Sa Filip ka 'ainitaloa na Farongoe Lea 'i Samaria

⁴ Ma na wane ne kera famamana, kera ka takalo ana fere ki tafau. Ma kada kera liu kau, kera ka 'ainitaloa ana Farongoe Lea sulia sa

Jesus. ⁵ Sa Filip ka leka 'uria te mae fere baita laona lofaa 'i Samaria, ma ka 'ainitalo ana sa Jesus, na wane famauri, fuana wane ki 'i senai. ⁶ Kada wane senai ki kera rongoa na fatalana sa Filip, ma kera ka ada to'ona laugo fanadae ki ne nia fulida, kera ka fafurongo mamana ana ru ne sa Filip nia saea ki. ⁷ Nia ifulangainia anoeru ta'a ki fasia wane 'oro ki, ma kera ka akwa, ana kada kera ru mai fasida. Ma na wane ne nonida mae, naoma 'aeda mae ki, nia ka gurada tafau. ⁸ Ma na wane 'i Samaria ki, kera eele 'asiana.

⁹ Ma laona fere nai, te wane ne to laugo ne satana sa Simon, ma tau na mai na wane 'i Samaria ki ka kwele 'asiana ana raoe ne nia sasia ana na lufina ngwai. Ma nia ka saea ne nia ta wane talingai 'asiana. ¹⁰ Ma na wane ki tafau laona fere nai, na wane baita ki, ma kaela wele tu'u ki laugo, kera ka fafurongoa, ma kera ka saea nia na wane ne to ana nikilalae fasia God, ma kera ka saea ana "Nikilalae Baita." ¹¹ Kera rosulia ka tau na mai, sulia nia sasia raoe nai ki ana lufina ngwai. ¹² Boro ma kada kera rongoa sa Filip nia fata sulia na Farongoe Lea sulia na 'Initoe God ma sa Jesus Christ, kera ka famamana, ma wane ma keni ki kera siuabu. ¹³ Sa Simon boro ma kada kera famamana laugo, ma ka siuabu. 'I burina, nia ka leka na fainia sa Filip 'uria kula ne nia leka 'uria. Ma kada nia ada to'ona sa Filip fulia ru fanadae ki, ma na ru ni kwelelae ki, nia ka kwele 'asiana.

¹⁴ Na lifurongo ki ne kera to 'i Jerusalem, ana kada nai kera rongoa wane 'i Samaria ki kera famamana laugo na fatalana God, go kera ka kwatea sa Pita fainia sa Jon ka leka siada. ¹⁵ Kada

kera dao, kera ka foa fuana wane ne famamana ki, fua kera ka too ana na Anoeru Abu. ¹⁶ Kera tafau kera siuabu na kada kera famamana sa Jesus na 'Aofia, boroi ma na Anoeru Abu nao si koso 'ua fafia ta wane ada. ¹⁷ 'Urinai sa Pita ma sa Jon, kera ka alua 'abada fafida, ma kera fi too ana na Anoeru Abu.

¹⁸ Ana kada nai, sa Simon ka ada to'ona ne lifurongo ki kera alua 'abada fafida, ma na Anoeru Abu ka leka mai fafida, nia ka ngalia malefo ka sasi 'uria kwatelana fuana sa Pita ma sa Jon, ¹⁹ ka fata 'uri, "Kamoro kwatea laugo na nikilalae nena fuaku, fua dia nau ku alua boroi na 'abaku fafia ta wane, nia kai too laugo ana Anoeru Abu."

²⁰ Boroi ma sa Pita 'e olisia ka 'uri, "Nia bobola fuana malefo 'oe fai 'oe kamoro kai funu, sulia 'oe kwaisae ne na kwatea God na ru lalau fuana folilana ana malefo. ²¹ Nao 'oe si bobola go fuana raeo fai kalu, sulia na manatalamu nao si 'o'olo naona God. ²² 'Oe kari abulo fasia manatalae ta'a 'oe ki, ma 'oko fasia God fua nia kai manataluge 'oe fasia manatalae ta'a ne 'oe ki. ²³ Sulia nau ku ada to'ona ne 'oe 'uga ka ta'a 'asiana, ma 'oko laeororo na farana ta'alae 'oe ki."

²⁴ Sui sa Simon ka fata 'uri fuana sa Pita ma sa Jon, "Kamoro fasia God ka 'adomi nau, fua ta ru ana ru ne kamoro saea ki si dao to'oku."

²⁵ Ma 'i burina, sa Pita fainia sa Jon keroa fata sulia te ki ne kera saitamana sulia sa Jesus, ma kera ka fata sulia fatalana na 'Aofia. Sui keroa ka oli 'uria 'i Jerusalem. Ma ana olilae kera, kera ka 'ainitalo ana Farongoe Lea ana mae fere 'oro ki 'i Samaria.

Sa Filip fainia wane 'initoa 'i Etiopia

²⁶ Ma te 'ainsel na 'Aofia ka fata fuana sa Filip ka 'uri, "'Oe sasi akau, 'oko leka toli suli taale ne safali 'i Jerusalem ka leka 'uria 'i Gasa sulia taale ne liu laona lofaa 'eke'eke." ²⁷⁻²⁸ Ma sa Filip ka sasi akau ma ka leka. Ma te wane 'initoa fasia 'i Etiopia 'e leka laugo mai sulia taale nai, ka oli 'uria fere nia. Na wane ne, nia* ada sulia malefo na keni ne Kuini 'i Etiopia. Nia to mai 'i Jerusalem fuana fosilana God, sui nia ka oli na fere nia laona ru ni lekalae nia ne hos tara. Ma kada nia leka, nia ka idumia na buko sa Aesaea na profet nia kede. ²⁹ Go na Anoeru Abu ka fata 'uri fua sa Filip, "'Oe leka karangia na wane loko." ³⁰ Ma sa Filip ka lae 'ali'ali kau siana, ma ka rongoa nia idumia na buko sa Aesaea na profet, ma nia ledia ka 'uri, "'Oe saitamana na ru nena 'oe idumia?"

³¹ Ma na wane 'initoa nai ka olisia ka 'uri, "Nau saitamana 'uta ana, dia nao ta wane si famanata nau ana?" Ma nia ka saea mai sa Filip, fua ka ra kau siana ma ka gouru fainia. ³² Na Kekedee Abu ne nia idumia, nia 'uri,

"Wane ki talaia fuana saungilana, ka dia ne wane ki talaia na sipsip fua saungilana, ma nao nia si saea go ta fatae, ma ka dia na kale sipsip ne nia to aroaro kada kera sufia ifuna.

³³ Ma kera ka 'onionga ana, ma kera ka ketoa ana sukee ki.

* **8:27-28** Wane 'initoa fasia 'i Etiopia, nia ta "eunuch." Na fadalana na eunuch ne wane falasia. Laona Alangaie 'Ua, wane 'uri nia sua, ma nao si leka laona Beu Abu God.

Ma nia nao si too ana ta kwalafa, sulia kera saungia ka mae.”☆

³⁴ Go na wane 'initoa ne ka fata 'uri fuana sa Filip, “Farongo nau basi mai, 'uri ma sa ti ne na profet ne fata sulia? Suli nia talana, naoma sulia ta wane 'e'ete lalau 'ana?” ³⁵ Ma sa Filip ka safali fata fuana sulia na Farongoe Lea sulia sa Jesus, nia safali ana Kekedee Abu nai. ³⁶⁻³⁷ Ma ana kada keroa leka sulia taale, keroa ka liu ana te kafo. Ma na wane 'initoa nai ka fata 'uri fuana sa Filip, “Na kafo go ne! Te ne susi nau fasia siuabue?”†

³⁸ Sui na wane 'initoa ne ka saea na hos nia ka uu ngado, ma sa Filip keroa ka koso laona kafo, ma sa Filip ka siuabu nia na. ³⁹ Ana kada keroa ra mai fasia laona kafo, na Anoeru God fi leka mai ka laua sa Filip. Sui boroi 'ana na wane 'initoa nai nao si ada to'ona lau sa Filip, nia 'e leka na 'ana fainia na eelee baita. ⁴⁰ Boroi ma sa Filip tona ma nia lalau na 'i Asotus, ma ka liu daraninia mae fere nai ki fainia 'ainitaloa na Farongoe Lea ana fere nai ki, leka ka dao ana fere 'i Sesarea.

9

Sa Saul kari abulo ma ka famamana

¹ Ma ana kada nai laugo, sa Saul sasi ngangata na fainia fatae nia ki fuana saungilana fafurongo na 'Aofia ki. Ma nia ka leka siana na 'inita fataabu, ² ma ka gania sae nia ka kedea ta fatae

☆ **8:33** Aesaea 53:7, 8 † **8:36-37** Tani kekedee 'ua ana Acts kera 'adoa lau verse 37, Ma sa Filip ka fata 'uri fuana, “‘Oe saitamana 'oe siuabu ga 'amu, dia 'oe famamana sa Jesus ana mangomu tafau.” Nia olisia ka 'uri, “‘Iu, nau ku famamana sa Jesus Christ nia ne Wele God.”

fuana wane fanaonao ki ana beu fuana folae ki 'i Damaskas, fua kera ka alamatainia fua nia nani 'uria na wane ne kera leka sulia "Taale na 'Aofia", ma dia nia dao to'ona ta wane naoma ta keni 'urinai, nia kai dauda, ma kai oli mai faida 'uria 'i Jerusalem.

³ Ma ana kada nia leka 'uria 'i Damaskas, ma ka dao karangia na 'i fera, tona boroi na madakwalae fasia laona mamanga tala na fafi nia. ⁴ Ma nia ka 'asia 'i ano, ma nia ka rongoa te linge fatae ne fata 'uri fuana, "Saul, Saul! 'Uta lau ne 'oe famalagaigai nau?"

⁵ Sui sa Saul ka olisia ka 'uri, "'Aofia 'ae, 'oe sa ti ne?"

Ma na linge fatae nai olisia ka 'uri, "Nau sa Jesus, na wane ne 'oe famalagaigaia. ⁶ 'Oe tatae, 'oko leka 'i fera, fua kera ka farongo 'oe ana te ne 'oe kai sasia."

⁷ Ma na wane ne kera leka fainia sa Saul ki, kera ka uu aroaro, ma kera nao si saea na ta fatae, kera rongoa na linge fatae nai, boroi ma nao kera si ada to'ona go ta wane. ⁸ Sui sa Saul ka tatae mai, ma ka ili 'uria adalae, boroi ma nao nia si ada to'ona go ta ru. Ma kera ka dau ana 'abana, kera ka talaia 'uria 'i Damaskas. ⁹ Ma sa Saul nao si ada to'ona ta ru, sulia maana rodo na sulia olu maedangi ki. Ma nao nia si 'ania laugo ta fanga, ma nao si kufia ta kafo.

¹⁰ Ma na te fafurongo sa Jesus laugo ne satana sa Ananaeas, nia to laugo 'i Damaskas, ma nia ka ada to'ona na 'Aofia ana fataie. Ma na 'Aofia ka fata 'uri fuana, "Ananaeas 'ae!"

Ma sa Ananaeas ka olisia ka 'uri, "'Aofia 'ae, nau ne."

¹¹ Na 'Aofia ka fata 'uri fuana, "'Oe sasi akau, 'oko leka 'uria na taale ne kera saea ana 'Taale 'o'olo,' ma 'oe leka 'uria lume sa Jiudas, 'oe ledia 'uria te wane fasia 'i Tasas ne satana sa Saul. Nia fo 'ana 'i senai, ¹² ma nia ka suamu ana fataie ne 'oe ru mai siana, ma 'oe alua na 'abamu fafia, fuana ro maana ki ka ada lau."

¹³ Sa Ananaeas olisia ka 'uri, "'Aofia 'ae, wane 'oro ki kera farongo nau sulia wane ne ma na ru ta'a 'oro nia sasia fuana wane 'oe ki 'i Jerusalem.

¹⁴ Ma nia ka leka na mai 'i seki 'i Damaskas, fua nia kai daua sa tifaida ne kera fosi 'oe, sulia na fataabu baita ki ne kera alamatainia fuana."

¹⁵ Boro'i ma na 'Aofia olisia ka fata 'uri fuana, "'Oe leka 'amu, sulia nau ku filia na fua nia kai rao fuaku, ma kai 'ainitalo suli nau fuana wane ne nao lau Jiu ki, ma na kingi kera ki, ma fuana wane Israel ki laugo. ¹⁶ Ma nau talaku ne nau kai fatainia fuana te ki ne nia kai nonifi ana kada nia kai 'ainitalo ani nau."

¹⁷ 'Urinai sa Ananaeas ka leka, ka ru laona lume nai, ma ka alua 'abana fafona sa Saul, ma ka fata 'uri, "Wane kwaimani nau Saul 'ae, sa Jesus na 'Aofia talana ne odu nau mai. Nia be fatai fuamu sulia taale, ana kada be 'oe leka mai 'i seki. Nia ka odu nau mai, fua 'oe ada lau, ma na Anoreru Abu ka koso mai fafi 'oe." ¹⁸ Ma 'ali'ali go na ru dia na 'efona ie ki ka 'asia fasia na maana sa Saul, ma nia ka ada lau. Sui nia ka tatae, ma ka siuabu. ¹⁹ Ma burina nia fanga ka suina, nonina fi nikila lau.

Sa Saul 'ainitalo ana Farongoe Lea 'i Damaskas

Ma sa Saul ka to fainia na fafurongo ki 'i Damaskas sulia bara maedangi. ²⁰ Ma nia ka leka

'ali'ali 'uria beu fuana folae ki, ma ka safali ana fatae sulia sa Jesus ka 'uri, "Nia ne na Wele God."

²¹ Ma tifaيدا ne kera rongo nia, kera kwele 'asiana, ma kera ka ledi kwailiu safitada kera ka 'uri, "Na wane ne be to 'i Jerusalem, ma ka famalagaigaia wane ne kera fosa sa Jesus ki. Ma nia leka mai 'i seki, fua ka dauda, ma ka talaida siana fataabu baita ki."

²² Na fatalana sa Saul ka nikila 'asiana. Ma sa Saul ka fatainia laona Kekedee Abu sulia sa Jesus ne nia na wane ne God filia. Ma ka 'urinai, wane Jiu ki ne kera to 'i Damaskas, kera ulafusia na olisilana ana ta ru.

²³ Ma 'i burina maedangi 'oro ki ka sui,* wane Jiu ki kera ka oku fuana lokoerue fuana saungilana sa Saul. ²⁴ Sulia dangi ma na rodo, kera ka folo 'usia maana sakae ana fere nai fua kera ka saungia. Boro'i ma sa Saul 'e rongoa na manatalae kera ki. ²⁵ Ma ana te fa rodo, na fafurongo nia ki kera ngalia, kera ka fakosoa laona kukudu baita 'uria 'i maa sulia mae kwakwa tofungana sulufau ne kera 'ui kalia na fere nai.

Sa Saul to 'i Jerusalem

²⁶ Sui sa Saul ka leka 'i Jerusalem, ma ka sasi 'uria leka okulae fainia wane ne kera famamana sa Jesus ki. Ma kera nao si famamana ne nia ta fafurongo laugo ana sa Jesus, ma kera ka maungia. ²⁷ Go sa Banabas leka mai, ka talaia siana lifurongo ki, ma ka farongo kera ana ne sa Saul nia ada to'ona na 'Aofia sulia taale, ma na

* **9:23** Tani wane fia maedangi 'oro ne ki bobola fainia ta ro fangali naoma olu fangali 'urinai. Ada to'ona Galesia 1:17, 18

'Aofia ka fata laugo fuana. 'Urinai nia ka farongo kera laugo ana sa Saul ne nia fata nonira'a sulia sa Jesus 'i Damaskas. ²⁸ Ma kera fi famamana, ma sa Saul fi to na faida, ma ka liu laona 'afutana 'i Jerusalem, ma ka fata nonira'a sulia sa Jesus. ²⁹ Ma nia ka fata ma ka olisusu fainia wane Jiu ki ne kera fata ana fatae Grik, ma kera ka sasi 'uria saungilana. ³⁰ Ma kada na wane ne kera famamana ki kera rongoa ru nai, kera ka talaia sa Saul 'uria 'i Sesarea, ma kera ka kwatea 'uri fere nia 'i Tasas.

³¹ Ma na wane famamana ki laona lofaa 'i Jiudea, ma 'i Galili, ma 'i Samaria ki, kera fi to na ana aroaroe ana kada nai. Ma na fikute wane famamana nai ka nikila, ma ka baita lau ana wane 'oro ne kera famamana. Nia 'urinai, sulia na Anoeru Abu kwai'adomi ada, ma kera ka fabaita na 'Aofia.

Sa Pita leka kau 'uria 'i Lida ma 'i Jopa

³² Ma sa Pita ka leka ana mae fere 'oro ki, ma ana te kada nia ka leka 'i Lida fua nia ka maa to'ona na wane God ki ne kera to 'i laona mae fere nai. ³³ Ma 'i senai, nia ka dao to'ona te wane satana sa Aeneas ne nonina mae ma nao nia si tatae na fasia na 'ifitai nia sulia kwalu fangali ki. ³⁴ Ma sa Pita ka fata 'uri fuana, "Aeneas 'ae, sa Jesus Christ nia gura 'oe na ana kada ne. 'Oe tatae, ko lumia na 'ifitai 'oe." Ma 'ali'ali go sa Aeneas ka tatae. ³⁵ Ma na wane ki tafau ne kera to 'i Lida ma 'i Saron, kera ada to'ona, ma kera ka famamana na 'Aofia.

³⁶ Ana fere 'i Jopa, te keni ne famamana, nia to laugo 'i senai, ne satana ni Tabita. (Ana fatae Grik nia ni Dokas.) Nia ka sasia ru 'oro lea 'asiana

ki, ma ka kwai'adomi ana wane ne kera siofa ki laugo. ³⁷ Ma ana kada nai, nia matai, ma ka mae. Ma kera taufia nonina ka sui, kera ka 'afua, ma kera ka ngalia 'uria mae lume 'i langi, kera ka egwala 'i senai. ³⁸ Ma na fere 'i Jopa nao si tau go fasia 'i Lida, ma kada ne wane famamana ki kera rongoa sa Pita ne nia to 'i Lida, kera ka kwatea ro wane ki siana fainia na fatae 'uri, “Oe leka 'ali'ali mai siamalu.”

³⁹ 'Urinai sa Pita ka leka fai keroa. Ma kada nia dao, kera ka talaia 'uria mae lume nai 'i langi. Na gwa 'oru ki tafau go ne, kera oku siana sa Pita 'i senai, ma kera ka angi. Ma kera ka fatainia na maku 'oro ne keni nai nia taida ana kada nia mauri 'ua. ⁴⁰ Sui sa Pita ka eresida tafau, kera ka ru 'i maa fasia mae lume nai, ma nia ka boruru, ka foa. Sui nia ka abulo fuana noni ru nai, ka fata 'uri fuana, “Tabita 'ae, 'oe tatae.” Ma na keni nai ka ada, ma kada nia ada kau, nia ka ada to'ona sa Pita, ma nia ka sulatatae ma ka gouru. ⁴¹ Ma sa Pita ka dau ana na 'abana, ma ka 'adomi nia fua ka tatae uu. Sui nia ka akwa mai 'uria gwa 'oru be ki, fainia wane ne kera famamana ki, ma ka fatainia ni Dokas ne nia mauri na.

⁴² Na fatae sulia na ru ne ka talofia 'afutana fere 'i Jopa tafau, ma wane 'oro ki kera ka famamana ana na 'Aofia. ⁴³ Ma sa Pita ka to 'i Jopa sulia maedangi 'oro ki fainia na wane ne satana sa Simon, na wane ne raoe nia fuana saungailana ru ki ana 'ungana buluka ki.

10

Sa Pita fainia sa Konelias

¹ Ma te wane 'i Sesarea ne satana sa Konelias, na wane fanaonao ana omee ki 'i Rom ne kera saea ana "Fikute wane 'i Itali." ² Nia fainia na wane laona lume nia ne kera nao lau Jiu ki, boroi ma kera fa'initoa God. Ma sa Konelias ka sasia laugo ru lea 'oro ki fuana 'adomilana wane Jiu ki ne kera siofa. ³ Aia, ana te fa dangi, bobola fainia oluna kada sato saulafi, nia 'e ada to'ona te fataie ne fatai madakwa ana na 'ainsel God nia leka mai, ma ka fata 'uri fuana, "Konelias 'ae!"

⁴ Ma nia ka alua maana ana 'ainsel nai, ma ka mau, ma ka 'uri, "Wane baita nau 'ae, te ne 'oe doria?"

Ma na 'ainsel nai ka olisia ka 'uri, "God nia eele 'asiana fai 'oe, ma ka alafafia folae 'oe ki fainia na raoe lea ne 'oe sasia fuana 'adomilana wane siofa ki, ma God kai kwaiara 'oe sulia ru nai ki. ⁵ Ana kada ne na, 'oe kwatea tani wane leka 'uria 'i Jopa fua kera ka saea mai te wane ne satana sa Simon Pita. ⁶ Nia to laona lume te wane saungai ru ana 'ungana buluka ki, satana sa Simon be na lume nia to sulia asi." ⁷ Na 'ainsel ne ka fata 'urinai fuana ka sui, nia ka leka na 'ana. Ma sa Konelias ka saea mai ro wane ki ana wane ne kera rao 'i laona lume nia, fainia te wane ni omee, ne fosia laugo God. ⁸ Ma nia ka farongo kera ana na ru ne nia ada to'ona ma ka rongoa. Sui nia ka odu kera kau 'uria 'i Jopa.

⁹ Ana maedangi 'i buri, kada wane nai ki kera leka 'ua kau, ma kera ka karangi dao na ana mae fere 'i Jopa, sa Pita ana kada nai laugo, nia ra fafona lume, fua ka foa 'ana 'i asoa. ¹⁰ Ma nia ka fiolo, ma nia dori fanga. Ma ana kada kera sasi akau 'ua ana fanga ki, nia ka ada to'ona te fataie. ¹¹ Nia ka ada to'ona 'i langi 'e 'ifi, ma ka

ada to'ona ru dia 'aba maku reba ne kera fakosoa mai 'i ano ana fai susuui ru ki. ¹² Ma laona 'aba maku nai na ru ana fai 'ae ki, ru angoango ki, ma na no kwasi ki. Na ru nai ki, taki sa Moses luia nao ta wane si 'anida. ¹³ Sui nia ka rongoa te lingeru ne fata 'uri fuana, “Pita, tatae, saungida, ma 'oko 'anida.”

¹⁴ Ma sa Pita olisia ka fata 'uri, “Aofia 'ae, nao 'asiana, sulia nau nao si 'ania 'ua ta ru ne sua ma ka bilia.”

¹⁵ 'Urinai na lingeru nai ka fata lau 'uri fuana, “Nao 'oe si saea ta ru ne sua ma ka bilia ana te ne God 'e saea nia lea, ma ka falu fuana 'anilana.”

¹⁶ Olu kada ki ne ru nai nia fatai 'urinai ana ka sui, kera olitainia laugo 'ada na 'aba maku be fainia na ru ki tafau 'uria 'i langi.

¹⁷ Ma sa Pita ka manata sulia fadalana fataie ne nia ada to'ona. Ma ana kada nai laugo ne wane be sa Konelias oduda mai ki, kera ledi 'uria lume sa Simon, ma kera ka dao na maana mae tafa.

¹⁸ Ma kera ka ledi 'uri, “Uri ma te wane satana sa Simon Pita nia to 'i seki?”

¹⁹ Ma kada nai, sa Pita 'e manata ga 'ana 'ua sulia na fataie ne nia ada to'ona, sulia nia doria ka saitamana na fadalana. Ma na Anoeru Abu ka fata 'uri fuana, “Fafurongo basi, na olu wane ki kera dao 'i seki, ma kera ka nani 'uri 'oe. ²⁰ Tatae, 'oko koso kau siada, ma nao 'oe si manata ruarua 'uria lekalae fai kera, sulia nau oduda mai.”

²¹ Sui sa Pita ka koso kau siada, ka fata 'uri, “Nau na wane be mulu nani na 'uria ne. 'Uri ma mulu leka 'uta mai ne?”

²² Kera olisia kera ka fata 'uri, “Sa Konelias na wane fanaonao ana ome ne odu kalu mai. Nia na wane lea, ma ka fosia laugo God. Ma na wane

Jiu ki tafau kera ka fabaita 'asiana. Ma te 'ainsel God ka saea fua nia ka sae 'oe 'uria lume nia, ma nia doria ka rongoa te ne 'oe saea.” ²³ Ma sa Pita ka kwaloa wane nai ki 'i lume ne nia to ana, fua kera ka to basi fainia ana rodo nai.

Sui 'ofodangi ana ruana maedangi, sa Pita ka sasi akau, ma ka leka faida ma tani wane lau 'i Jopa ne kera famamana. ²⁴ Ana fa dangi 'i buri, kera ka dao na 'i Sesarea, na kula be sa Konelias makwalia ana. Ma na wanefuta nia ki, ma na wane kwaimani nia ki ne nia laefida mai, kera makwalia sa Pita fai sa Konelias. ²⁵ Ma kada sa Pita ru go kau, sa Konelias ka dao to'ona, ma ka 'asia 'i maana 'aena sa Pita, ma ka fabaita. ²⁶ Boro ma sa Pita 'e taea ka fata 'uri, “'Oe tatae, sulia nau na wane dia 'oe laugo.” ²⁷ Ma sa Pita ka fata fainia sa Konelias, ma keroa ka ru na kau laona lume. Ma nia ka ada to'ona wane 'oro 'asiana kera oku. ²⁸ Ma nia ka fata 'uri fuada, “Kamulu saitamana lea ana tafau go ne na taki kalu Jiu ki, nia luia nao kalu si ru laona lume kamulu ki, ma nao kalu si 'ado fai kamulu wane ne nao lau Jiu ki. Boro ma God fatainia fuaku nao nau si saea ta wane ana wane bilia ma ka sua. ²⁹ Nia ne kwate ma nau ku leka mai kada ne 'oe sae nau, ma nao nau si leka mai fainia ta manata ruarualae. 'Urinai nau ledi kamulu, 'uta ne mulu ka laefi nau fua lekalae mai?”

³⁰ Sa Konelias ka olisia ka 'uri, “Olu maedangi ki suina toli, nau ku foa 'aku laona lume nau ana oluna kada sato 'i saulafi dao 'urinai, tona ma te wane ofi ana maku ngwasinasina, nia uu na 'i naofaku, ³¹ ma ka fata 'uri, 'Konelias 'ae, God rongoa folae 'oe, ma ka ada to'ona na raoe lea 'oe ki ana 'adomilana na wane siofa ki. ³² 'Oe kwatea

tani wane kera leka 'i Jopa fua kera ka saea mai te wane satana sa Simon Pita. Nia to fainia sa Simon, na wane be rao ana na 'ungana buluka ki, ma na lume nia to sulia asi.' ³³ Nia ne, nau ku 'ali'ali ku laefi 'oe mai. Ma nia lea 'asiana ne 'oe leka mai. Iu, God to fai kulu tafau, ma kalu ka kwaimakwali fua rongolana ta te ne God doria 'oko saea."

Na wane nao lau Jiu ki kera rongoa na Farongoe Lea

³⁴ Sa Pita fata 'uri, "Nau ku saitamana lea ana ne God nia ada to'ona wane ki tafau ka bobola go, ma nao nia si efaefa go ana wane ki. ³⁵ Ma sa ti boroi 'ana ne nia fabaita God, ma ka sasia ru 'o'olo ki, nia ne na wane ne God kai kwaloa, sui boroi 'ana ta kwalafa te ne nia leka mai fasia. ³⁶ Nau ku saitamana kamulu rongo na sulia na Farongoe Lea fuana Jiu ki ne aroaroe fainia God sulia sa Jesus Christ na wane ne 'Aofia fuana wane ki tafau. ³⁷ Mulu ka saitamana laugo ne na ru baita ki be fuli 'i Israel, safali mai 'i Galili, burina be sa Jon famanata ka saea ne wane ki kera ka kari abulo fasia ta'alaie kera ki ma kera ka siuabu. ³⁸ Ma mulu ka saitamana laugo ne sa Jesus na wane 'i Nasaret, ma mulu ka saitamana laugo ne God kwatea na Anoeru Abu ma na nikilalae fuana. Sa Jesus ka leka ana kula 'oro ki, ma ka sasia ru lea ki, ma ka gura wane ne kera to farana nikilalae sa Saetan. Sa Jesus sasia ru nai ki, sulia God to fainia. ³⁹ Kalu ada to'ona na ru ne sa Jesus nia fulida ki 'i Israel ma 'i Jerusalem. Sui kera ka saungia ka mae ana foto'ilana ana 'airarafolo. ⁴⁰ Boroi ma, God ka taea fasia maea ana oluna maedangi, ma ka

fatainia fua malu. ⁴¹ Nao nia si fatai lau fuana wane ki tafau, boroi ma nia fatai ga 'ana fua malu na wane ne God fili kalu ka ada to'ona, ma kalu ka fata famamana sulida. Ma kalu ne fanga ma ka ku fainia 'i burina ne nia tatae fasia maea. ⁴² Ma sa Jesus ka fata totongai fua malu, fua kalu ka fata famamana ma ka 'ainitalo ani nia, na wane ne God filia fua kai ketoa wane mauri ki fainia wane ne mae ki. ⁴³ Ma na profet ki tafau ne kera fata sulia na Christ, ma ka saea na wane ne kera famamana nia, God kai manatalugea ta'alaе kera ki, sulia ru ne na Christ nia sasia fuada."

Na wane ne nao lau Jiu ki kera too laugo ana Anoreru Abu

⁴⁴ Ma kada sa Pita nia fata ga 'ana 'ua, na Anoreru Abu ka koso fafia wane ne kera fafuron-goа na fatalana. ⁴⁵ Ma na wane Jiu ne kera famamana sa Jesus, ma kera leka mai fasia 'i Jopa fai sa Pita, kera ka kwele 'asiana, sulia God nia kwate dangalu na ana na Anoreru Abu fafia wane ne nao lau Jiu ki. ⁴⁶ Iu, kera rongoa wane ne nao lau Jiu ki, kera fata laugo ana fatae 'e'ete ki, ma kera ka fa'initoa God. Ma sa Pita ka fata 'uri, ⁴⁷ "Na wane ne ki, kera too laugo ana na Anoreru Abu dia kalu. Ma nao ta wane si bobola fuana ne ka luida fasia siuabue ana kafo." ⁴⁸ Ma sa Pita ka saea kera ka siuabu, ana satana sa Jesus Christ. Sui kera gania fua nia ka to lau faida sulia ta bara maedangi.

11

Sa Pita farongoa na wane famamana ki 'i Jerusalem

¹ Na lifurongo ki fainia wane ne kera fama-
mana ki ne kera to 'i Jiudea, kera rongoa na wane
ne nao lau Jiu ki kera famamana laugo fatalana
God. ² Ma ana kada sa Pita nia dao 'i Jerusalem
fasia 'i Sesarea, na wane Jiu ne kera famamana
sa Jesus, kera ka ngatafia sa Pita, ³ kera ka fata
'uri, "Oe ru laona lume wane ne nao lau Jiu ki
ne kera nao si 'ole 'unge, ma 'oko fanga ga 'amu
faida!"

⁴ Ma sa Pita ka fata fuada sulia ru ne fuli ki
tafau ka 'uri, ⁵ "Ana kada nau ku to ana fere 'i
Jopa, nau ku foa, ma nau ku ada to'ona te fataie.
Nau ku ada to'ona ru dia 'aba maku reba ne kera
fakosoa mai fasia 'i langi, dia tani wane kera dau
ana fai susuui nia ki, ma nia ka koso mai siaku.
⁶ Ma nau ku ada laona, ma nau ku ada to'ona ru
ana fai 'ae ki, ru angoango ki, ma na no kwasi
ki. ⁷ 'Urinai, nau ku rongoa na lingeru 'uri, 'Pita
tatae, 'oe saungida, ma 'oko 'anida!' ⁸ Boroi ma
nau ku fata 'uri, "Aofia 'ae, nao, sulia nau nao
si 'ania 'ua ta ru ne sua ma ka bilia, na ru ne
taki sa Moses lusia nao ta wane si 'anida.' ⁹ Sui
na lingeru ne fasia langi ka fata lau 'uri, 'Nao 'oe
si saea ta ru nia sua ma ka bilia ana ru ne God
saea nia falu na.' ¹⁰ Na ru nai ka 'urinai 'ana
olu kada sui, kera ka olitainia laugo 'ada 'i langi.
¹¹ Ana kada nai, na olu wane ki ne te wane 'e
oduda mai siaku fasia 'i Sesarea, kera dao na 'i
maana lume ne nau ku to ana. ¹² Ma na Anoeru
Abu ka saea fuaku, fua nau ku leka faida, ma nao
nau si manata ruarua sulia ne kera nao lau wane
Jiu ki. Ma na ono wane ne kera famamana ma
kera to 'i Jopa, kera ka leka laugo fai nau 'uria 'i
Sesarea, ma kalu ka ru laona lume sa Konelias.

13 Ma nia ka farongo kalu ne nia ada to'ona na 'ainsel 'e uu laona lume nia ma ka saea fuana, "Oe odua tani wane 'uria 'i Jopa fua ka saea mai wane ne satana sa Simon Pita. 14 Nia kai saea na fatae ki fuamu, fua 'oe fainia na kwalafa 'oe mulu ka mauri firi.' 15 Ana kada nau ku safali fata go fuada, na Anoeru Abu ka koso na mai fafida, dia laugo be nia koso mai fafi kulu ana maedangi ana Pentekos. 16 Ma nau ku manata to'ona ru be na 'Aofia nia saea be 'uri, 'Sa Jon nia siuabua wane ki go ana na kafo, boroi ma God kai siuabu kamulu ana na Anoeru Abu.' 17 God ka kwatea laugo na Anoeru Abu fua wane ne nao lau Jiu ki, dia laugo ne nia kwatea fuaka, ana kada be kulu famamana 'Aofia sa Jesus Christ. 'Urinai ne nao nau si bobola fuana ne nau luia God, kada nia alafafia na wane ne ki!"

18 Ma ana kada kera rongoa na ru nai, na 'ugalae kera ki ka suina, ma kera ka tangoa God, kera ka 'uri, "God alamatainia na wane ne nao lau Jiu ki laugo, fua kera kai kari abulo fasia ta'alaie kera ki, ma kera ka mauri firi!"

Na fikute wane famamana ki 'i Antiok

19 Ma sulia na famalagaigaie ana kada be kera saungia sa Stefen nia baita 'asiana, nia ne kwate ma wane ne kera famamana ki kera ka takalo. Ma tani ai ada kera leka 'uria lofaa 'i Fonisia, ma 'uria bubunga 'i Saeprus, ma fere baita 'i Antiok, ma kera ka 'ainitalo ana Farongoe Lea fuana wane Jiu ki go taifili 'ada. 20 Ma tani wane ne kera famamana ne kera leka mai fasia bubunga 'i Saeprus, ma te fere baita 'i Saerin, kera leka laugo 'uria 'i Antiok, ma kera ka 'ainitalo laugo

ana Farongoe Lea sulia na 'Aofia sa Jesus fuana wane ne nao lau Jiu ki. ²¹ Ma na nikilalae God ka to fainia wane ne kera famamana ki, ma na wane 'oro ki, kera ka famamana, ma kera ka abulo 'uria na 'Aofia.

²² Na farongoe sulia na ru nai ki ka talofia na fikute wane famamana 'i Jerusalem ma na wane fanaonao kera ki, ma kera ka kwatea sa Banabas 'uria 'i Antiok. ²³ Ma ana kada nia dao, nia ka ada saitamana ne God falea wane senai ki, ma nia ka eele 'asiana, ma ka fata fangadoda tafau fua kera ka uu ngasi ana famamanae kera ki ana 'Aofia.

²⁴ Sa Banabas nia wane lea, ma na famamanae nia ka nikila, ma na Anoeru Abu ka sura ana. Ma sulia sa Banabas, wane 'oro ki kera ka safali famamana na 'Aofia.

²⁵ 'Urinai sa Banabas ka leka 'uria 'i Tasas, ka nani 'uria sa Saul. ²⁶ Ma kada nia dao to'ona, nia ka talaia, keroa ka leka 'uria 'i Antiok. Ma keroa ka to senai sulia te fangali. Ma keroa ka oku fainia wane 'oro ne kera famamana senai ki, ma keroa ka famanata kera. Ma 'i Antiok ne wane ki kera safalia saelana na wane ne kera famamana ki ana na "Wane nia sa Christ ki."

²⁷ Ma ana kada nai, tani profet kera leka fasia 'i Jerusalem, kera ka leka 'uria 'i Antiok. ²⁸ Te wane ada ne satana sa Agabus, nia uu, ma ka fata ana nikilalae ana Anoeru Abu, ka saea na uni fioloe baita kai liu laona molagali. Nia dao mai ana kada sa Klodius nia kingi baita 'i Rom. ²⁹ Ma na fafurongo ki, kera ka manata 'uria kwate malefolae fua 'adomilana wane ne kera famamana ma kera ka to 'i Jiudea. Ma na wane ki tafau, kera ka kwatea te ne bobola fuana kera

ka kwatea. ³⁰ Ma kera ka sasi 'urinai, ma kera ka kwatea malefo fuana sa Banabas ma sa Saul, fua keroa ne ka ngalia fuana wane fanaonao ana wane famamana ki senai 'i Jerusalem.

12

Kera famalagaigaia na wane famamana ki 'i Jiudea

¹ Ma ana kada nai, sa Herod na kingi nia daua tani wane ana wane famamana ki, ma nia doria ka famalagaigaida. ² Ma nia kwatea wane ni omee nia ki fua kera ka saungia sa Jemes, na wanefuta sa Jon, ana naife ni sauwanee. ³ Ma kada nia ada to'ona ne na Jiu ki kera eele 'asiana fainia na ru ne nia sasia, nia ka kwatea wane ni omee nia ki, kera ka daua laugo sa Pita. Nia sasia na ru ne ana kada ana fafanga kera saea ana "Fafanga ana Daofa Liue."* ⁴ Ma burina kera daua sa Pita ka suina, kera ka alua laona beu ni kanie, ma na fai fikute wane ni omee ki ne kera folo 'usia, ma laona fikute wane nai ki, kera alua fai wane laona te fikute wane. Sa Herod manata 'uria ketolana sa Pita 'i maana wane ki burina na Fafanga ana Daofa Liue. ⁵ Ma sa Pita ka to ga 'ana laona beu ni kanie. Ma wane famamana ki, kera ka foa ngangata 'asiana fuana God fua sa Pita.

Na 'ainsel talaia sa Pita fasia laona beu ni kanie

⁶ Ma ana fa rodo 'i naona ne sa Herod ka ketoa sa Pita, sa Pita nia maleu 'ana safitana ro wane ni

* **12:3** Te sataeru lau fuana "Fanga ana Daofa Liulae" kera saea ana "Beret ne nao ta isi 'i laona."

folo ki. Kera kania ana ro seni ki, ma na wane ni folo ki kera ka folo laugo mai 'i maana mae ana beu ni kanie. ⁷ Ma tona boro ma na 'aincel na 'Aofia leka mai ka uu siana, ma na madakwalae ka fola fafia laona mae beu ni kanie ne nia maleu ana. Ma na 'aincel ka dau gwau 'abana sa Pita ka faada, ka fata 'uri, "'Oe tatae 'ali'ali!" Go, na ro seni be kera kania ana 'abana ki ka 'asia na fasia 'abana. ⁸ 'Urainai na 'aincel nai ka fata 'uri, "'Oe ofi ana maku 'oe, ma 'oko alua tae butu 'oe ki 'aemu." Ma sa Pita ka sasi sulia. Sui na 'aincel ka fata lau 'uri, "'Oe rufia na maku fafo baita 'oe fafi 'oe, 'oko leka mai fai nau." ⁹ Ma sa Pita ka leka sulia 'i maa fasia laona beu ni kanie. Ma nao nia si saitamana na ru ne 'aincel nai nia sasia ana, na ru mamana, sulia nia kwaisae nia ada to'ona ga 'ana na fataie. ¹⁰ Ma na 'aincel nai fainia sa Pita, keroa leka, ka liufia na etana wane ni folo, sui ruana wane lau, sui keroa fi dao ana mae ne kera saungainia ana na baba ana kakai salo ki, ne nia leka kau 'uria laona fere. Ma na mae nai ka tala 'ifi ga 'ana fuada, ma keroa ka ru kau. Ma kada keroa leka kau sulia taale baita, 'urina go na 'aincel nai ka leka na 'ana fasia sa Pita.

¹¹ Ma sa Pita ka fi saitamana na ru ne fuli fuana ma ka fata 'uri, "Tu nau ku fi saitamana nia mamana 'asiana. God nia tala kwatea mai na 'aincel nia, ma ka 'adomi nau fasia sa Herod fainia wane Jiu ki, ma kera nao si saungi nau dia ne kera lokoeru fuana sasilana."

¹² Kada sa Pita nia saitamana na ru ne, nia ka leka na 'uria lume ni Mary gaa sa Jon Mak. Ma na wane 'oro ki kera oku laona lume nai, fua kera ka foa 'ada. ¹³ Kada sa Pita dao mai, nia uu 'i burina mae, nia ka kidikidi. Ma te sari ne rao

laona lume nai ne satana ni Roda ka leka mai.
¹⁴ Ma kada nia rongo saitamana lingena sa Pita, nia ka eele 'asiana, ma nao nia si 'ifingia lau na mae. Boroï ma nia lae 'ali'ali ka oli, ka farongo basi ana ne sa Pita nia uu mai 'i maa. ¹⁵ Kera nao si famamana, ma kera ka saea nia oewanea lalau. Boroï ma nia suusu fainia ka fata 'uri, "Nau ku fata mamana."

'Urinai kera ka olisia kera ka 'uri, "Alamia na 'ainsel nia 'oto nena."

¹⁶ Ma ana kada nai laugo, sa Pita ka inau ana kidikidilae. Ma kada kera 'ifingia na mae, kera ka ada to'ona sa Pita, ma kera ka kwele 'asiana.

¹⁷ Ma nia ka kwaikaru ana 'abana fuada fua kera ka to aroaro. Ma nia ka farongo kera ne God lugea nia fasia laona beu ni kanie. Ma nia ka fata 'uri, "Mulu leka kau, ma mulu ka farongo ana ru ne ki fuana sa Jemes† fainia wane famamana ki." 'I burina ne nia saea ru nai ki tafau, nia ka leka na 'ana 'uria ta kula 'e'ete.

¹⁸ Ma 'i 'ofodangi na, ngalungalue baita ka tatae safitana na wane ni folo ki, sulia kera ulafusia te ne fuli fuana sa Pita. ¹⁹ Ma sa Herod ka kwatea fatalana fua kera ka nani 'uria sa Pita. Boroï ma kera nao si dao go to'ona. Ma nia ka akwa mai 'uria wane ni folo ki, ka ledida, ma kera nao si saitamana na te ne fuli fuana sa Pita, go nia ka kwatea na wane ni omee nia ki, kera ka saungida tafau.

Ma 'i burina, sa Herod ka leka fasia 'i Jiudea, ma ka leka to basi 'ana 'i Sesarea.

Na maelana sa Herod

† **12:17** Jemes ne nia ai burina sa Jesus. Ma nia na wane fanaonao ana wane famamana 'i Jerusalem.

²⁰ Ma sa Herod ka guisasu 'asiana ana tooa 'i Taea ma 'i Saedon ki. Ma sulia fanga tooa ne ki nia leka mai fasia lofaa ne sa Herod nia kingi ana, kera kwatea tani wane baita kera ka leka siana sa Herod fua fa'o'olosilana firue ne safitada. Boroï ma kera eta leka dao basi siana sa Blastas, na wane baita ne rao fua sa Herod. Kera ka gania fua nia ka 'adomi kera, ma nia ka alamatainida.

²¹ Ma maedangi ne sa Herod filia fua nia ka fata fuana wane ki, nia dao na mai. 'Urainai nia ka rufia na maku kwanga nia ki, ma ka fi gouru ana kula ni gourue na kingi, ma nia ka fata fuada.

²² Kada nia fata ka sui go, na wane ki kera ka akwa koko kera ka 'uri, "Nao lau lingena na wane nai, boroï ma lingena god lalau!" ²³ Ma 'urinaï go na 'ainsel God ka leka mai ma ka kwaea sa Herod, ma nia ka matai, sulia nao nia si fa'initoa God. Ma na ngwangwa ki ka 'ania nonina, ma burina nia ka mae na.

²⁴ Ma na fatalana God ka takalo ana fere 'oro ki, ma wane 'oro ki kera ka famamana.

²⁵ Kada sa Banabas ma sa Saul keroa kwatea kwatee ki fua tooa 'i Jerusalem keroa ka oli na 'uria 'i Antiok, ma keroa ka talaia sa Jon Mak faida.

13

Kera filia sa Banabas ma sa Saul

¹ Ma tani profet, wane ne kera 'ainitalo ana farongoe lea, ma wane famanata ki ne kera famanata wane famamana ki, kera to laugo 'i Antiok, laona fikute wane famamana 'i senai, ma kera ne: sa Banabas, sa Simion be kera saea ana

“Wane Goa”, sa Lusius fasia 'i Saerin, sa Manaen be to mai fai sa Herod na kingi ana tu'ulana mai, ma sa Saul. ² Ana kada ne wane nai ki kera fasia God fainia na abu fanga, na Anoeru Abu ka fata 'uri fuada, “Mulu filia sa Banabas ma sa Saul fuaku fua kera ka sasia na raoe ne nau ku fili keroa fuana.”

³ Burina kera abu fanga ma kera foa, kera tafau kera ka alua na 'abada fafi keroa, sui kera ka odu keroa.

Etana kada sa Saul leka lifurongo

⁴ Ma sulia na Anoeru Abu be kwatea sa Banabas ma sa Saul, keroa ka leka na 'uria 'i Selusia fasia 'i Antiok, keroa ka tofolo 'uria na bubunga 'i Saepirus. ⁵ Kada keroa dao ana fere 'i Salamis, keroa ka 'ainitalo ana fatalana God laona beu fuana folae Jiu ki. Ma sa Jon Mak ka leka laugo fai keroa fuana 'afiladoro.

⁶ Ma kada kera leka fasia 'i Salamis, kera ka leka daofa liu kera ka tofolo ana bubunga nai 'uria 'i Pafos. Senai, kera ka dao to'ona te wane ne satana sa Bajisas ne nia rao ana talana na lufina ngwai. Nia na wane Jiu, ma kera saea nia na profet boroi ma nao nia si mamana go.

⁷ Nia kwaimani fainia na wane gwaungai ana bubunga nai satana sa Sejias Polas, na wane lioto 'asiana. Na wane gwaungai nai ka akwa 'uria sa Banabas ma sa Saul siana, sulia nia doria ka rongoa fatalana God. Ma keroa ka dao kera ka faorai fainia. ⁸ Boroi ma sa Bajisas ne rao ana talana lufina ngwai, ne ta sataeru lau ana sa Elaemas ana fatae Grik, nia tatae sualida, nia ka sasi 'uria feolana wane gwaungai nai fua nia nao si famamana lau sa Jesus. ⁹ Ma na Anoeru Abu

ka sura ana sa Saul ne kera saea laugo ana sa Paul, nia ka alu maana ana wane ne rao ana talana lufina ngwai, ¹⁰ ka fata 'uri fuana, “Oe na wele nia sa Saetan! 'Oe malimae ana ru lea ki tafau, ma 'oko saitamana 'asiana kwalukaela sukee ta'a ki laugo, ma ana maedangi ki tafau 'oe sasi 'uria talalana mamaeae God ana sukee ki. ¹¹ 'Oe saitamana God kai kwatea na kwaekwae fuamu ana kada ne na. Na maamu kai rodo, ma nao 'oe si ada to'ona na madakwalana sato sulia ka kada.”

Ma ana kada nai go, ru dia dasa ka dau fafi nia, ma maana ka rodo na. Nia ka fali galogalo na 'ana 'uria ta wane fua ka dau ana 'abana ma ka talaia. ¹² Ma na wane gwaungai nai, kada nia ada to'ona ru nai ki, nia ka famamana sa Jesus, ma ka kwele 'asiana ana famanatae kera sulia na 'Aofia.

Kera to 'i Antiok mae fere laona lofaa 'i Pisidia

¹³ Sui sa Paul ma wane ne kera leka fainia, kera tofolo mai ana baru fasia 'i Pafos, ma kera ka dao ana fere 'i Pega, laona lofaa 'i Pamfilia. Ma sa Jon Mak ka leka fasidaro senai, ma ka oli 'uria 'i Jerusalem. ¹⁴ Boro ma kera leka fasia 'i Pega, kera ka dao na 'i Antiok, mae fere laona lofaa 'i Pisidia. Ma ana Sabat, kera ka leka laona beu fuana folae Jiu ki, ma kera ka gouru na. ¹⁵ Burina ididue ki fasia Taki sa Moses ki ma Kekedee na Profet ki, na wane fanaonao ana beu fuana folae ki kera kwatea fatae fuada kera ka 'uri, “Wane kwaimani ki 'ae, dia kamoro to ana tani fatae ana kwairaduilae fuana wane ne ki, kalu doria kamoro ka fata fuada.”

¹⁶ 'Urainai, sa Paul ka tatae, ma ka kwaikaru ana 'abana fua kera ka to aroaro, ma nia safali fata

'uri, "Wane 'i Jiu ki, ma kamulu wane ne nao lau Jiu ki ne mulu to 'i seki fuana fosilana God, mulu fafurongo nau basi mai! ¹⁷ God kia wane Jiu ki, nia filia koko kia ki ma ka kwate kera ka 'oro 'asiana ana kada kera to 'i Ijip, ana kula ne nao lau fere kera. Ma God ka olitai kera fasia 'i Ijip ana na nikilalae baita nia. ¹⁸ Ma alamia karangi fai akwala fangali ki ne, nia ada sulida laona lofaa 'eke'eke, sui boroi 'ana kera aburongo ana kada 'oro ki. ¹⁹ Nia ka fafunuia fiu fui wane ki 'i Kenan, ma ka alua wane nia ki kera ka to ana na ano nai. ²⁰ Nia ngalida fuana kera ka leka to 'i Ijip ka dao ana kada ne kera leka 'i Kenan, sulia bali ana fai talanga ma lima akwala fangali. 'I burina, God ka kwatea na wane ni kwaiketoi ki fuada, leka ka dao ana kada be sa Samuel nia profet. ²¹ Ma ana kada kera gani 'uria ta kingi, God ka filia sa Saul ka gwaungai fuada. Sa Saul ne na wele sa Kis, fasia na fui wane sa Benjamin. Ma nia ka gwaungai fuada sulia fai akwala fangali ki. ²² Sui God ka lafua sa Saul, ma ka alua sa Deved ka kingi fuada. Ma God ka fata 'uri sulia sa Deved, 'Sa Deved, na wele sa Jesi, nia ne na wane ne nau ku eele 'asiana fainia, nia na wane ne saitamana ka sasia ru ne nau ku doria nia ka sasia ki.'[✧] ²³ Ana kwalafa wane ne sa Deved ne God filia sa Jesus ka alu nia na wane ni famauri fuana wane Israel ki, dia be nia eta fata alangai mai ana. ²⁴ 'I naona ne sa Jesus nia fi safali ana raoe nia, sa Jon be 'ainitalo ana fuana wane ki tafau Israel, fua kera ka kari abulo fasia ta'alae kera ki, ma kera ka siuabu. ²⁵ Ma ana kada sa Jon

✧ **13:22** 1 Samuel 16:12

nia karangi ka fasuia na raoe ne nia sasia, nia ka fata 'uri fuana wane ki, 'Alamia mulu kwaisae nau na wane be God filia na ne, boroi ma nao. Nau nao lau na wane ne mulu kwaimakwali ana. Nia kai leka mai buriku, ma nao nau si bobola fua ne nau ku lugea na butu nia ki fasia 'aena.'☆

²⁶ “Ma mulu wanefuta nau ki ana kwalafa sa Abraham, ma mulu wane ne nao lau Jiu ki ne mulu oku 'i seki fuana fosilana God, God nia kwatea na mai fuaka na fatae sulia sa Jesus ne famaui kulu. ²⁷ Aia, ma na wane ne kera to 'i Jerusalem, ma na wane fanaonao kera ki, kera nao si saitamana ne sa Jesus nia na wane famaui. Ma kera nao si saitamana go na fatalana profet ki, sui boroi 'ana kera ka idumia ana Sabat ki tafau. Kada kera ketoa sa Jesus, kera fatainia ne fatalana profet ki nia mamana. ²⁸ Sui boroi 'ana kera nao si dao go to'ona ta ru ne kera ka saungia fafia, kera gania sa Paelat fua kera saungia ka mae. ²⁹ Ma 'i burina kera sasia ru ki tafau ne Kekedee Abu nia fata sulia, sui kera ka lafua fasia na 'airarafolo, ma kera ka alu nia laona faoda gwau. ³⁰ Boroi ma God nia taea fasia maea. ³¹ Ma sulia maedangi 'oro ki, wane ne kera dangidangia lekalae fainia fasia 'i Galili 'uria 'i Jerusalem, kera 'idufa ada to'ona ga 'ada. Ma kada ne, kera fata na sulia fuana wane Israel ki.

³² “Karo leka mai fua karo kai farongo kamulu ana na Farongoe Lea. Na ru ne God eta fatae ana fuana koko kia ki, ³³ kulu na ne wele ne God famamana eta fatae nai fuaka ana taelana sa

☆ **13:25** Mak 1:7; Luk 3:16; Jon 1:27

Jesus 'uria maurie. Sulia God be saea ana Psalm
ro ru ki ka 'uri,

“Oe na Wele nau.

Ta'ena nau na ne Maa 'oe.'☆

³⁴ “Aia, God eta fata ana tataelana fasia na
maea, ma nia 'afitai fua nia ka mae lau. Ru ne
kera kedeā laona Kekedee Abu ka 'uri,

‘Nau kai kwatea fuamu na falealae abu ki ne nau
ku eta fatae ana fuana sa Deved.’☆

³⁵ “Nia mamana 'asiana, sulia nia saea laugo
laona te Kekedee Abu ma ka 'uri,

‘Nao 'oe si alamatainia wane rao abu 'oe ka mae
ma ka ngwa'a.’☆

³⁶ “Ana kada sa Deved nia mauri 'ua, nia sasia
na ru ne God doria ki. Boroī ma nia 'e mae
na, kera ka alua laona kilu gwau ninimana koko
nia ki, ma na nonina ka ngwa'a. ³⁷ Boroī ma sa
Jesus na wane ne God nia taea fasia na maea, na
nonina nao si ngwa'a. ³⁸⁻³⁹ Wane kwaimani ki,
mulu saitamana lea ana, ne kalu farongo kamulu
ne God kai manatalugea ta'alae kamulu ki sulia
maelana sa Jesus. Wane ki tafau ne kera fito'ona
sa Jesus, kera aluge ma kera nao si 'eke na, sulia
God saea kera 'o'olo. Rolae sulia taki sa Moses ki,
nao si bobola fuana ne ka sasia wane ka 'o'olo.
⁴⁰ Mulu kai ada suli kamulu, fua na ru ne profet
ki kera fata sulia nao si fuli fua mulu, ⁴¹ kera ka
'uri,

‘Mulu fafurongo, wane ne mulu 'onionga fata-
lana God ki.

God kai sasia raoe baita 'asiana ana kada mulu
mauri 'ua.

☆ **13:33** Psalm 2:7 ☆ **13:34** Aesaea 55:3 ☆ **13:35** Psalm 16:10

Nao mulu si famamana ne God sasia ru nai, sui boroi 'ana dia ta wane nia farongo kamulu ana.

Mulu ada to'ona! Kamulu kai kwele, ma mulu kai mae.' "✧

⁴² Ma kada sa Paul ma sa Banabas, keroa ru na kau 'i maa fasia na beu abu fuana folae, na wane ki kera ka ganida fua keroa ka oli lau mai ana Sabat lo 'i buri, fua keroa ka farongoda lau ana na ru ne ki. ⁴³ 'I burina ne wane ki kera leka na fasia na okue ana folae nai, wane 'oro kera leka sulia sa Paul ma sa Banabas. Kera tani wane Jiu ma tani wane ne nao lau Jiu ki laugo ne kera 'ado na fainia wane Jiu ki laona abue kera. Ma sa Paul fai sa Banabas fata fuada ma ka raduda 'uria uu ngasilae ana famamanae ana na kwaiofeie God.

⁴⁴ Ma ana Sabat 'i buri, karangia wane ki tafau laona fere nai, kera dao mai fua rongolana fatalana sa Paul ma sa Banabas sulia na 'Aofia.

⁴⁵ Ma kada ne wane Jiu ki kera ada to'ona ne okue nai baita, lioda ka 'uga 'asiana. Ma kera ngengea na ru ne sa Paul nia saea, ma kera ka fata buri laugo ana. ⁴⁶ Boroi ma sa Paul ma sa Banabas keroa ka fata nonira'a, ka 'uri, "Nia bobola fua karo ka eta fata basi sulia na fatalana God 'i nao fua mulu Jiu ki. Boroi ma sulia ne mulu noni'ela ana, mulu fatainia ne nao mulu si bobola go fua ngalilana na maurie firi. Nia ne karo ka fasi kamulu, ma karo ka leka 'amaro fua wane ne nao lau Jiu ki. ⁴⁷ Karo leka siana wane ne nao lau Jiu ki, sulia God nia odu karo ka 'uri, 'Nau ku alu 'oe 'oko dia na kwesu fua wane ne nao lau Jiu ki.

✧ **13:41** Habakuk 1:5

Nau ku odu 'oe fua 'oko farongoa wane ki tafau laona molagali ana te ne nau sasia fuana famaurilada.' "☆

⁴⁸ Ma ana kada ne wane ne nao lau Jiu ki kera rongoa ru ne, kera ka eele 'asiana, ma kera ka tangoa na farongoe na 'Aofia. Ma na wane ne God filida fuana maurie firi, kera ka famamana na.

⁴⁹ Ma na fatalana God ka talo na ana kula ki tafau, ma na wane 'oro ki ka rongoa na fatalana God laona 'afutana lofaa nai. ⁵⁰ Boro ma na wane Jiu ki kera fata alingana wane fanaonao ki laona fere baita nai fainia na gwaungai keni ki ne nao lau Jiu ki ne kera fosia God. Ma na Jiu nai ki, kera ka safali na ana famalagaigailana sa Paul ma sa Banabas, ma kera ka tari keroa fasia na bali lofaa nai. ⁵¹ Ma keroa ka tafusia na gegeona ano ki fasia na 'aedaro dia na fabasue fuada ne God kai keto kera sulia kera noni'ela ana rongolana fatalana God. Ma keroa ka leka na adaro 'uria 'i Ikonium. ⁵² Ma na wane 'i Antiok ki ne kera famamana, kera ka eele 'asiana, ma na Anoeru Abu ka sura ada.

14

'I Ikonium

¹ Ana kada sa Paul fainia sa Banabas dao 'i Ikonium, keroa ka leka lau laona beu fuana folae Jiu ki, dia be keroa 'idufa sasia. Ma keroa ka fata ana nikilalae ne na wane 'oro Jiu ki, ma na wane ne nao lau Jiu ki, kera ka famamana sa Jesus. ² Boro ma na Jiu ne kera noni'ela famamana, kera ka fata alingana wane ne nao lau Jiu ki, ma

☆ **13:47** Aesaea 49:6

kera ka falia na manatada kera ka tatae sulia na wane ne kera famamana ki. ³ Sa Paul ma sa Banabas, keroa ka to lau 'i senai sulia ka kada tau, keroa ka fata nonira'a sulia na 'Aofia. Ma na 'Aofia ka fatainia ne fataladaro sulia sa Jesus nia mamana ana kwatelana na nikilalae fuada fua sasilana ru ni kwelelae ki ma na fanadae ki. ⁴ Ma na wane ki laona mae fere nai, kera ka toli 'e'ete ma kera ka takalo. Tani wane fainia Jiu ki, ma tani wane fainia na lifurongo ki.

⁵ 'Urainai tani wane ne nao lau Jiu ki fainia tani Jiu ma wane fanaonao kera ki, kera ka lokoeru fua famalagaigailana lifurongo ki, ma kera ka 'ui fauda fua kera ka mae. ⁶ Boro'i ma ana kada ne na lifurongo ki kera rongoa, kera ka tafi 'uria fere 'i Lистра, ma fere 'i Debe laona lofaa 'i Laekonia, ma 'uria na mae fere kalikalia ki. ⁷ Senai, keroa ka 'ainitalo ana Farongoe Lea.

'I Lистра ma 'i Debe

⁸ Ma te wane ne to 'i Lистра 'aena 'e mae. Safali mai ana fitalana, ma nao nia si fali. ⁹ Nia gouru 'i ano, ma ka fafurongoa fatalana sa Paul. Ma sa Paul ka alua na maana ana, ma ka saitamana ne nia famamana ne sa Jesus saitamana ka gura nia ga 'ana, ¹⁰ ma ka fata ana linge wane baita fuana ka 'uri, "'Oe tatae, ma 'oko uu 'o'olo ana 'aemu!" Ma na wane nai ka lofo, ma ka fali kwailiu na 'i safitada. ¹¹ Kada okue ne kera ada to'ona ru ne sa Paul sasia, kera ka akwa koko ana fatae kera wane 'i Laekonia, kera ka 'uri, "Na god ki kera liia na ana wane, ma kera ka koso na mai siakulu!" ¹² Kera ka saea sa Banabas ana na gwaungai god Sus, ma sa Paul ana sa Hemes na wane ngali fatae ana god ki, sulia nia wane ne fata fua keroa.

¹³ Ma na beu ni folae ana god Sus nia ka tio 'i burina fere nai. Ma na fataabu fuana god Sus, nia ka leka ma ka ngalia mai buluka ki, ma na takana 'ai ki, ka alua maana sakae ana fere nai. Sulia nia fainia na okue nai, kera doria kwatelana na afafue fuana lifurongo ki.

¹⁴ Ana kada sa Banabas ma sa Paul keroa rongoa ne kera sasi 'urinai, keroa ka musia maku keroa ki fua fatailana ne keroa noni'ela ana, ma keroa ka lae lao okue nai ma keroa ka akwa 'uri, ¹⁵ "Uta ne mulu doria sasilana ru ne? Ma karo ne wane dia kamulu laugo. Karo leka mai fua 'ainitalolae ana Farongoe Lea sulia na God mauri. Tala'ana mulu fosi nia lalau. Ma nao mulu si fosia lau god 'e'ete ki, sulia kera nao si 'adomi kamulu go. God ne saungainia 'i langi, ma na molagali, na asi, ma na ru ki tafau ne kera to 'i laona ki. ¹⁶ Ana kada sui ki, nia alamatainia wane ki tafau kera ka leka 'ada sulia kwaidoria kera ki. ¹⁷ Ka 'urinai boroi 'ana, nao nia si mango fasia kwatelana ru lea ki fuana wane ki tafau sulia maedangi ki, ma nia ka fatainia talana ana ru lea ne nia sasia ki. Nia kwatea ute fua mulu fasia lao mamanga, ma ka kwatea fue 'ai ki ana kada kera ki, ma nia ka kwatea fanga fua mulu, ma ka kwatea maurilamulu ka eele." ¹⁸ Sui boroi 'ana na lifurongo ki kera fata 'urinai, na okue ne, kera doria ka kwatea 'ada na afafue kera ki fuada.

¹⁹ Ma tani Jiu ne kera leka mai fasia fere 'i Antiok laona lofaa 'i Pisidia, ma fere 'i Ikonium, kera dao mai, kera ka kwate fatae fuana okue ne, ma kera ka guisasu fua sa Paul ma sa Banabas. Ma kera ka 'uia sa Paul ana fau ki, ma kera ka tara 'i maa fasia laona fere, ma, kera kwaisae

nia mae na. ²⁰ Boroï ma kada wane ne kera famamana ki, kera leka mai, ma kera ka uu kalia sa Paul, nia ka tatae, ka oli faida 'uria 'i fera. Sui ana maedangi 'i buri, sa Paul ma sa Banabas keroa ka leka 'uria fere 'i Debe.

Sa Paul fai sa Banabas oli lau mai 'uria 'i Antiok

²¹ Sa Paul ma sa Banabas keroa ka 'ainitalo ana Farongoe Lea laona fere 'i Debe, ma wane 'oro ki kera ka famamana sa Jesus. Sui keroa ka oli 'uria fere 'i Listra, ma 'i Ikonium, ma fere 'i Antiok laona lofaa 'i Pisidia. ²² Ma kera ka fanikila famamanae wane ne kera famamana ki, ma kera ka raduda fua famamanae kera ki ka ngasi. Ma kera ka saea, "I naona ne kulu kai ru laona maurie firi ne God nia gwaungai ana, kulu tafau kai dao to'ona na 'afitailae." ²³ Ma ana fere nai ki tafau, kera filia na wane fanaonao ki fuana fikute wane God ki. Ana folae ma abu fangalae, kera ka kwatea na wane nai fuana 'Aofia ne kera famamana ana.

²⁴ Sui keroa ka leka fasia lofaa 'i Pisidia, keroa ka dao ana lofaa 'i Pamfilia. ²⁵ Ma keroa ka 'ainitalo ana na Farongoe Lea laona fere 'i Pega, sui keroa ka leka 'uria fere 'i Atalia. ²⁶ Sui keroa ka leka ana baru fasia 'i senai, ma keroa ka oli na 'uria fere 'i Antiok. Na fere be kera safali ana lekalae keroa fasia. Na fere be wane famamana ki kera kwatedaro laona kwaiofeie God, fua ka 'adomida fuana raoe ne kera fasuia na.

²⁷ Ma ana kada keroa dao na 'i Antiok, keroa ka okua na wane famamana ki, ma keroa ka farongoda ana na ru ki tafau ne God sasia adaro. Ma keroa ka farongo laugo ana ne God 'adomida na wane ne nao lau Jiu ki boroï kera

ka famamana laugo. ²⁸ Ma keroa to tau 'i senai fainia na wane ne kera famamana ki.

15

Na okue fuana lokoerue 'i Jerusalem

¹ Tani wane ne kera leka mai fasia 'i Jiudea 'uria 'i Antiok, kera ka famanata na wane ne famamana na ki kera ka 'uri, “Nia 'afitai 'asiana fua God ka lafu kamulu fasia ta'alaie kamulu ki, dia nao mulu si 'ole 'unge dia be taki sa Moses ki saea.” ² Ma sa Paul fainia sa Banabas keroa ka olisusu 'asiana fai kera sulia ru ne. Ma kera tafau filia sa Paul ma sa Banabas ma tani wane famamana 'i Antiok, fua kera leka 'i Jerusalem fuana faorailae fainia na lifurongo ki ma na wane fanaonao ki sulia ru ne. ³ Ma na fikute wane famamana ne ka oduda na kau. Ma kada kera leka na, kera liu ana lofaa 'i Fonisia ma 'i Samaria ki, kera ka farongoa ana ne na wane be nao lau Jiu ki kera abulo na 'uria God. Ma kada wane ne kera famamana ki rongoa na farongoe nai, kera ka eele 'asiana.

⁴ Kada sa Paul ma sa Banabas keroa dao na 'i Jerusalem, na wane famamana ki, ma na lifurongo ki fainia na wane fanaonao ki, kera ka kwaloda. Ma keroa ka farongo ana ru ne God sasia ada 'i safitana wane ne nao lau Jiu ki. ⁵ Boroi ma tani wane ana wane ne kera famamana ma kera ana fikute wane Farasi ki, kera tatae kera ka fata 'uri, “Na wane ne nao lau Jiu ki, dia kera famamana sa Jesus, kera kai 'ole 'unge, ma kulu saea fuada kera ka ro laugo sulia taki sa Moses ki dia kulu na wane Jiu ki.”

⁶ Ma na lifurongo ki fainia na wane fanaonao ki, kera ka oku fuana lokoerue sulia ru ne. ⁷ Ma burina na fatae gwala ne kera sasia ka sui, sa Pita ka tatae, ka fata 'uri, “Wane kwaimani nau ki 'ae, mulu saitamana, tau na mai God nia fili nau safitamulu fua nau 'ainitalo ana Farongoe Lea ne fuana wane ne nao lau Jiu ki, fua kera ka rongoa laugo 'ada ma kera ka famamana. ⁸ Ma God ne saitamana manatana wane ki tafau, nia ka fatainia kwalolana na wane ne nao lau Jiu ki ana kwatelana Anoeru Abu fuada, dia laugo ne nia kwatea fuaka. ⁹ Ma ka nao ta efaefalae safitakulu ma fai kera. Nia ka manataluge ana ta'alaie kera ki, sulia kera famamana sa Jesus. ¹⁰ Ma God fatainia fuaka ka suina, nao nia si doria ne mulu ka kwatea lau ta 'afitaie fuada ana taki ki, sulia ne koko kia ki ma kulu boroi, nao kulu si saitamana go rolae sulia. Aia, ma dia kamulu kwatea na ta 'afitaie 'urinai fuana wane ne kera famamana sa Jesus ki, God kai guisasu fua mulu. ¹¹ Kulu famamana ne God famaui kulu fasia ta'alaie kulu ki ana te ne sa Jesus na 'Aofia sasia fuaka ana lealae nia fuaka. God famaui laugo 'urinai ana wane ne nao lau Jiu ki.”

¹² Ma na okue ne, kera ka to aroaro kada kera rongoa sa Banabas ma sa Paul keroa farongo ana ru ni kwelelae ana ki ma na ru fanadae ki ne God sasia ana keroa fuada wane ne nao lau Jiu ki. ¹³ Ma 'i burina keroa fata ka sui, sa Jemes ka fata 'uri, “Wane kwaimani nau ki 'ae, mulu kai fafurongo nau basi. ¹⁴ Sa Pita be fi fata lea go ana fua kulu sulia be God eta fatainia kwaiiofeilae nia fuana wane ne nao lau Jiu ki ma ka kwaloda tani

wane ada fua kera na wane nia ki. ¹⁵ Ma profet ki kera ka fata laugo 'urinai, dia be na Kekedee Abu saea,

¹⁶ 'God ka fata 'uri, ta maedangi, nau kai oli mai, ma nau kai taea na gwaungaie sa Deved be nia 'asia na.

Nau kai saungai falu ana fasia oretana, ma nau ka fauua lau.

¹⁷ Ma wane 'e'ete ki, kai leka mai siaku.

Ma na wane ne nao lau Jiu ki, nau ka saeda na ana wane nau ki.

¹⁸ God ne saea, be nia farongo 'ua na mai ana.' "☆

¹⁹ Aia, ma sa Jemes ka fata lau 'uri, "Nau ku manata 'uri, nao kulu si kwatea lau ta 'afitaie fuana wane ne nao lau Jiu ki ne kera abulo na 'uria God. ²⁰ Nia lea kulu ka kekede fuada, kulu ka farongo kera ana ne kera nao si 'ania ta fanga ne kera afafu ana fuana mamala god ki, ma kera ka ada sulida fua kera nao si oee, ma kera nao si 'ania laugo ta ru mauri ne kera lioa, ma kera nao si 'ania laugo ta 'abu.☆ ²¹ Sulia na taki sa Moses ki, kera idumia 'ua na mai laona beu fuana folae kera ki ana Sabat ki tafau, ma na fatalada ka talofia na laona fere kera ki tafau."

Kekedee fuana wane ne nao lau Jiu ki

²² 'Urinai na lifurongo ki, ma wane fanaonao ki, ma na fikute wane famamana ki tafau, kera ka filia tani wane ada fua kera ka oduda kau 'uria Antiok fainia sa Paul ma sa Banabas. Kera filia sa Jiudas ne kera saea laugo ana sa Basabas, ma sa Silas, sulia keroa ro wane fanaonao ki ana fikute

☆ **15:18** Emos 9:11-12 ☆ **15:20** Eksodas 34:15-17; Levitikas 17:10-16; 18:6-23

wane kera. ²³ Ma na kekedee 'uri ne kera kwatea faida,

“Kalu na lifurongo ki, ma na wane fanaonao ki ne wanefuta kamulu ki ana na 'Aofia, kalu kwatea kau fata lealae kalu ki fua mulu na bara wanefuta ne nao lau na wane Jiu ki, ne mulu to 'i Antiok, ma 'i Siria, ma 'i Silisia. ²⁴ Kalu rongoa ne tani wane seki ki kera leka kau, ma kera ka kwatea na manatamulu ka ta'a sulia fatalada. Kalu nao si oduda kau fua sasilana ru nai. ²⁵ Nia ne kalu ka oku alafafia ru ne 'i safitamalu, ma kalu filia tani wane ngali fatae, ma kalu ka oduda kau siamulu. Kera kai leka kau fainia wane kwaimani lea kia ki sa Paul ma sa Banabas. ²⁶ Keroa ro wane ne kwate dangalu na mauri ladaro fuana raoe sumadua fua 'Aofia kia sa Jesus Christ. ²⁷ 'Urinai ne kalu ka kwatea laugo kau sa Jiudas ma sa Silas fua kera ka tala fata 'ada sulia na ru ne kalu kedea kau. ²⁸ Sulia na Anoeru Abu fai kalu, kalu alafafia, nao kalu si alua lau ta 'afitaie fafi kamulu. Ru ne ki go ne mulu kai rosulida: ²⁹ Nao mulu si 'ania ta fanga ne kera afafu ana mamala god ki, ma nao mulu si 'ania ta 'abu. Ma nao mulu si 'ania ta ru mauri ne kera lioa. Ma mulu ka to fasia na oee. Ma dia ne mulu to fasia na ru nai ki, nia lea 'asiana.”

³⁰ Ma kera ka kwatea na wane nai ki ne kera ngali farongoe, kera ka leka 'uria 'i Antiok. Ma kera ka okua na wane ne kera famamana ki tafau, ma kera ka kwatea na ru ne kera kedea fuada. ³¹ Ana kada ne wane ki kera idumia tafau na, kera ka eele 'asiana, sulia fatae nai ki 'e gwalea na mangoda. ³² Ma sa Jiudas ma sa Silas, keroa ka fata fuada ka tau 'asiana, ma

keroa ka kwatea fatae ana kwaigwale fai na nikilalae fuada, sulia keroa ro profet ki. ³³⁻³⁴ Ma 'i burina keroa to 'i senai sulia ka kada tau, sui wane famamana senai ki ka alualu adaroa ana aroaroe, ma keroa ka oli na 'uria 'i Jerusalem.*

³⁵ Ma sa Paul ma sa Banabas keroa ka to lau 'i Antiok. Ma keroa fainia na wane 'oro ne kera famanata ki, kera 'ainitalo ana fatalana na 'Aofia.

Sa Paul ma sa Banabas keroa to matali na

³⁶ Burina bara kada suina, sa Paul ka fata 'uri fuana sa Banabas, “Koro oli lau fua koro ka dao to'ona lau wanefuta koro ki ana mae fere be koro 'ainitalo mai ana fatalana 'Aofia, fua koro ka saitamana na tolada 'e 'uta na nai.” ³⁷ Ma sa Banabas ka doria 'asiana fua sa Jon Mak ka leka faidaro. ³⁸ Boro ma sa Paul ne manatana nao si lea fuana sa Jon Mak ne ka leka fai keroa, sulia nia oli laugo fasi keroa 'i Pamfilia, ma nao nia si leka na fai keroa fuana fasuilana na rae. ³⁹ Ma sa Paul fainia sa Banabas keroa ka olisusu 'i safitadaro, ma keroa ka toli safidaro kwailiu. 'Urainai sa Banabas ka talaia na sa Jon Mak, keroa ka tofolo 'uria bubunga 'i Saeprus. ⁴⁰ Ma sa Paul ka filia na sa Silas, fua keroa ka leka. Ma wane famamana 'i Antiok ki kera ka odu keroa na, burina ne kera kwateda fuana 'Aofia fua ka ada suli keroa. ⁴¹ Ma keroa leka, ka liu laona lofaa 'i Siria ma 'i Silisia ki. Ma keroa ka fangasia na famamanae wane ne kera famamana ki.

* **15:33-34** Tani kekedee 'ua kera 'adoa lau verse 34, “Boro ma sa Silas ka manata fifi 'asiana fua sae ka to ga 'ana 'i senai 'i Antiok.”

16

Sa Timoti leka fainia sa Paul ma sa Silas

¹ Ma sa Paul leka ma ka dao ana fere 'i Debe ma 'i Listra ki. Ma te wane fafurongo ne satana sa Timoti nia to senai. Ma gaa nia ne keni Jiu ne nia famamana laugo, boroi ma maa nia go ne wane Grik. ² Ma na bara wanefuta ana 'Aofia ki 'i Listra ma 'i Ikonium, kera ka eele 'asiana fainia sa Timoti. ³ Ma sulia ne sa Paul doria sa Timoti ka leka fainia, nia ka 'ole 'unge fua ka faeelea wane Jiu ki. Nia sasia ru nai, sulia Jiu ki tafau ne kera to ana fere nai ki, kera saitamana laugo ne maa sa Timoti nia na wane Grik ne sasi ma nao nia si 'ole 'unge ana sa Timoti. ⁴ Ma kada kera leka ka liu ana fere ki, kera kwatea na taki ki fuana wane ne kera famamana ki. Na taki nai ki, na lifurongo ma wane fanaonao ki ne kera kedea 'i Jerusalem. Ma kera ka saea fua wane ki kera ka rosulia. ⁵ Ma kera ka fangasia fikute wane famamana laona fere nai ki, ma ana maedangi ki tafau 'i burina, wane 'oro falu ki laugo kera ka famamana.

Kada sa Paul ada to'ona na fataie

⁶ Ma sa Paul fainia na wane kwaimani nia ki, kera liu laona lofaa 'i Frigia ma 'i Galesia ki, sulia ne Anoeru Abu 'e lusia nao kera si 'ainitalo ana Farongoe Lea laona lofaa 'i Esia. ⁷ Kada kera dao bobola fainia lofaa 'i Misia, kera ka sasi 'uria lekalae 'uria 'i Bitinia. Boroi ma na Anoeru Abu nao si alamatainida. ⁸ 'Urinai, kera ka daofa liu na fasia 'i Misia, ma kera ka leka 'uria fere 'i Troas. ⁹ Ma ana rodo ne kera tio 'i senai, sa Paul ka ada to'ona na fataie. Nia ada to'ona te wane ana lofaa 'i Masedonia uu, ma ka amasia ka 'uri,

“Oe leka mai 'i Masedonia fua 'oko kwai'adomi amalu!”¹⁰ Ma kada sa Paul nia ada to'ona na fataie nai, kalu ka sasi akau na fua lekalae 'uria lofaa 'i Masedonia,* sulia kalu saitamana God doria kalu leka 'ainitalo ana Farongoe Lea laugo fuana wane senai ki.

Ni Lidia nia famamana sa Jesus

¹¹ Sui kalu ka leka fasia fere 'i Troas ana baru, kalu ka tofolo 'uria bubunga 'i Samotres, ma maedangi burina, kalu ka leka 'uria fere 'i Neapolis. ¹² Kalu tae fasia senai, kalu ka leka sulia taale tolo 'uria fere 'i Filipae, na mae fere 'initoa laona lofaa 'i Masedonia, mae fere nai wane Rom ki ne kera gwaungai ana. Kalu ka to laona mae fere nai sulia bara maedangi. ¹³ Ma ana Sabat, kalu leka fasia fere nai, kalu ka leka 'uria ninimana te kafo, sulia ne kalu kwaisae kula fuana folae Jiu ki nia 'i senai. Ma kalu ka gouru 'i ano, kalu ka fata fuana keni ki ne kera oku senai. ¹⁴ Te keni ada senai ne kera rongo kalu ne ni Lidia, fasia fere baita 'i Taeataera, nia saungai ma ka 'oifoli ana maku ne nia meo ki. Nia boroi fosia laugo God, ma God ka 'ifingia na manatana fua nia ka fafurongoa sa Paul, ma ka famamana ru ne nia saea ki. ¹⁵ 'Urinai nia fainia na wane laona lume nia ki, kera ka siuabu tafau. Ma nia ka fata fua malu ka 'uri, “Sulia ne mulu alafafia ne nau famamana na 'Aofia, nau ku doria mulu leka mai ma mulu ka to laona lume nau.” Ma kalu ka to laona lume nia sulia na fatalana.

* **16:10** Sa Paul fainia kwaimani nia ki dao to'ona sa Luk ana fere 'i Troas.

Laona beu ni kanie 'i Filipae

¹⁶ Ana te maedangi, kada kalu leka 'uria kula ni folae, kalu dao to'ona te sari ne anoeru ta'a to ana. Na sari nai nia rao 'o'oni fuana tani wane laona fere nai. Sulia anoeru ta'a nai ne to ana, nia saitamana ka saea fuana wane ki ana te ki ne nao si dao mai 'ua fuada. Ma wane ne kera baita ana sari nai kera ngalia malefo 'oro ki ana raoe nai nia sasia. ¹⁷ Ma na sari nai ka leka sulia sa Paul fai kalu, ma nia ka akwa koko ka 'uri, "Na wane ne ki, kera na wane rao fuana God ne 'initoa 'asiana. Kera farongo kamulu ana te ne God sasia fuana famaurilamulu."

¹⁸ Nia sasia ru ne sulia maedangi 'oro ki, leka sa Paul ka noni totoela 'asiana ana, ma ka abulo fuana ka fata 'uri fua anoeru ta'a nai, "Ana satana sa Jesus Christ, nau ku eresi 'oe, 'oko ru mai fasia na sari nena!" Ma na anoeru ta'a nai ka ru na 'i maa ana kada nai. ¹⁹ Ma kada wane baita ana sari nai kera saitamana ne na raoe nia ana talana anoeru ta'a nia suina, ma nao kera si ngali lau ta malefo fasia, kera ka daua sa Paul ma sa Silas, ma kera ka tara keroa siana na wane kwaiketoilae ki maana usie. ²⁰ Kera ka fata 'uri, "Na ro wane ne ki, keroa wane Jiu ki, ma keroa ka kwatea na fatamaudie laona fere ne kulu. ²¹ Keroa ka famanata ana na falafala ne nao si bobola fainia na taki kulu ki. Sulia kulu wane Rom ki lalau, ma ka 'afitai 'asiana fua kulu ka sasi sulia falafala keroa ki!" ²² Aia, na wane 'oro ne kera oku senai, kera ka fai fafidaro laugo. Ma na wane fanaonao ki ka fata totongai fuana wane ni omee ki fua kera musia maku sa Paul ma sa Silas ki, ma kera ka namusi keroa. ²³ Burina kera namusida ka totonge 'asiana, kera ka aluda

laona beu ni kanie, ma kera ka saea fuana wane ne folo 'usia na beu ni kanie nai fua ka bilaki ngasi 'usi keroa. ²⁴ Ma na wane ni folo nai, kada nia rongoa fatae nai ki, nia ka ngali keroa, ka aluda laona mae lume tofungana beu ni kanie, sui ka kani fafia na 'aedoru 'i safitana ro reba 'ai kulu ki.

²⁵ Aia, kada bobola fainia tofungana rodo, sa Paul ma sa Silas keroa foa, ma keroa ka ngufia na ngu ki fuana God. Ma wane ne kera to laugo laona beu ni kanie nai, kera ka fafurongo keroa.

²⁶ Ma tona boroi na anuanu baita nia geloa na beu ni kanie nai, ma na ngadolana lume nai boroi ka kesokeso na. Ma na mae ki ana lume nai ka 'ifi tafau, ma na seni ne kera kani fafia ana wane nai ki laona lume ka aluge tafau na fasida. ²⁷ Ma na wane ni folo nai ka tona mai fasia maleue, ma ka ada to'ona ne na mae ki kera 'ifi tafau na, ma ka kwaisae wane be kera kani fafida ki, kera tafi tafau na. Ma nia ka lafua na naife ni sauwanee nia fua sae ka saungi nia na 'ana talana, sulia nia saitamana ne na wane fanaonao nia ki, kera kai saungia dia ne wane nai ki kera tafi. ²⁸ Boroi ma sa Paul ka akwa koko ka 'uri, "Nao 'oe si sasia lau ta ru 'urinai ana 'oe talamu! Kalu ne to tafau go amalu!"

²⁹ Ma na wane ni folo ne ka ledi 'uria fa kwesu ki, ma ka ru kau laona beu ni kanie fainia na lebelebelae, ma ka boruru 'i 'aena sa Paul ma sa Silas. ³⁰ Sui nia ka talaida 'i maa, ka ledi keroa ka 'uri, "Ro wane baita ne ki 'ae, te ne nau kai sasia fua God ka famaui nau?"

³¹ Keroa olisia keroa ka 'uri, "'Oe famamana na 'Aofia sa Jesus fua God kai famaui 'oe, 'oe fainia wane ne kera to laona lume 'oe.'" ³² Ma

keroa ka 'ainitalo ana fatalana na 'Aofia fuana, ma fuana wane ne kera to laugo laona lume nia ki, ma kera ka famamana na. ³³ Ana kada rodo nai go, na wane ni folo nai ka talai keroa, ka taufia na mae maale ki 'i nonida, ka sui nia fainia wane ne kera to laona lume nia, kera ka siuabu na. ³⁴ Sui nia ka talaia sa Paul ma sa Silas, kera ka leka 'uria lume nia, ma nia ka sangonidoro. Ma nia fainia na wane ne kera to laona lume, kera ka eele 'asiana, sulia kera famamana God.

³⁵ Sui 'i 'ofodangi, na wane kwaiketoi ki, kera kwatea fatalada fuana tani wane baita ana omee kera ka 'uri, "Mulu leka farongoa na wane ni folo be fua ka talaia ro wane be ki 'i maa fasia laona beu ni kanie be."

³⁶ 'Urinai go na wane ni folo nai ka leka ka farongoa sa Paul ka 'uri, "Na wane kwaiketoi ki kera saea mai fuaku 'oe fainia sa Silas, moro leka na 'amoro 'i maa. Kamoro leka na 'amoro ana aroaroe."

³⁷ Boroi ma sa Paul olisia ka fata 'uri fuana wane baita kera ki, "Na wane kwaiketoi ki nao si keto karo 'ua, boroi ma kera kwae karo 'i maana wane 'oro ki ma kera ka alu karo laona beu ni kanie. Ma na ru nai nao si 'o'olo, sulia karo na wane Rom ki laugo ne! Ma kada ne, kera doria ka olitai agwa lau ana karo. Nao 'asiana! Karo doria na wane fanaonao 'i Rom ki ne kera kai leka mai 'i seki, fua kera ka luge karo!"

³⁸ Ma wane baita kera ki ana omee kera leka, ka farongo ana fatae nai ki siana wane fanaonao 'i Rom ki. Ma kada kera rongoa ne sa Paul ma sa Silas keroa ro wane 'i Rom ki laugo, kera ka mau 'asiana. ³⁹ Ma kera ka leka mai siada, ma kera ka kwaimanatai fuada. Sui kera ka talai keroa 'i

maa fasia laona beu ni kanie, ma kera ka 'ingoda, fua kera ka leka na 'ada fasia fere ne. ⁴⁰ Kada sa Paul ma sa Silas keroa ru fasia beu ni kanie, keroa ka leka laona lume ni Lidia. 'I senai keroa ka dao to'ona na wane ne kera famamana ki, ma keroa ka kwatea na fatae ana kwairaduilaefuada, sui keroa ka fi leka na 'ada fasia 'i Filipae.

17

T Tesalonika

¹ Urinai sa Paul fainia sa Silas, keroa leka, ka liu ana fere 'i Amfipolis, ma 'i Apolonia ki, sui keroa ka dao ana fere 'i Tesalonika. Wane Jiu ki kera too ana beu fuana folae laona fere baita nai.

² Ma 'i senai, sa Paul leka laona beu fuana folae Jiu ki sulia na falafala ne nia 'idufa sasia ana fere ki. Ma ana olu Sabat ki, nia ka fata fainia na wane ki, ma ka fata sulia na Kekedee Abu fuada.

³ Nia ka fadaa ma ka idumia Kekedee Abu fuana fatailana ne na Christ na wane ne God filia, nia kai nonifi ma ka mae, sui nia fi tatae fasia maea. Sa Paul ka fata 'uri, "Sa Jesus ne nau ku 'ainitalo ana fua mulu ne, nia na Christ na wane ne God filia." ⁴ Ma tani wane ana Jiu ki fainia wane 'oro ne nao lau Jiu ki ne kera fa'initoa God ma keni talingai 'oro kera ne kera famamana sa Jesus. Kera safali leka na sulia sa Paul ma sa Silas.

⁵ Boroi ma wane Jiu kera to ana manatae wane kwaifi sulia wane 'oro ki kera leka sulia sa Paul ma sa Silas, ma kera ka okua wane ta'a ki ne kera liliu 'o'oni ga 'ada maana usie, fua kera ka oku fainia te fikute wane guisasu ki. Ma kera ka sasia te firue baita ana fere nai, ma kera ka alasia lume sa Jason, sulia kera doria ka daua sa Paul

ma sa Silas, fua kera ka talai keroa siana okue nai. ⁶ Boro ma kada kera nao si dao to'odaro, kera ka daua lalau sa Jason fainia tani wane ne kera famamana, ma kera ka tarada siana wane fanaonao ki laona fere, ma kera ka fai fafida, kera ka akwa koko ka 'uri, "Wane ne ki, kera sasía ru ta'a 'asiana laona fere 'oro ki! Ma kada nai kera ka leka lau mai laona mae fere ne kulu, ⁷ ma sa Jason ka gonida laona lume nia. Kera tafau go kera 'oia na taki kingi baita kulu 'i Rom, sulia kera saea ta te kingi lau ne satana sa Jesus." ⁸ Ma na fatae nai ki, ka kwatea na ngalungalue baita fuana okue nai fainia na wane fanaonao ki. ⁹ Ma na wane fanaonao ki kera ka fata nikila fua sa Jason fainia tani wane lau, fua kera ka kwate tani malefo sui kera fi lugeda.

'I Berea

¹⁰ Ana kada nai nia 'e rodo na mai, na wane ne kera famamana ki kera ka kwatea sa Paul ma sa Silas 'uria fere 'i Berea. Kada kera dao kau, kera ka leka laona beu fuana folae Jiu ki. ¹¹ Na wane senai ki kera to ana falafala ne lea ka liufia na wane ana 'i Tesalonika, sulia kera doria 'asiana rongolana te ne sa Paul nia saea. Ma ana maedangi ki tafau go, kera idumia na Kekedee Abu fua kera ka saitamana te ne sa Paul nia saea 'e mamana. ¹² Ma wane 'oro 'i Jiu ki, kera ka famamana, ma wane 'oro ne nao lau Jiu ki kera famamana laugo, keni fanaonao 'oro ma wane 'oro ki laugo. ¹³ Boro ma kada ne wane Jiu ki ne kera to 'i Tesalonika, kera rongoa sa Paul nia 'ainitalo laugo ana fatalana God 'i Berea, kera ka leka laugo mai 'i senai, ma kera ka kwatea na wane 'i Berea ki kera ka guisasu, ma kera ka boa

te ngalungalue baita 'i senai. ¹⁴ Ma 'urinai go, tani wane ne kera famamana, kera ka kwatea sa Paul 'uria fafona asi fasia fere 'i Berea. Boro ma sa Silas ma sa Timoti, keroa ka to na 'ada 'i Berea. ¹⁵ Ma na wane ne kera talaia sa Paul ki kera leka fainia, ka dao 'i Atens. Sui kera fi oli 'uria 'i Berea fainia fatae sa Paul ki fua sa Silas ma sa Timoti, fua keroa ka leka 'ali'ali siana.

'I Atens

¹⁶ Ma kada sa Paul to na 'i Atens makwalia sa Silas ma sa Timoti, nia 'e kwaimanatai 'asiana, sulia nia ada to'ona na nununa mamala god 'oro ki fuana fosilada nia to laona fere 'i Atens. ¹⁷ Nia ne kwatea ma nia ka leka laona beu fuana folae Jiu ki, ma ka fata fuana Jiu ki, ma na wane ne nao lau Jiu ki ne kera fasia God. Ma nia ka fata laugo maana fuli usie sulia maedangi ki fuana wane ne kera leka mai senai ki. ¹⁸ Ma tani famanata laugo ana wane Grik ki ne kera saeda ana "Epikurean" ma "Stoik", kera olisusu laugo fainia sa Paul. Ma tani wane ada ka fata 'uri, "Te lalau ne wane naunau ulafusi ru ne doria ka saea?"

Ma tani wane ana wane nai ki kera ka fata 'uri, "Sualana dia nia doria kulu kai fasia lalau na god 'e'ete ki ne." Kera fata 'urinai sulia sa Paul farongo sulia sa Jesus, ma na tatae olilae fasia na maea. ¹⁹ Ma kera ka talaia sa Paul 'i naofana fikute wane lokoeru ne kera saea ana "Areopagus", kera ka fata 'uri, "Kalu doria ka saitamana na famanatae falu ne 'oe fata sulia. ²⁰ Sulia ru ne kalu rongoa 'oe saea nia 'e'ete fasia ru ne kalu rongoa 'i nao ki, ma kalu ka doria saitamana fadalana." ²¹ (Kera fata 'urinai, sulia na wane 'i Atens ki, ma na wane ne kera leka mai fuana tolai 'i Atens ki, kera doria fatae ana

maedangi ki sulia ma na fafurongolana te ki ne falu.)

²² Ma sa Paul ka uu naofana fikute wane lokoeru ne kera saea ana Areopagus, ma ka fata 'uri, "Kamulu wane 'i Atens, nau ku saitamana ne mulu fabaita 'asiana god kamulu ki ne mulu fosida. ²³ Sulia kada nau ku liu laona fere kamulu, nau ku ada to'ona na kula ni foa kamulu ki, ma nau ku ada to'ona maana te fulifue, mulu kede na fatae 'uri, 'Fuana god ne nao kulu si saitamana.' Ma na God ne mulu fosia ma nao mulu si saitamana, nia na ne nau doria ka 'ainitalo ana fua mulu. ²⁴ God nai saungainia na molagali ma na ru ki tafau 'i laona, nia ne gwaungai ana asi, 'i langi, ma 'i ano, ma nia nao si to laona beu abu ne wane saungainia. ²⁵ Ma nao nia si bobo go 'uria ta ru ne wane ki saitamana ka sasia fuana, sulia nia 'ana talana ne kwatea maurie fuana wane ki tafau, ma ka kwatea fuada ru ki tafau ne kera bobo 'urida. ²⁶ Ma ana safalilana mai, God nia saungainia go te wane, ma fasia te wane nai nia ka saungainia wane 'oro 'e'ete ki, ma ka aluda laona molagali. 'I naona ne nia saungainia ru ki tafau, ma nia 'ana talana ne alua kada ki ma ka faboa na kula ki fua kera ka to ana. ²⁷ Nia sasia ru ne fua wane ki kera ka nani 'uria, ma kera fi dao to'ona 'oto dia kera nani ngangata 'uri nia. 'Urainai boroi 'ana God nao si to tau go fasi kia. ²⁸ Ma ta wane be fata 'uri, 'Sulia nia na ne kulu ka mauri, ma kulu ka gelo ma kulu ka to.' Ma ta wane ana wane kekede kamulu ki ka saea laugo, 'Kulu wele God ki laugo.' ²⁹ Sulia kulu na wele nia ki, nao kulu si fia lau ne God nia ta ru ga 'ana, dia ta nunuiru

ne wane saungainia ana gol, naoma silva, naoma ta fau. Nia nao si dia lau ta ru ne wane nia saungainia ana saitamarue nia. ³⁰I nao God nao si ketoa ta wane ne fosia na mamala god sulia nia nao si saitamana 'ua ana. Boroï ma ana kada ne, nia saea na fuana wane ana fere ki tafau fua kera kai kari abulo fasia na ta'alaë kera ki, ³¹sulia nia alua na maedangi fua nia kai ketoa na wane ki tafau. Na kwaiketoilae nia ka 'o'olo, ma nia ka filia te wane fua ka ketoa na wane ki. Ma nia ka fatainia na wane ni kwaiketoi nai fuana wane ki tafau ana taelana wane nai fasia maea!"

³²Kada wane ki kera rongoa ne sa Paul fata sulia tataelae fasia maea, tani wane ada ka waelasia, ma kera ka 'onionga ana. Boroï ma tani ai ada kera ka saea, "Kalu doria 'oko fata lau sulia ru ne." ³³Ma sa Paul ka leka na 'ana fasia okue nai. ³⁴Ma tani wane kera ka 'ado fainia, ma kera ka famamana. Ma te wane ada ne satana sa Dionisius, ta wane ana fikute wane lokoeru senai. Ma te keni laugo satana ni Damaris, ma tani wane lau kera ka famamana.

18

I Korin

¹'Urainai go, sa Paul ka leka na fasia 'i Athens, ka daofa liu 'uria fere 'i Korin. ²'I senai, nia ka dao to'ona te wane Jiu satana sa Akuila ne futa laona lofaa 'i Pontus. Nia leka mai fasia 'i Itali fainia na 'afe nia ni Prisila, sulia ne na kingi baita 'i Rom satana sa Klodias ka kwatea na wane Jiu ki tafau, kera ka leka fasia 'i Rom. 'Urainai, sa Paul ka leka dao siada. ³Ma nia to ma ka rao 'ana fai keroa, sulia kera sasi go te raoe ana saungailana 'o'obe ki ana maku ngasi ki fuana 'oifolilae ada.

⁴ Ma nia ka fata fainia na wane ki laona beu fuana folae ana Sabat ki tafau, fua sae ka talana manatana wane Jiu ki ma wane nao lau Jiu ki laugo.

⁵ Ma ana kada sa Silas ma sa Timoti keroa dao mai fasia 'i Masedonia, sa Paul ka fasia na raoe nia. Ma ana kada ki tafau nia ka 'ainitalo ana Farongoe Lea, ma ka fadaa madakwa ana fuada Jiu ki ne sa Jesus nia na Christ, na wane filia God. ⁶ Ma kada kera olisi guisasa ana, ma kera ka saea ru ta'a ki sulia, nia ka saulida ana kwae tafusilana na gegeona ano fasia maku nia ki, ma ka fata 'uri fuada, "Dia nao kamulu si too ana na maurie falu fasia God, kamulu talamulu na ne mulu sasia! Nao lau na garoe nau. Ma safali ta'ena ka oli 'alaa, nau kai leka 'aku siana wane ne nao lau Jiu ki." ⁷ Ma nia ka leka fasi kera, ma ka leka to laona lume te wane nao lau Jiu ne satana sa Titius Justus, na wane ne nia fosia laugo God. Na lume nia tio laugo 'i ninimana beu fuana folae Jiu ki. ⁸ Ma sa Krispus, na wane fanaonao ana beu fuana folae nai, nia ka famamana 'Aofia fainia wane ne to laona lume nia ki tafau. Ma tani wane 'oro laugo 'i Korin, kera rongoa fatalana sa Paul, ma kera ka famamana, ma kera ka siuabu.

⁹ Sui laona te rodo, sa Paul ka ada to'ona te fataie, ma na 'Aofia ka fata 'uri fuana, "Nao 'oe si mau, ma 'oe si mamalo fasi fatae fuada, ma 'oe si lukasia na raoe 'oe. ¹⁰ Sulia nau ku to fai 'oe. Ma nia 'afitai fuana ta wane ka sasia ta ru fua falilamu, sulia wane nau ki kera 'oro laona mae fere ne." ¹¹ Nia ne sasia ma sa Paul ka to 'i senai sulia te fangali ma ono madame ki fuana famanatalana wane ki ana fatalana God.

¹² Ma ana kada ne kingi baita 'i Rom nia alua sa Galio ka gwaungai laona lofaa 'i Akaea, na wane Jiu ki kera oku, ma kera ka daua sa Paul, ma kera ka ngalia siana sa Galio fuana ketolana. ¹³ Ma kera ka fai fafia ka 'uri, "Na wane ne nia sisi 'uria talailana wane ki fua kera ka fasia God ana falafala ne 'e'ete fasia taki kalu ki."

¹⁴ Ma kada sa Paul doria ka fata, sa Galio ka fata 'uri fuana wane Jiu ki, "Na ru ne, dia ta ru ana ta ta'ala naoma ana ta garoe ana taki kalu ki, nau ku saitamana mabetu'u fai kamulu Jiu ki.

¹⁵ Boro ma sulia olisusue kamulu ki ga 'ana sulia fatae ki, ma na sataeru ki, ma na taki kamulu ki talamulu, nia lea fuana mulu ka fa'o'olosia 'amulu talamulu. Sulia nao nau si kwatea ta kwaiketoilae fuana ru 'urinai ki." ¹⁶ 'Urainai nia ka saea fuada tafau fua kera ka leka fasia kula ni kwaiketoie. ¹⁷ Ana kada nai, na wane Jiu ki ka daua sa Sosetenes, na wane fanaonao ana beu fuana folae, ma kera ka namusia maana kula ni kwaiketoie. Boro ma sasilae nai nao si 'oga go sa Galio.

Sa Paul oli 'uria 'i Antiok

¹⁸ Sa Paul ka to 'i Korin fainia wane famamana ki sulia maedangi 'oro ki. Sui nia ka fasi kera, ma ka tofolo ana baru 'uria lofaa 'i Siria fainia ni Prisila ma sa Akuila. Ma naona ne kera tofolo fasia 'i Kenkrae, nia sufi koru ana ifuna fua nia fatainia ne nia alangai eta fatae ✧ fua God.

¹⁹ Kada kera dao 'i Efesus, sa Paul ka leka na fasia ni Prisila ma sa Akuila, ma ka leka laona beu fuana folae, ma ka fata fuana Jiu ki. ²⁰ Sui na wane ki kera ka gania fua nia ka to tau faida,

✧ **18:18** Nambas 6:1-21

boroi ma nao nia si alafafia. ²¹ 'Urainai nia ka leka lalau 'ana, nia ka fata 'uri fuada, "Dia kwaidorie God fuaku, nau kai oli lau mai siamulu." Sui nia ka tofola na 'ana laona baru fasia 'i Efesus.

²² Kada nia dao na 'i Sesarea, nia ka leka 'uria fere 'i Jerusalem, ma ka fata lea fuada na wane famamana ki senai. Sui nia ka leka 'uria 'i Antiok. ²³ Ma burina ne nia to 'i Antiok sulia bara maedangi, nia ka leka, ma ka liu laona lofaa 'i Galesia ma 'i Frigia fuana fangasilana sa tifaيدا ne kera famamana.

Sa Apolos

²⁴ Ana kada nai, te wane Jiu satana sa Apolos, ne futa laona fere 'i Aleksandria, nia leka mai 'uria 'i Efesus. Nia na wane fatalana lea, ma nia ka saitamana lea laugo ana na Kekedee Abu.

²⁵ Nia saitamana laugo na falafala sulia na 'Aofia, ma nia ka fata nikila, ma ka famanata 'o'olo sulia sa Jesus. Boroi ma, nia saitamana ga 'ana ana siuabulae be sa Jon nia fata mai sulia 'i nao.

²⁶ Ma nia safali ka fata nonira'a fuana wane ki laona beu fuana folae. Ma ana kada ni Prisila ma sa Akuila keroa rongoa, keroa ka talaia 'uria na lume keroa, ma keroa ka kwai'adomi ana, fua nia ka saitamana lea lau ana famanatae sulia God.

²⁷ Ma sa Apolos doria ka leka 'uria 'i Korin laona bali lofaa 'i Akaea. Ma na wane famamana 'i Efesus ki, kera 'adomi nia ana kekedee fuana wane famamana 'i Akaea ki, fua kera ka ada lea sulia. Ma kada sa Apolos nia dao na 'i Akaea, nia 'adomi lea 'asiana ana wane ne God nia fatainia kwaiofei nia fuada, fua kera ka famamana. ²⁸ Boroi ma kada ne wane Jiu ki kera olisusu fainia, nia ka fata nikila fai kera ma ka

liufida tafau. 'Urinai nia ka fatainia na Kekedee Abu ki ne famamana sa Jesus nia na Christ, na wane ne God nia filia.

19

I Efesus

¹ Kada sa Apolos nia to 'i Korin, sa Paul nia leka sulia taale ne liu laona tofungana bubunga 'i Esia leka nia ka dao 'i Efesus. Ma nia ka dao to'ona tani wane ne kera famamana sa Jesus senai. ² Ma nia ka ledi kera ka 'uri, "Kamulu to na ana na Anoeru Abu kada kamulu famamana?"

Ma kera olisia ka 'uri, "Kalu nao si rongoa go te ne na Anoeru Abu."

³ Sa Paul ka ledi kera lau ka 'uri, "Ma na siuabulae 'uta mone ne mulu siuabu ana?"

Ma kera olisia ka fata 'uri, "Na siuabulae be sa Jon fata sulia."

⁴ Sui sa Paul ka fata lau 'uri fuada, "Sa Jon nia siuabua lalau sa tifaida ne kera kari abulo fasia na ta'alaie kera ki. Ma sa Jon ka saea laugo fuana wane ki, fua kera ka famamana wane ne kai dao mai 'i burina ne satana sa Jesus."

⁵ Ma kada kera rongoa na ru nai, kera ka siuabu fua ka fatainia ne kera famamana sa Jesus na 'Aofia. ⁶ Go sa Paul ka alua na 'abana 'i fafoda, ma na Anoeru Abu ka koso fafida, ma kera ka fata ana na fatae 'e'ete ki, ma kera ka fata sulia na fatalana God. ⁷ Kera bobola fainia akwala ma ro wane.

⁸ Sa Paul ka ru laona beu fuana folae 'i Efesus, ma ka fata nonira'a fuana wane ki, ma ka sasi 'uria talalana na manatada sulia na 'Initoe God. Ma nia ka sasi 'urinai sulia olu madame ki.

⁹ Boro ma tani wane ada, manatada ngasi, ma

kera ka aburongo, ma kera nao si famamana. Ma kera ka saea fatae ta'a ki sulia "Taale na 'Aofia" 'i naofana na wane 'oro ki. Sui sa Paul ka talaia na wane famamana ki kera ka leka fasida, ma ana maedangi ki tafau nia ka fata fuana wane ki laona lume ni famanata sa Taeranus. ¹⁰ Na ru ne kera sasia ka leka talau sulia ro fangali ki. Ma na wane ki tafau ne kera to laona lofaa 'i Esia, na Jiu ki ma na wane ne nao lau Jiu ki, kera ka rongoa fatalana na 'Aofia.

Na wele sa Skefa ki

¹¹ Ma God ka kwatea na nikilalae baita fuana sa Paul, fua nia ka fulia na ru fanadae ki ma na ru ni kwelelae ana ki. ¹² Ma ta 'aba maku boroi 'ana ne to suina na to'ona nonina sa Paul, dia kera ngalia kau siana wane matai ki kera kai 'akwa, naoma wane ne anoeru ta'a to ada ki, na anoeru ta'a nai ki laugo, kera ka ru 'i maa fasia wane nai ki.

¹³⁻¹⁴ Ma tani Jiu laugo kera liu kwailiu sulia maedangi ki fuana ifulangai ana anoeru ta'a ki. Na fiu wele na fataabu baita Jiu ki ne satana sa Skefa ne kera sasia ru nai. Ma kera boroi kera ka sasi 'uria tarilana na anoeru ta'a ki ana satana na 'Aofia sa Jesus. Kera fata 'uri fuana anoeru ta'a ki, "Nau ku ifulangai kamulu ana satana sa Jesus be sa Paul nia 'ainitalo ana."

¹⁵ Ma te maedangi kada kera sasi 'uria tarilana na anoeru ta'a, na anoeru ta'a nai olisida ka 'uri, "Nau ku saitamana sa Jesus, ma nau ku saitamana laugo sa Paul, boroi ma 'oe ti ne?"

¹⁶ Ma na wane ne anoeru ta'a nai nia to ana ka lofoida, ma ka kwaeda. Ma kera ka tafi dadara fasia lume wane nai fainia na maale ki 'i nonida.

¹⁷ Ana kada ne wane Jiu ki ma na wane ne nao lau Jiu ki ne to 'i Efesus, kera rongoa ru ne, kera ka mau 'asiana, ma kera ka fabaita satana na 'Aofia sa Jesus. ¹⁸ Ma na wane 'oro ana wane ne kera famamana ki, kera farongo 'i naofana wane ki tafau ana ru ta'a ne kera sasia mai 'i nao ki. ¹⁹ Ma tani wane 'oro laugo ada ne kera rao ana anoeru ta'a ki, kera ka ngalia laugo mai buko kera ki ana raolae sulia anoeru ta'a ki, ma kera ka sungida 'i naofana okue nai. Ma kera ka alu okua na liulana buko nai ki, ma nia ka dao ana lima akwala to'oni ngingisi malefo ki. ²⁰ Sulia na ru nai na fatalana God ka inua wane 'oro ki, ma kera ka famamana na 'Aofia.

Na ngalungalue 'i Efesus

²¹ Burina ru nai ki sui, sa Paul ka naia na laona manatana fua nia ka leka 'uria fere ki laona lofaa 'i Masedonia ma 'i Gris ki, ma ka daofa liu 'uria 'i Jerusalem. Ma sa Paul ka fata 'uri, “Burina ne nau leka 'i sena, nau ku doria leka laugo 'uria 'i Rom.” ²² Boroi ma nia ka kwatea sa Timoti ma sa Erastus, na ro wane kwai'adomi nia ki, 'uria 'i Masedonia, boroi ma nia to basi 'ana 'ua 'i Efesus laona lofaa 'i Esia.

²³ Ma ana kada nai na ngalungalue baita ka fuli 'i Efesus fafia “Taale na 'Aofia”. ²⁴ Ma te wane satana sa Demitrius, nia na wane fua saungailana ka nunui lume ki ana silva dia na beu ni folae na mamala god ne satana ni Atemis. Ma na wane ne kera rao ana raoe nia nai kera saitamana konia malefo 'oro ana raoe nai. ²⁵ Ma nia ka saea kera oku mai fainia tani wane ne kera sasia laugo raoe dia ne kera sasia. Ma nia ka fata 'uri fuada, “Kamulu saitamana na toorue kulu

ne nia mango go mai fasia raoe ne kulu sasia ana saungailana ka nunuiru ki. ²⁶ Kamulu ada to'ona ma kamulu ka rongoa tafau na ana ru ne sa Paul nia sasia ki. Nia saea ka nunuiru ne wane ki kera saungaida, kera nao lau god mamana ki. Aia, ma sulia ne nia fata 'urinai, wane 'oro seki 'i Efesus ki ma na mae fere 'oro ki laona lofaa 'i Esia laugo ne manatada 'e abulo na sulia. ²⁷ Ma dia 'urinai, na wane ki kera kai fata falia na raoe ne kulu ki. Nao lau taifilia ru nai, ma ta ru ne kai ta'a laugo, na beu abu god keni baita ne kulu ni Artemis, kera kai maladalafa na 'ada, ma na 'initolana kai dalafa na. Ma na wane 'i Esia ki tafau, ma na molagali tafau, kera kai sui fasia fosilana!"

²⁸ Kada na okue nai kera rongoa fatae nai ki, kera guisasu 'asiana, ma kera ka akwa koko kera ka 'uri, "Artemis ne god kia 'i Efesus ne 'initoa 'asiana!" ²⁹ Sui na ngalungalue ka tae laona mae fere baita nai. Ma kera ka daua sa Gaeas fainia sa Aristakus, ro wane fasia lofaa 'i Masedonia ne kera leka fainia sa Paul, ma kera ka 'abalangai keroa, ma kera ka lae 'ali'ali faida 'uria na kula fua okulae ne wane ki kera oku ana. ³⁰ Ma sa Paul ka doria ka leka 'i naofana okue nai, boroi ma na wane ne kera famamana ki ka luia. ³¹ Ma tani wane fanaonao ana lofaa nai ne kera kwaimani ana sa Paul, kera kwate fatae fuana, kera ka luia nao nia si leka ana kula ne kera oku ana. ³² Ma na ngalungalue baita ka tatae laona okue nai. Ma tani wane kera ka akwa kera ka saea na 'ada ta ru, ma tani wane kera ka saea laugo 'ada tani ru 'e'ete, sulia na 'orolana wane nao si saitamana go te ne kera oku mai fuana. ³³ Ma tani wane Jiu kera to laugo 'i senai.

Kera usungainia kau sa Aleksanda, 'i naofana okue nai, sulia kera doria nia fadaa fola ana ngalungalue nai. Sui sa Aleksanda ka fatai fuana okue nai ma ka nene fafida ana 'abana, fua sae nia ka saea ta fatae ni kwaisusie 'i naofana na wane ki. ³⁴ Boroï ma kada kera ada saitamana nia na Jiu, kera ka akwa koko lau kera ka 'uri, "Atemis ne god kia 'i Efesus ne 'initoa 'asiana!" Ma kera ka akwa koko 'urinai sulia ka kada tau, bobola fainia ta ro kada sato.

³⁵ Sui te wane baita ana fere nai ka leka mai ka fanofoa na wane ki ka 'uri, "Wane ana 'i Efesus 'ae, na wane ki tafau kera saitamana kulu na ne ada sulia na beu abu ni Atemis, fainia na gwa fau abu nia be 'asia mai fasia laona mamanga. ³⁶ Nao ta wane si tofea na ru ne ki. Nia ne 'e lea fua kamulu ka to aroaro na, nao mulu si sasia lau ta ru ne ka dia lalau na wane oewanea ki. ³⁷ Ma mulu ngalia na mai ro wane ne ki, sui boroï 'ana nao keroa si belia go ta ru fasia laona beu abu, ma nao keroa si fata buri tolingia go ana ta ru sulia na god keni kia. ³⁸ Ma dia sa Demitrius, fainia wane ne kera rao fainia ki kera doria ngalia ta wane fafia ta ru, na kula fuana kwaiketoilae nia to fuana wane kwaiketoilae ka rongo kera. Kera saitamana ka leka senai. ³⁹ Boroï ma dia mulu doria 'ua ta ru, mulu kai fa'o'olosia ana kada wane baita ki kera gwalua fua konilae mai fua faoraie. ⁴⁰ Nia lea kulu kai ada suli kulu, fasia wane gwaungai ki ka fai fafi kulu ana ngalungalue ne kulu sasia ta'ena. Ma nia 'afitai 'asiana fua kulu ka kwatea ta manatalae lea ne kulu ka fofone ru ana." ⁴¹ Burina nia saea ru nai ki tafau, nia saea kera ka oli na 'ada.

20

T Masedonia ma 'i Gris

¹ Ma 'i burina ngalungalue ne 'e aroaro na, sa Paul ka saea mai na wane famamana ki siana, ma ka kwatea fatae ni kwairaduila ki. Ma nia ka fata alualu ada, sui nia ka leka na 'uria 'i Masedonia. ² Kada nia leka na 'uria 'i Masedonia, nia ka liu laona na fere ki, ma ka radua na wane famamana ki ana fatae 'oro ki. Sui nia ka dao ana lofaa 'i Gris. ³ Ma nia ka to senai sulia olu madame ki. Ma kada nia sasi akau fuana lekalae 'uria lofaa 'i Siria ana baru, nia ka rongoa na Jiu ki kera naia saungilana. 'Urainai nia ka manata na fuana olilae sulia taale tolo ne liu 'i Masedonia. Sui nia fi leka 'uria 'i Siria. ⁴ Ma sa Sofata, na wele sa Pirus na wane 'i Berea, ma sa Aristakus, ma sa Sekundus ne keroa wane 'i Tesalonika ki, ma sa Gaeas na wane 'i Debe, ma sa Tikikus, ma sa Trofimus keroa wane 'i Esia ki, ma sa Timoti, ne kera leka fainia sa Paul. ⁵ Kera leka 'i nao ka makwali kalu ana fere 'i Troas. ⁶ Ma kalu ka tofologo fasia fere 'i Filipae burina na Fafanga ana beret ne nao ta isi 'i laona, ma lima maedangi ki 'i burina, kalu ka fiku lau faida 'i Troas. 'I senai kalu ka to sulia fiu maedangi ki.

Sa Paul famauria sa Iutikus fasia maea

⁷ Ana Sarere 'i saulafi, kalu oku mai fuana fanga kwaimanilae. Ma sa Paul ka fata fuana wane ki, safali 'i saulafi leka ka dao laona tofungana rodo, sulia nia kai leka na malakwasi. ⁸ Laona mae lume ne 'i langi ne kalu oku ana, ne kwesu 'oro ki kera nia 'i senai. ⁹ Ma te wele fi baita satana sa Iutikus nia gouru 'ana maana 'olofolo, ma sulia sa Paul nia fata ka tau, na wele

fi baita ne maana ka maleua, leka nia ka maleu buro na 'ana, ma nia ka 'asia fasia oluna tala lume 'i langi 'uria 'i ano. Kada kera lafua nia kau, kera ada to'ona ne nia 'e mae na. ¹⁰ Boro ma sa Paul ka koso 'i ano, ka boruru, ma ka ofia, sui ka fata 'uri, "Nao mulu si manata 'abero, nia mauri ga 'ana 'ua." ¹¹ 'Urainai nia ka oli laugo 'ana 'uria mae lume ne kera oku ana, ma ka ngiia na beret, ma kera ka fanga. Ma burina, nia fata faida leka ka 'ofodangi na, sa Paul ka fi leka. ¹² Ma kera ka oli fainia na wele fi baita ne 'uria lume nia, ma kera ka eele 'asiana sulia ne nia mauri na.

Fasia 'i Troas kera ka leka 'uria 'i Miletus

¹³ 'Urainai kalu ka leka eteta na 'uria laona baru, ma kalu ka tofolo 'uria fere 'i Asos, fua sae kalu ka ngalia sa Paul senai. Nia saea 'urina fua malu, sulia nia leka kau 'i senai ana taale tolo. ¹⁴ Kada nia dao to'omalu 'i Asos, nia ka ra na fai kalu laona baru, kalu ka leka na 'uria fere 'i Mitilene. ¹⁵ Ma kalu leka fasia 'i senai, kalu ka liu ana bubunga 'i Kios ana ruana maedangi. Ma ana na oluna maedangi, kalu ka dao ana bubunga 'i Samos. Ma ana faina maedangi, kalu ka dao ana fere 'i Miletus. ¹⁶ Sa Paul nia manata 'uria sae ka daofa liu kau 'uria 'i Efesus, fua nao kalu si to ana lofaa 'i Esia, sulia kalu leka 'ali'ali fua kalu ka dao 'ali'ali go 'i Jerusalem 'i naona maedangi ana Pentekos, dia nia ngwaluda.

Fata ni alualue sa Paul fuana wane 'i Efesus ki

¹⁷ Ana kada sa Paul to 'i Miletus, nia ka kwate fatae fuana wane fanaonao ki ana fikute wane famamana ki 'i Efesus, fua kera ka leka mai siana. ¹⁸ Kada kera dao mai, nia ka fata 'uri fuada, "Kamulu saitamana suina falafala nau

ana kada ki tafau ne nau to fai kamulu, safali mai ana maedangi eteta ne nau ku dao mai laona lofaa 'i Esia. ¹⁹ Nau ku sasia na raoe fuana 'Aofia fainia na marabibilae, ma na angilae, ma kada Jiu ki kera sasi ngangata fua saungilaku, nau ku nonifi 'asiana. ²⁰ Kamulu ka saitamana tafau na, kada nau famanata laona lume kamulu ki, ma fuana wane ki tafau, nao nau si safungainia go ta ru fasi kamulu fuana 'adomilamulu. ²¹ Fuana Jiu ki, ma fuana wane ne nao lau Jiu ki, nau ku fata totongai fuada fua kera ka kari abulo fasia ta'alaie kera ki, ma kera ka abulo 'uria God, ma kera ka famamana na 'Aofia sa Jesus.

²² “Boroi ma sulia nau ku rosulia na Anoeru Abu, nau ku leka 'uria 'i Jerusalem, ma nao nau si saitamana te ne kai fuli fuaku 'i senai. ²³ Ma ana fere ki tafau ne nau ku dao ana, na Anoeru Abu ka saea fuaku ne nau kai dao to'ona 'afitaie, ma nau kai to 'i laona beu ni kanie 'i Jerusalem. ²⁴ Boroi ma nia lea ga 'ana. Nao nau si 'abero go sulia ru ne kai fuli fuaku, sulia dia nau ku fasuia na raoe ne na 'Aofia sa Jesus nia kwatea fuaku. Ma na raoe nai ne 'ainitaloa ana Farongoe Lea sulia na kwaiofeie God fuana wane ki tafau.

²⁵ “Ma nau ku liu 'i safitamulu tafau fainia fatae sulia 'Initoie God. Ma ana kada ne, nau ku saitamana nao mulu si ada lau to'oku. ²⁶ Boroi ma nau ku sae madakwa na ana fua mulu 'i ta'ena ne, dia ta wane boroi 'ana amulu ne nao si too ana na maurie falu fasia God, nia na 'aberolae nia tala'ana na. ²⁷ Sulia nao nau si safungainia go ta ru fua farongolae amulu ana sulia na kwaidoria God ki fuaka. ²⁸ Nia ne kamulu wane fanaonao ki, kamulu kai ada suli kamulu talamulu, ma na wane ki ne na Anoeru

Abu alua fuana mulu kai ada sulida. Mulu kai ada sulia na wane ne kera famamana God, dia na wane ada sulia na sipsip ki ne ada sulida. God ka folida ana na maelana na Wele nia talana. ²⁹ Nau ku saitamana burina nau ku leka, tani wane famanata garo kera kai leka mai, ma kai ili 'uria falilana fitoe wane ne kera famamana ki, dia na kui kwasi ki ne saungia na sipsip ki. ³⁰ Kada kai dao mai ne tani wane ana okue kamulu kai sukea sa tifaيدا ne famamana 'uria lekalae sulida. ³¹ Mulu kai adaada, ma mulu kai manata to'ona sulia olu fangali ki, sulia maedangi ma na rodo, nau ku famanata kamulu, sui boroi 'ana laona 'afitaie ma na angie ki.

³² “Ma ana kada ne, nau ku kwate kamulu na fuana God, fua nia ka ada suli kamulu. Ma ana fatae sulia kwaiofeilae nia. Sulia fatae nai nia bobola fuana fa nikilalana kamulu ma nia ka kwatea ru lea ne God nia to ana fuana wane nia ki tafau. ³³ Ma kamulu boroi saitamana laugo ne, nao nau si doria go ta malefo, naoma ta maku fasia ta wane amulu. ³⁴ Ma kamulu tafau go mulu saitamana ne nau ku rao ana ro 'abaku ki, fua nau ku 'adomi nau talaku ma wane kwaimani nau ki laugo fua daolae to'ona ru ne kalu bobo 'urida ki. ³⁵ Nau ku fatainia tafau na fua mulu ana raoe nikila 'urinai, kulu saitamana kulu ka 'adomia na wane ne kera ngwatautau ki. Mulu ka manata to'ona na fatae be na 'Aofia kia sa Jesus nia saea, 'Na wane ne nia kwate ru, nia eele ka baita liufia na wane ne ngali ru fua nia talana.’ ”

³⁶ Kada sa Paul nia fata ka sui, nia ka boruru, ma ka foa fai kera. ³⁷ Ma kera tafau go kera ka angi kada kera ofia sa Paul, ma kera ka nono'ia.

38 Ma kera ka kwaimanatai 'asiana sulia nia saea kera nao si ada lau to'ona. 'Urainai kera ka leka fainia 'uria 'ae na baru.

21

Sa Paul leka 'uria 'i Jerusalem

¹ Kalu alualu ada ka sui, kalu ka ra laona baru, ma kalu ka leka na. Kada ne kalu tofolo na, kalu ka dao ana bubunga 'i Kos. Sui ana ruana maedangi, kalu ka dao ana bubunga 'i Rodes. Ma kalu ka leka kau 'uria fere 'i Patara fasia 'i senai.

² 'I senai, kalu dao to'ona na baru ne leka 'uria lofaa 'i Fonisia laona 'i Siria. Sui kalu ka ra laona na baru senai, ma kalu ka leka lau. ³ Kalu ka liu ana kula ne kalu ada to'ona bubunga 'i Saepurus.

'Urainai kalu ka gali bali 'i asi, kalu ka leka 'uria lofaa 'i Siria. Kalu ka koso 'i sara ana fere 'i Taea, kula ne baru kalu fakosoa na luludae ki ana.

⁴ Ma 'i senai kalu ka dao to'ona tani wane ne kera famamana ki, ma kalu ka to faida sulia fiu maedangi ki. Ma sulia na Anoeru Abu ka kwatea

na manatalae fuada, kera ka fata 'abero ana sa Paul fua nao nia si leka lau 'uria Jerusalem.

⁵ 'Urainai boroi 'ana, kada fuana lekalae kalu, kalu ka leka na 'amalu. Ma na wane ki, fainia 'afe kera ki, ma na wele kera ki tafau go ne kera leka fai kalu 'uria ninimana asi. Kada kalu dao, kalu ka boruru laona one, ma kalu ka foa. ⁶ 'Urainai kalu ka alualu ada ka sui, kalu fi ra na laona baru, ma kera ka oli na 'ada 'i fera.

⁷ Sui kalu ka leka fasia 'i Taea, kalu ka dao ana fere 'i Tolemais, kalu ka ada to'ona tani wane ne kera famamana, ma kalu ka to faida sulia te maedangi. ⁸ Ma ana ruana maedangi, kalu ka leka lau, kalu ka dao ana fere 'i Sesarea. 'I senai,

kalu ka to laona lume sa Filip, na wane ne rao ana 'ainitaloa na Farongoe Lea. Ma nia ta wane ana fiu wane be kera filida 'i Jerusalem 'uria kwai'adomilae ana wane ne kera famamana ki. ⁹ Nia too ana fai sari ki, ne kera too ana kwatee fua farongolae laugo ana fatalana God. ¹⁰ Ma kalu to senai sulia bara maedangi, ma te profet satana sa Agabus ka dao mai fasia 'i Jiudea. ¹¹ Nia leka mai siamalu, ma ka ngalia na fosae sa Paul fuana lobilana salafana, ma ka kani fafia ana ro 'ae nia ki talana fainia ro 'abana ki laugo, sui ka fata 'uri, "Na Anoeru Abu 'e saea, na wane ne fosae nia, Jiu ki kera kai kani 'uri ana laugo 'i Jerusalem, sui kera ka kwatea fuana wane ne nao lau Jiu ki."

¹² Ana kada kalu rongoa ru nai, kalu fainia wane nai ki kalu 'ingoa sa Paul fua nao nia si leka 'uria 'i Jerusalem. ¹³ Boroi ma nia olisi kalu ka 'uri, "'Uta ne mulu ka angi 'urinai ma mulu ka kwate nau ku kwaimanatai? Nau ku sasi akau nao lau fuana kani laku ga 'ana 'i Jerusalem, boroi ma fua nau ka mae laugo sulia na 'Aofia sa Jesus."

¹⁴ Ma sulia kalu si bobola go fuana rokisilana manatana sa Paul, 'urinai boroi 'ana kalu ka fata na 'amalu 'uri, "Nia lea, alamatainia na kwaidoria God ka fuli na 'ana."

¹⁵ Burina kalu to 'i senai sulia bara maedangi, kalu ka sasi akau na ana ru kalu ki, kalu ka leka na 'uria 'i Jerusalem. ¹⁶ Ma tani wane famamana laugo fasia Sesarea kera leka fai kalu, ma kera ka talai kalu 'uria lume wane ne kalu kai to siana,

satana sa Nason wane 'i Saeprus, nia ta wane ne eta famamana 'ua na mai.

Sa Paul fata fainia sa Jemes

¹⁷ Kada kalu dao na 'i Jerusalem, na wane ne kera famamana ki kera ka kwalo lea 'asiana amalu. ¹⁸ Ana ruana maedangi, sa Paul ka leka fai kalu fuana adalae to'ona sa Jemes. Ma na wane fanaonao ki tafau laona fikute wane famamana ne, kera to 'i senai. ¹⁹ Sa Paul ka fata lealae fuada, sui nia ka farongo kera ana ru ne God nia sasi tafau ki ana raoe ne sa Paul sasia safitana na wane ne nao lau Jiu ki. ²⁰ Ma 'i buri'ana kera rongo nia ka sui, kera tafau go kera tangoa God. Sui kera ka fata 'uri fuana sa Paul, "Wane kwaimani Paul 'ae, 'oe ada to'ona ga 'amu na wane 'oro 'asiana ana wane Jiu ki kera famamana, ma kera ka fabaita ga 'ada 'ua na taki sa Moses ki. ²¹ Kera rongoa farongoe ne saea, 'oe famanata Jiu ki ne kera to ana mae fere wane ne nao lau Jiu ki, fua sae kera nao si ro lau sulia na taki ne sa Moses nia kwatea, ma 'oko saea fuada kera nao si 'ole 'unge ana wele kera ki, ma kera nao si sasi sulia na falafala kulu Jiu ki. ²² Ma te na ne kulu kai sasia? Kera kai rongoa ga 'ada ne 'oe dao na seki. ²³ 'Oe sasia te ne kalu saea fuamu. Na fai wane ki kera to 'i seki, ma kera fata alangai fuana God. ²⁴ 'Oe leka fai kera fuana fafalua 'i maana God laona Beu Abu God, ma 'oko foli fuana fafalua senai, fua kera ka sufi koria gwauda. Dia 'oe sasi 'urinai sulia taki sa Moses, na wane ki tafau kera kai saitamana na ru ne kera rongoa ne kera saea suli 'oe ki, nao

si mamana, boroi ma 'oe boroi rosulia laugo taki sa Moses ki.

²⁵ “Ma fuana wane ne nao lau Jiu ki ne kera famamana, kalu kekede fuada tafau, ma kalu ka farongoda ana na manatae wane ne kalu alafafia: Kera nao si 'ania na fanga ne kera afafu ana mamala god ne kera fosia, ma kera nao si 'ania 'abu naoma ta ru ne kera lioa, ma kera ka ada suli kera fasia oelae.”

²⁶ Sa Paul alafafia na manatae wane nai, ma ana ruana maedangi, nia ka leka na fainia na fai wane nai ki, ma ka fafalu faida. Sui nia ka leka laona Beu Abu God, ka farongoa na fataabu ana na kada te ne na fiu maedangi fuana fafalue sui ana, sui kera fi kwatea na afafue kera ki.

Kera daua sa Paul

²⁷ Ma kada fiu maedangi nai ki karangi sui, tani wane Jiu mai fasia lofaa 'i Esia, kera ka ada to'ona sa Paul laona Beu Abu God. Ma kera ka suradua tani wane ki, ma kera ka daua sa Paul. ²⁸ Ma kera ka akwa koko kera ka 'uri, “Wane ana 'i Israel! Mulu kai kwai'adomi mai amalu! Na wane ne nia liu ana fere ki tafau fua famanatalana wane ki fua ngengelana wane Jiu ki, ma fainia na taki sa Moses ki fainia na Beu Abu ne. Ma ana kada ne, nia ka talaia wane ne nao lau Jiu ki 'uria laona Beu Abu ne, ma kera ka fasua na kula abu ne!” ²⁹ Kera saea ru nai, sulia ne kera ada to'ona sa Trofimus na wane 'i Efesus nia to fainia sa Paul senai 'i Jerusalem ana maedangi eteta, ma kera ka kwaisae sa Paul nia talaia 'uria laona Beu Abu God.

³⁰ Ma na ngalungalue ka tatae laona fere 'i Jerusalem tafau, ma na wane ki kera afururu mai

tafau, ma kera ka daua sa Paul, ma kera tara 'uria 'i maa fasia laona Beu Abu God. Ma 'urinai go na maana sakae ki ana Beu Abu nai, kera ka bilaki na. ³¹ Kada ne wane ki kera doria ka saungia sa Paul, tani wane kera ka kwate fatae fuana wane 'initoa ana ome'e 'i Rom, sulia na ngalungalue baita nai liu laona fere 'i Jerusalem. ³² Ma ana kada ne wane 'initoa nia rongoa na ru nai, nia fi leka, ma ka talaia tani wane ni ome'e nia ki fainia na wane fanaonao kera ki, kera ka leka 'ali'ali 'uria kula ne wane ki kera oku ana. Ma ana kada ne wane ki kera ada to'ona na wane 'initoa nai fainia na wane ome'e nia ki, kera fi sui fasia na kwaelana sa Paul. ³³ Kada na wane 'initoa nai ka dao na, nia ka leka siana sa Paul, ma ka daua. Sui nia ka saea fuana wane nia ki fua kera ka kani fafia ana ro seni ki. Sui nia ka ledia wane ki ka fata 'uri, "Sa ti ne wane ne, ma ru ta'a te ne nia sasia?" ³⁴ Ma na wane ki kera ka saea na fatae 'oro 'e'ete kwailiu ki, na wane 'initoa nai ka ulafusia na te ne kera guisasu fuana sa Paul 'uria. Nia ne nia ka saea fuana wane ni ome'e nia ki, fua kera ka ngalia sa Paul, kera ka alua laona lume na wane ni ome'e ki ne kera to ana. ³⁵ Ma na wane ni ome'e ki kera ka talaia 'uria 'aena mae ana lume nai, ma kera ka ngalia 'i langi, sulia wane nai ki kera ngalungalua ka baita 'asiana. ³⁶ Ma na Jiu ki kera ka lae 'ali'ali fainia akwalae kera ka 'uri, "Saungia ka mae lalau! Saungia ka mae lalau!"

Sa Paul fata susi nia talana

³⁷ Ana kada ne wane ni ome'e ki kera sasi akau fuana rulae 'i lume fainia sa Paul, nia ka fata 'uri fuana wane 'initoa nai, "Nau ku doria saea te ru fuamu."

Ma na wane 'initoa nai ka ledia ka 'uri, “Uri ma 'oe saitamana fatae Grik? ³⁸ 'Urinai ma 'oe nao lau na wane be 'i Ijip be ana kada be suina toli be 'oe safalia na firue baita, ma 'oko talaia na fai to'oni wane ki, ma kera ka leka 'uria laona lofaa 'eke'eke fainia na naife ni sauwane kera ki fua firue?”

³⁹ Sui sa Paul ka olisia ka 'uri “Nao! Nau na wane Jiu lalau, nau ku futa 'i Tasas fere 'initoa 'i Silisia. Nau ku doria 'oe alamatainia fua nau ku fata basi fuana wane ne ki.”

⁴⁰ Go na wane 'initoa ne ka alamatainia, ma sa Paul ka uu 'i maana lume nai 'i langi, ma ka kwaikaru ana 'abana ka fa aroaro na wane ki. Ana kada kera to aroaro, sa Paul ka fata fuada ana fatae wane Jiu.

22

¹ Sa Paul ka fata 'uri, “Wane kwaimani nau ki fainia kamulu na maa nau ki, mulu fafurongo nau basi mai ne nau ku sasi fata ni susilaku fasia ru ne mulu fai fafi nau ana!” ² Kada kera rongo nia fata ana fatae wane Jiu, kera ka to aroaro tafau, ma sa Paul ka fata lau 'uri, ³ “Nau ne na wane Jiu, ma nau ku futa 'i Tasas na mae fere laona lofaa 'i Silisia, ma nau ku baita mai 'i Jerusalem kada nau ku susuli ru fasia sa Gamaliel. Ma nia ka famanata lea 'asiana aku ana sasilae sulia na taki ne sa Moses kwatea mai fuana koko kia ki, ma nau ku doria laugo sasilana te ki ne God nia doria, dia laugo ne mulu doria sasilana 'i ta'ena. ⁴ Ma nau ku famalagaigaia laugo wane ne kera famamana sa Jesus, ma nau ku saungida. Nau ku daua laugo wane ki, ma keni ki, ma nau ku aluda laona beu ni kanie.

⁵ Na 'inita fataabu, ma na wane fanaonao kulu ki, kera saitamana na ru ne nau ku fata sulia nia mamana. Ma kera kedea ru ki fuana wane fanaonao ana Jiu ki 'i Damaskas, ma kera ka kwatea fuaku, fua nau ku ngalia fuada. Ma kera ka alamatainia fua nau ku nani 'uria na wane ne kera famamana sa Jesus ki 'i senai, fua sae nau ku dauda, ma ku kani fafida, ma ku oli mai faida 'uria seki 'i Jerusalem, fua sae wane fanaonao ki kera ka kwatea kwaekwaee fuada.

⁶ “Ana kada nau leka ma ku dao karangia na 'i Damaskas bobola fainia tofungana asoa, tona ma na madakwalae baita laona mamanga nia tala na fafi nau. ⁷ Ma nau ku 'asi nau 'i ano, ma ku rongoa na linge fatae ne fata 'uri fuaku, ‘Saul 'ae, Saul 'ae, 'uta ne 'oe famalagaigai nau?’ ⁸ Sui nau ku fata 'uri fuana, ‘Aofia 'ae, 'oe sa ti nena?’ Ma na lingeru nai ka olisi nau ka fata 'uri, ‘Nau sa Jesus wane 'i Nasaret ne 'oe famalagaigaia.’ ⁹ Ma wane ne kera leka fai nau ki, kera ada to'ona na madakwalae nai, boro'i ma kera nao si rongogo na linge wane ne fata fai nau. ¹⁰ Ma nau ku ledia, nau ku 'uri, ‘Aofia 'ae, te ne nau kai sasia?’ Ma na 'Aofia ka olisi nau ka fata 'uri, ‘Oe tatae, 'oko leka 'uria 'i Damaskas. Ma kera kai farongo 'oe ana ru ne nau ku naia fua 'oe sasia.’ ¹¹ Ana kada nai, na maaku ka rodo, sulia na madakwalana ru nai, ma na wane ne kera leka fai nau, kera ka dau ana 'abaku, ma kera ka talai nau 'uria 'i Damaskas.

¹² “Ma te wane nia to 'i Damaskas satana sa Ananaeas, nia na wane ne fabaita ana God, ma ka rosulia taki kia Jiu ki, ma na wane Jiu ki tafau ne kera to 'i Damaskas, kera fabaita nia 'asiana.

¹³ Nia leka mai ka uu siaku, ka fata 'uri, 'Wane kwaimani nau Saul 'ae, 'oe ada na!' Ma ana kada nai go, na maaku ka ada na, ma nau ku ada to'ona nia na. ¹⁴ Ma nia ka fata lau 'uri fuaku, 'God koko kia ki nia fili 'oe, fua 'oko saitamana na kwaidoria nia ki, ma 'oko ada to'ona na Wane ni Rao 'O'olo nia, ma 'oko rongoa na fatalana. ¹⁵ Ma 'oe na ne wane nia fua farongolae ana wane ki tafau ana te ki ne 'oe ada to'ona ma 'oko rongoa. ¹⁶ 'Uri ma te lau ne 'oe makwalia? Tatae na, 'oko siuabu, ma 'oko fosia na 'Aofia, fua nia ka manataluge ana ta'alae 'oe ki.'

¹⁷ "Sui nau ku oli lau 'uria 'i Jerusalem, ma ana kada nau ku foa laona Beu Abu God, nau ku ada to'ona na fataie, ¹⁸ ma nau ku ada to'ona na 'Aofia, ma nia ka fata 'uri fuaku, "Oe leka 'ali'ali na fasia 'i Jerusalem, sulia wane ne ki kera nao si famamana fatalamu suli nau.'

¹⁹ "Ma nau ku fata 'uri, "Aofia 'ae, kera saitamana ga 'ada be nau leka laona beu fuana folae ki, ma ku daua wane ne kera famamana 'oe ki, ma nau ku namusida laugo. ²⁰ Ma kada be wane ki kera saungia sa Stefen, na wane be 'e farongo 'ani 'oe, nau ku to laugo 'i senai, ma nau ku alafafia ru ne kera sasia ana, ma nau ku kwai'adomi fua adalae sulia maku fafo kera ki.' ²¹ Sui na 'Aofia ka fata 'uri fuaku, "Oe leka, sulia nau kai odu tau amu siana wane ne nao lau Jiu ki.' "

²² Na wane ki kera fafurongoa sa Paul leka nia ka saea go ru ne sulia wane ne nao lau Jiu ki. Ma kada kera rongoa na ru nai, kera fi akwa koko kera ka 'uri, "Mulu ngalia kau mulu ka saungia! Nao nia si bobola fuana nia ka mauri!"

²³ Kera akwa, ma kera ka kwaikaru ana maku kera ki, ma kera ka 'ui ana gegeona ano ki laona mamanga, sulia ne kera guisasu 'asiana. ²⁴ Ma na wane 'initoa ana ome'e 'i Rom, nia ka saea fuana wane nia ki fua kera ka talaia sa Paul 'i lume, ma ka saea kera ka namusia, fua kera ka dao to'ona te ne kwatea ma Jiu ki kera ka akwa koko 'urinai fuana. ²⁵ Boroi ma kada kera kania sa Paul fuana namusilana, nia ka fata 'uri fuana te wane ni ome'e, "Nia bobola ga 'ana laona taki kia ki 'i Rom fuana mulu kai kwae nau, na wane 'i Rom ne nao mulu si keto nau 'ua?"

²⁶ Kada ne wane ni ome'e nai 'e rongoa na ru nai, nia ka leka siana wane 'initoa nia, ma ka ledia ka 'uri, "Te ne 'oe sasia? Na wane loko nia na wane 'i Rom!"

²⁷ 'Urinai na wane 'initoa nai ka leka siana sa Paul, ka fata 'uri, "Farongo nau basi, 'uri ma 'oe wane 'i Rom ne?"

Sa Paul olisia ka 'uri, "Iu."

²⁸ Ma na wane 'initoa ne ka fata 'uri, "Nau na wane 'i Rom laugo, boroi ma nau ku foli ana malefo baita."

Ma sa Paul ka olisia ka 'uri, "Nau ne wane 'i Rom, sulia nau ku futa ana wane 'i Rom."

²⁹ Ma na wane ne kera uu karangia fuana namusilana ma ledilana, kera ka dudu faburi fasia. Ma na wane 'initoa nai laugo, kada nia saitamana ne sa Paul nia na wane 'i Rom, nia ka mau, sulia nia kani fafia ana seni ki.

Sa Paul uu 'i naofana na fikute wane lokoeru Jiu ki

³⁰ Sui na wane baita ana ome'e, nia doria ka saitamana lea ana te ne Jiu ki kera fai fafia sa

Paul ana. Nia ne ana ruana maedangi, nia ka kwatea wane nia ki, fua kera ka lugea na seni ki fasia sa Paul, ma ka kwate fatae fuana fataabu baita ki ma na fikute wane lokoeru Jiu ki fua kera ka oku. Sui nia ka talaia kau sa Paul, ma ka fauua 'i naofana na fikute wane lokoeru nai kada ne kera oku.

23

¹ Ma sa Paul ka ada 'o'olo na fuana wane fanaonao nai ki ne kera oku, ma ka fata 'uri, "Wane kwaimani nau ki 'i Israel, nau ku fabaita God, ma ana na lioku tafau, nau ku saitamana na maurilaku nia 'e lea leka ka dao ana fa dangi ta'ena." ² Kada sa Paul nia fata 'urinai, na 'inita fataabu sa Ananaeas ka saea fuana wane ne kera uu karangia sa Paul fua kera ka fidalia ngiduna. ³ Ma sa Paul ka fata 'uri fuana, "God nia kai fidali 'oe, 'oko dia ta 'odoe be kera farafua ka kwao fuana sofungailana na bili ki. 'Oe to laugo 'i seki fua ketolaku ana taki sa Moses ki. Ma 'oe boroj, 'oe si ro go sulia na taki ne ki kada ne 'oe saea kera ka fidali nau!"

⁴ Ma na wane ne kera uu karangia sa Paul, kera rongoa, kera ka fata 'uri fuana, "'Oe fata ta'a ana 'inita fataabu God!"

⁵ Ma sa Paul ka olisida ka 'uri, "Wane kwaimani nau ki 'i Israel, kwaimanatai, nao nau si saitamana ne nia na 'inita fataabu. Sulia na Kekedee Abu nia saea, 'Nao 'oe si fata ta'a ana na wane 'initoa kamulu.' "

⁶ Ma kada sa Paul nia ada to'ona ne tani ai ana fikute wane lokoeru nai ki ne Sadusi ki, ma tani ai ada ne Farasi ki, nia ka fata baita fuana okue nai ka 'uri, "Wane kwaimani nau ki 'i Israel, nau

na Farasi, na wele na Farasi ki. Ma kera ka keto nau na, sulia nau ku famamana na wane ne kera mae ki, God kai taeda lau 'uria na maurie!"

⁷ Ma ana kada nia saea na fatae nai ki, na Farasi ki ma na Sadusi ki, kera ka safali ana olisusue, ma na okue nai kera ka tolingida ana ro fikute wane ki. ⁸ Kera tolingida, sulia na Sadusi ki kera saea dia wane mae, 'afitai kera ka mauri lau, ma kera saea nao go ta 'ainasel, ma ka nao laugo ta anoeru. Boroï ma na Farasi ki kera famamana olu ru nai ki. ⁹ Ma na akwa fi baita fuada kwailiu, ma tani wane famanata ana taki ki ne kera Farasi ki laugo, kera uu, ma kera ka fata nikila 'asiana kera ka 'uri, "Nao kalu si dao go to'ona te ne garo ana wane ne! Boroï ma alamia na anoeru naoma ta 'ainasel 'oto ne fata ania."

¹⁰ 'Urinai, ma na olisusue baita ka safali na, ma na wane 'initoa ana omeë, nia ka mau fasia kera ka saungia sa Paul. Ma nia ka saea fuana wane ni omeë ki, kera ka leka siana okue ne fua kera ka talaia sa Paul fasi kera 'uria laona lume wane ni omeë ki.

¹¹ Sui ka rodo na mai na 'Aofia ka uu siana sa Paul ka fata 'uri, "Nao 'oe si mau. 'Oe fata nonira'a na suli nau seki 'i Jerusalem, ma 'oe kai sasi laugo 'urinai 'i Rom."

Kera naia saungilana sa Paul

¹² Ma 'i 'ofodangi tani wane ana Jiu ki kera oku, ma kera ka naia fuana saungilana sa Paul. Ma kera ka fata alafu kera nao si 'ania ta fanga, ma kera nao si kufia ta kafo, leka ka dao ana kada kera saungia sa Paul. ¹³ Alamia nia bobola fainia fai akwala wane ma ka tarenga ne kera saungai

oku ana manatalae nai. ¹⁴ 'Urinai na wane nai ki, kera ka leka siana fataabu baita ki, ma na wane fanaonao ana Jiu ki, kera ka fata 'uri, “Kalu fata alafu nao kalu si 'ania ta fanga leka kalu ka saungia sa Paul. ¹⁵ 'Urinai ma kamulu fainia na wane laona fikute wane lokoeru, mulu ka kwate fatae fuana wane 'initoa ana ome ki 'i Rom, fua kera ka talaia mai sa Paul siamulu. Kamulu ka suke saea mulu doria kai rongo lea ana tani fatae sulia te ki ne nia fulida. Boro ma kalu kai sasi akau fuana saungilana kada nia kai dao karangi na mai.”

¹⁶ Boro ma kada ne koko sa Paul nia rongo sulia na lokoerue nai, nia ka leka 'i lume na wane ni ome ki, ka farongoa sa Paul. ¹⁷ Kada sa Paul nia rongoa, nia ka saea mai te wane ni ome, ka fata 'uri fuana, “Oe talaia kau na wele fi baita ne siana na wane 'initoa 'oe, sulia nia doria ka saea te ru fuana.” ¹⁸ Sui na wane ni ome ne ka talaia na wele fi baita nai siana wane 'initoa kera, ka fata 'uri, “Na wane be nia to laona beu ni kanie be satana sa Paul ne saea nau ku talaia mai wele fi baita ne siamu, sulia nia doria saelana te ru fuamu.”

¹⁹ Ma na wane 'initoa nai ka dau ana 'abana na wele fi baita nai ka talaia te tau kau, ma ana kada taifili keroa, nia ka fata 'uri, “Te ne 'oe doria 'oko farongo nau ana?”

²⁰ Sui na wele fi baita nai ka fata 'uri fuana, “Tani wane Jiu, kera alafafia ka suina, alamia malakwasi kera kai leka mai kera kai gani 'oe fua 'oko talaia sa Paul 'i malakwasi 'uria na kula ne fikute wane lokoeru kera oku ana, fua sae kera kai dao mamana to'ona te ki ne nia sasia. ²¹ Boro ma nao 'oe si rosulida, sulia fai akwala

wane ma ka tarenga ne kera agwa makwalia fua saungilana. Sulia kera alafu 'ato 'asiana fuana kera nao si fanga, ma kera nao si ku, leka kera ka saungia sa Paul. Ma kera sasi akau na, ma na ru ne kera makwalia go ne na fatalamu.”

²² Sui na wane 'initoa ne ka fata 'uri fuana wele fi baita nai, “Nao 'oe si farongoa ana ta wane ne 'oe farongo nau ana na ru ne.” Sui nia ka kwatea ka leka na 'ana.

Kera kwatea sa Paul siana sa Feliks na wane gwaungai

²³ Sui na wane fanaonao ana wane ni omee ki, nia ka saea mai ro wane kera baita 'i farana, ka fata 'uri fuadaro, “Kamoro kai sasi akau ana ro telenge wane ni omee ki fuana lekalae 'uria fere 'i Sesarea, fainia fiu akwala wane fuana lekalae fafona hos ki, ma ro telenge wane ki ne kera dau ana sue ki, kera ka sasi akau fua lekalae ana sikwana kada rodo laona rodo 'i ta'ena. ²⁴ Kamulu ka alua tani hos fua sa Paul ka tae 'i fafona, ma mulu ka folo lea 'usia, ma mulu ka talaia siana sa Feliks na wane gwaungai.”

²⁵ 'Urinai na wane 'initoa ana omee ka kedea na fatae fuana sa Feliks ka 'uri,

²⁶ “Nau sa Klodias Lisias, nau ku kekede kau fuamu 'oe na wane 'initoa sa Feliks. Nau ku fata basi kau fai 'oe. ²⁷ Na Jiu ki kera daua na wane ne, ma kera ka karangi saungia. Kada nau ku dao to'ona nia na wane 'i Rom, nau ku leka fainia wane ni omee nau ki, kalu ka laua fasida. ²⁸ Ma sulia nau ku doria saitamana te ne kera fai fafi nia ana, nau ku talaia siana na fikute wane lokoeru Jiu ki. ²⁹ Sui nau ku dao to'ona nao nia si sasia go ta ru ne bobola

fua kera ka saungia naoma kera ka alua laona beu ni kanie. Na fai fafilana kera sasi ga 'ada sulia na taki kera ki talada. ³⁰ Ma kada nau ku rongoa Jiu ki kera lokoeru agwa fua saungilana ka mae, nia ne nau ku 'ali'ali kwatea kau siamu. Ma nau ku farongoa wane ne kera fai fafia ki fua kera ka ketoa 'i naofamu, sulia 'oe na ne wane gwaungai.”

³¹ Sui na wane ni omee ki kera ka sasi na sulia te ne wane 'initoa kera saea. Ma kera ka talaia sa Paul ana fa rodo nai leka kera ka dao ana fere 'i Antipatris. ³² Ma ana ruana maedangi, na wane ni omee ki ne kera fali ana 'aeda, kera ka oli 'uria lume kera 'i Jerusalem. Ma na wane ni omee ne kera leka fafona hos ki, kera ka daofa liu fainia sa Paul. ³³ Kera talaia ka dao ana fere 'i Sesarea, ma kera ka kwatea na kekedee be fuana sa Feliks na wane gwaungai, ma kera ka fasia na sa Paul siana. ³⁴ Ana kada ne wane gwaungai ne nia idumia na kekedee nai ka sui, nia ka ledia sa Paul 'uria na lofaa 'i fai ne nia futa ana. Kada nia dao to'ona nia leka mai fasia Silisia, ³⁵ nia ka fata 'uri, “Nau kai rongoa ma ku keto 'oe ana kada wane ne kera fai fafi 'oe ki kera dao mai.” Sui nia ka kwatea na wane ni omee nia ki kera ka folo lea 'usia sa Paul laona lume baita ne sa Herod saungainia.

24

Na Jiu ki kera fai fafia sa Paul 'i naofana sa Feliks

¹ Burina lima maedangi ki sui, sa Ananaeas na 'inita fataabu ka leka 'uria fere 'i Sesarea fainia tani wane fanaonao ana Jiu ki, ma te wane satana sa Tetulus ne nia saitamana na taki

ki. Kera leka mai 'i naofana sa Feliks na wane gwaungai, ma kera ka fai fafia sa Paul. ² Sui kera ka saea mai sa Paul, ma sa Tetulus ka safali ana fai fafilana fua sa Feliks ka 'uri, “Wane gwaungai 'ae, na kwaitalailae 'oe ana saitamarue 'oe sasia kulu ka too ana aroaroe sulia ka kada tau. Ma ne 'oko sasia na ru 'oro lea falu ki fua malu wane Jiu ki. ³ Ma kalu tafau eele 'asiana fuana ru nai ki, ma kalu ka tango 'oe 'asiana. ⁴ Ma nao nau si doria go ngalilana kada gwala fai 'oe. Ma nau ku gani 'oe fua 'oe fafurongo basi mai fuana fatae kokoru kalu ne nau ku kwatea. ⁵ Kalu dao to'ona wane ne faguisasua na wane ki. Nia saitamana ka fa ngalungalua na Jiu ki laona molagali tafau, ma nia na fanaonao ana fikute wane ta'a te wane 'i Nasaret. ⁶⁻⁷ Ma nia ka sasi laugo 'uria fasualana na Beu Abu God. Kada kalu ada to'ona 'urinai, kalu ka daua.* ⁸ Dia 'oe ledia na wane ne, 'oe kai dao to'ona 'amu talamu na ru ne kalu fai fafia ana ki kera mamana.” ⁹ Ma na Jiu ki laugo ne kera to 'i seki, kera saea na ru ne sa Tetulus saea nia mamana, ma kera ka fai fafia laugo sa Paul.

Fata ni kwaisusie sa Paul 'i naofana sa Feliks

¹⁰ 'Urainai na wane gwaungai ne sa Feliks ka karumia sa Paul fua ka fata, ma sa Paul ka fata 'uri, “Nau ku saitamana 'oe kwaiketoi 'i seki ka tau na mai sulia fangali 'oro ki, ma nau ku eele fuana susilaku 'i naofamu. ¹¹ Nia si bobola 'ua fainia akwala ma ro maedangi burina ne nau ku leka 'uria 'i Jerusalem fuana folae. Dia 'oe

* **24:6-7** Tani kekedee 'ua kera 'adoa lau verse 6b-8a, “Ma kalu ka lokoeru fuana ketolana sulia na taki kalu, 7boroi ma sa Lisias, na wane 'initoa ana wane ni omee ki, ne leka mai ma ka laua ana fasi kalu.”

ledia na wane ki, 'oe kai tala dao to'ona 'amu ne nau ku fata mamana. ¹² Ma na Jiu ki nao si dao to'oku go ne nau ku olisusu fainia ta wane laona Beu Abu God, naoma kera si dao to'oku ne nau ku suradua tani wane 'i laona beu fuana folae naoma ana ta kula laona fere 'i Jerusalem. ¹³ Ma kera nao si bobola go fuana kwatelana ta ru fuamu, fua 'oko famamana na te ki ne kera fai fafi nau ana. ¹⁴ Nau ku saea ru mamana fuamu: Nau ku fosia God be koko kalu ki, ana daulae sulia na 'Taale ana 'Aofia' ne wane nai ki kera saea nao si mamana. Ma nau ku famamana ru ki tafau ne sa Moses ma na profet ki kera kedealaona Kekedee Abu. ¹⁵ Ma nau ku manata ngado ana God dia kera laugo, ne God kai taea na wane ki tafau fasia na maea, na wane lea ki ma na wane ta'a ki laugo. ¹⁶ Ma nia ne kwatea nau ku sasi ngangata 'uria sasilana na ru lea ki, fua sae nao nau si 'eke lau 'i maana God ma na wane ki.

¹⁷ “Ma burina nau ku leka fasia 'i Jerusalem sulia bara fangali, nau ku oli lau mai fuana ngali malefolae fuana Jiu ki ma 'uria afafue laugo. ¹⁸ Ma ana kada nau ku sasia na ru nai, ne kera ka ada to'ona nau laona Beu Abu God burina nau ku fasuia na raoe ana kwifataboilae. Ma nao go ta fikute wane fai nau ana kada nai, ma ka nao go ta ngalungalue. ¹⁹ Boro ma tani Jiu fasia lofaa 'i Esia ne kera to senai. Ma nia bobola fainia kera ka leka laugo mai 'i naofamu, fua kera ka kefusi nau dia kera saitamana ta ru ne nau ku sasia ka garo. ²⁰ Ma na wane ne ki, kera saitamana kada kera kefusi nau 'i naofana na fikute wane lokoeru kalu Jiu ki, kera nao si dao to'ona go ta ru ne nau ku sasia ka garo. ²¹ Te ru go ne nau

ku saea 'i senai, alamia ne ka faguisasua ta bali ada ne 'uri, 'Kamulu keto nau 'i ta'ena, sulia na famamanae nau ana wane ne kera mae ki, kera kai mauri lau.' "

²² Sui sa Feliks, wane ne saitamana lea na ana falafala sulia na Taale ana 'Aofia, nia ka saea kera ka suina. Ma nia ka fata 'uri, "Kada sa Lisias na wane 'initoa ana wane ni ome'e ki nia dao mai, nau kai fasuia na ketolamulu." ²³ Ma nia ka saea fuana wane ni ome'e ne folo 'usia sa Paul fua nia kwatea tani kada ka sakwadola fuana, ma ka alamatainia na kwaimani nia ki saitamana kera kai maa to'ona, ma kera kai kwate ru ga 'ada fuana.

Sa Feliks fainia 'afe nia keroa fafurongoa fatalana sa Paul

²⁴ Ma burina bara maedangi sui, sa Feliks fainia 'afe nia 'i Drusila ne te keni 'i Jiu, keroa fata 'uria sa Paul fua keroa ka fafurongo nia. Ma sa Paul ka fata sulia na famamanae ana sa Jesus Christ. ²⁵ Boro'i ma sa Paul ka fata laugo sulia na 'o'oloe, ma ka saea ne wane ki nao si sasi sulia na kwaidoria ta'a ana nonida ki, ma ka fata laugo sulia fa dangi ne God kai ketoa na wane ki tafau. Ma kada nia rongoa na ru nai ki, sa Feliks ka mau, ma ka fata 'uri, "'Oe leka na kau 'amu. Nau kai sae 'oe lau mai ana ta kada 'e'ete ne gwau fuaku." ²⁶ Ana kada nai laugo, nia kwaisae sa Paul ka kwate malefo fuana. 'Urinai ne nia ka 'idufa kwate fatae fua sae nia ka fata fainia sulia kada 'oro ki.

²⁷ Burina ro fangali ki sui, sa Posius Festus ka leka mai ka talana sa Feliks na wane gwaungai nai. Boro'i ma sulia sa Feliks doria ne Jiu ki ka

eele fainia, nao nia si alamatainia sa Paul ka leka fasia laona beu ni kanie.

25

Sa Paul gani 'uria lekalae siana kingi baita 'i Rom

¹ Olu maedangi burina sa Festus nia dao mai 'i Sesarea, nia ka leka 'alaa 'uria 'i Jerusalem. ² Ma na fataabu baita ki, ma wane fanaonao Jiu ki, kera ka farongo ana na ru ne kera fai fafia ana sa Paul ki fuana sa Festus. ³ Ma kera ka 'ingoa sa Festus fua nia ka kwatea sa Paul 'uria 'i Jerusalem, sulia kera naia na fua saungilana sulia taale. ⁴ Ma sa Festus ka olisi kera ka fata 'uri, "Sa Paul nia to laona beu ni kanie 'i Sesarea. Ma nao si tau go ma nau kai oli 'ali'ali laugo 'i senai. ⁵ Dia nia sasia ta ru ka garo, mulu ka kwatea wane fanaonao kamulu ki fua kera kai leka fai nau 'uria 'i Sesarea ma kera ka fai fafia 'i senai."

⁶ Sui sa Festus ka to 'i Jerusalem sulia ta kwalu maedangi naoma ta akwala maedangi lau, sui nia ka oli 'uria 'i Sesarea. Aia, ma na maedangi 'i burina, sa Festus leka ka to ana kula ni kwaiketoie, sui ka saea kera ka talaiia mai sa Paul. ⁷ Ma kada sa Paul nia dao, na Jiu ne kera leka mai fasia 'i Jerusalem, kera ka uu kalia, ma kera ka fai fafia ana ru 'oro ta'a ki, boroi ma kera nao si fatainia go ne na ru nai ki nia mamana. ⁸ Boroi ma sa Paul fata susi nia talana ka 'uri, "Nao nau si sasia go ta ru ta'a ne falia na taki kalu Jiu ki, ma na Beu Abu God, naoma na kingi baita 'i Rom."

⁹ Ma sulia sa Festus 'e doria na wane baita Jiu ki ka eele, nia ka ledia sa Paul ka 'uri, “Oe nonimabe fua 'oko leka 'uria 'i Jerusalem, fua nau kai keto 'oe 'i senai ana ru ne kera fai fafi 'oe ana ki?”

¹⁰ Sui sa Paul ka olisia ka 'uri, “Kula ni kwaiketoie na kingi baita 'i Rom alua ne nau ku uu na ana. 'I seki na ne kula ne bobola fuana ketolaku. Nao nau si sasia go ta ru garo fua wane Jiu ki. Ma 'oe saitamana lea na ana tafau. ¹¹ Dia nau ku 'oia na taki ki ma ka bobola fuana ne 'oko keto nau fuana maea, nao nau si gani 'uria ne nau tafi fasia. Boro ma na fatae kera ki ne kera fai fafi nau ana, nao nia si mamana, 'urinai ma nia 'afitai go fuana ta wane ne ka kwate nau fuada. Ma nau ku gani 'uria lekalae siana kingi baita 'i Rom fuana ketolaku.”

¹² 'Urinai sa Festus ka fata fainia na wane ki ne kera 'adomia fainia kwaiketoilae. Sui nia ka fata 'uri fuana sa Paul, “Sulia 'oe gani 'uria lekalae siana na kingi baita 'i Rom, nia lea, 'oe kai leka siana.”

Sa Paul nia fata fuana sa Agripa fainia 'i Benis

¹³ Burina bara maedangi sui, sa Agripa na kingi fainia waiwane nia 'i Benis, keroa ka dao 'i Sesarea fua kera ka maa to'ona sa Festus. ¹⁴ Ana kada keroa to 'i Sesarea sulia bara maedangi nai, sa Festus ka farongoa sa Agripa ana fatae ne sulia sa Paul. Nia ka fata 'uri, “Te wane kera alua laona beu ni kanie kada sa Feliks nia gwaungai mai 'ua, kada nau nao si dao 'ua. ¹⁵ Ma kada nau ku leka kau 'uria 'i Jerusalem, na fataabu baita Jiu ki, ma na wane fanaonao kera ki, kera ka fata kefusia, ma kera ka gani nau fua nau ku

ketoa fua saungilana. ¹⁶ Boroï ma nau ku fata 'uri fuada, 'Nao lau na falafala kalu wane 'i Rom ki ne fua kalu ka ketoa ta wane 'i naona ne nia fata susia 'i maana na wane ne kera fai fafia ki.' ¹⁷ Ma kada kera dao na mai seki 'i Sesarea, nau ku 'ali'ali ku gouru fua rongolada ana kula ni kwaiketoie ana ruana maedangi, ma nau ku saea mai wane ni omeë ki kera ka talaia mai na wane nai. ¹⁸ 'Urinai, na wane ne kera fai fafia ki kera ka uu, ma kera nao si fai fafia go ana tani ru ta'a ne nau kwaisae kera kai saea. ¹⁹ Ru ne kera olisusu na fafia ne fadalana na fosilana God kera fainia te wane ne satana sa Jesus. Sa Jesus nai nia mae na, boroï ma sa Paul 'e saea nia mauri lau. ²⁰ Ma sulia nao nau si saitamana te ne nau kai sasia fua daolae to'ona ta ru mamana sulia ru ne ki, nau ku ledia sa Paul dia nia nonimabe fua ka leka 'uria 'i Jerusalem fua nau ku ketoa ana na ru nai ki 'i senai. ²¹ Boroï ma sa Paul nao si alafafia, ma ka gani 'uria tolai laona beu ni kanie, ma lekalae siana na kingi baita 'i Rom fua sae nia talana ne ka fa'o'olosia. Nia ne, nau ku saea kera nao si lafua fasia laona beu ni kanie, leka ka dao ana kada ne bobola fuana eresilana siana na kingi baita 'i Rom."

²² Sui sa Agripa ka fata 'uri fuana sa Festus, "Nau ku doria laugo rongolana wane nai."

Ma sa Festus ka olisia ka fata 'uri, "'Oe kai rongo nia na 'i malakwasi."

²³ Ma ana fa dangi 'i burina, sa Agripa fainia 'i Benis keroa ka dao mai, ma keroa ka rufia mai na maku 'initoa keroa ki. Ma keroa ka ru laona lume fainia na wane 'initoa ana omeë ki, ma na wane fanaonao ki laona mae fere nai. Sui sa Festus ka kwate fatae fua kera ka talaia mai sa Paul.

²⁴ Ma sa Festus ka fata 'uri, “Agripa na kingi 'ae, fainia na wane ne mulu oku mai 'i seki ki, mulu ada to'ona na wane ne satana sa Paul. Na Jiu ne kera to seki 'i Sesarea ma na Jiu ne kera to 'i Jerusalem ki, kera fai fafia nia, ma kera ka gani fua nau ku saungia ka mae. ²⁵ Boroī ma kada nau ku ledia, nao nau si dao go to'ona ta te ne nia sasia ka ta'a fua kera ka saungia fafia. Boroī ma nia ka gani 'uria lekalae siana kingi baita kia 'i Rom. Nia ne nau kai kwatea siana na kingi baita 'i Rom. ²⁶ Boroī ma nao nau si too ana ta ru talingai fua nau ku kekede sulia fuana kingi baita kulu. Nia ne nau ku talaia mai siamu kingi Agripa ma kamulu wane ki tafau laugo. Kada kulu ledia ka sui, alamia nau kai to lau ana tani ru fua kekedelae suli nia. ²⁷ Nia nao si lea fua nau ku kwatea kau ta wane ne to laona beu ni kanie fuana kingi baita 'i Rom, dia nao nau si fatai madakwa ana manatalae ki ne kera fai fafia ana.”

26

Sa Paul susi nia 'i naofana sa Agripa

¹ Sa Agripa ka fata 'uri fuana sa Paul, “Nia bobola ga 'ana fua 'oko farongo kalu ana man-atamu.”

Ma sa Paul ka taga na 'abana ka fatainia ne nia fata, ma ka susi nia 'uri, ² “Agripa na kingi 'ae, nau ku eele ga 'aku, sulia nau saitamana farongo 'oe ana na susilaku ana ru ne Jiu ki kera fai fafi nau ana. ³ Nau ku eele 'asiana, sulia 'oe saitamana lea ana falafala kia Jiu ki fainia na

olisusue kia ki. Nia ne nau ku gani 'oe, fua 'oko fafurongo lea basi fuana fatae nau ki.

⁴ “Ma na Jiu ki tafau kera saitamana abulolaku safali mai ana tu'ulaku. Kera ka saitamana na maurilaku 'i fere nau, ma burina lau, seki 'i Jerusalem. ⁵ Ma kera ka saitamaku ka tau na mai, ana safalilana nau ta wane ana fikute wane ne kera fangasia na fosilana God ana falafala Jiu ki. Ma kera saea na fikute wane nai ana, 'Farasi ki.' Tala'ana kera ka leka mai 'i seki fua kera kai fata famamana sulia ru nai ki, dia kera nonimabe. ⁶ Ma kada nai nau ku uu na 'i seki fuana ketolaku, sulia nau ku kwaimakwali na ana ru ne God nia eta fatae ana fuana koko kia ki. ⁷ Ma nia na ne ru be na akwala ma ro fui wane kia ki kera kwaimakwali 'uria ngalilana, kada kera fosia God sulia dangi ma na rodo. Agripa 'ae, sulia nau ku famamana na alangaie nai ne sasia wane Jiu ki kera ka fai fafi nau! ⁸ Ma 'uta ne ka 'afitai fua mulu wane Jiu ki fua famamanalae ana God ne nia saitamana taelana wane mae ki?

⁹ “Ma 'i nao mai, nau talaku nau ku ngangata fua sasilana ru ki tafau ne bobola fua nau ku falia ana fikute wane ne kera famamana sa Jesus wane 'i Nasaret. ¹⁰ Na ru nai ne nau ku sasi 'i Jerusalem. Nau ku ngalia na nikilalae fasia na fataabu baita ki, ma nau ku alua wane 'oro God ki laona beu ni kanie. Ma ana kada kera ketoda fuana maelada, nau ku ala laugo fafia. ¹¹ Ana kada 'oro ki, nau liu ku namusida laona beu fuana folae ki, ma nau ku sasi 'uria sumailada, fua sae kera ka lukasia na famamanae kera ki. Ma sulia nau ku guisasu 'asiana fuada, nau ku leka laugo 'uria fere 'e'ete ki fuana famalagaigailada.

12 “Ma sulia ru nai, nau ku leka 'uria 'i Damaskas. Nau ku ngalia na kekedee ki fasia na fataabu baita ki fuana daulana na wane ne kera famamana sa Jesus. 13 Agripa 'ae, kada kalu leka sulia taale tofungana asoa, nau ku ada to'ona na te ngwasinasinae ne tala ka liufia na madakwalana sato, ma nia tala mai fasia laona mamanga fafi nau fainia wane ne kalu leka ki. 14 Ma kalu tafau go ne kalu 'asi kalu 'i ano, ma nau ku rongoa te lingeru ne fata 'uri fuaku ana fatae wane Jiu, ‘Saul, Saul! 'Uta ne 'oe famalagaigai nau? 'Oe nonifi ana kada 'oe tatae suali nau, dia na buluka nia nonifi kada ne nia bulia maana mae sue ana na wane ne 'e talaia.’ 15 Ma nau ku fata 'uri fuana, ‘Aofia 'ae, 'oe sa ti ne?’ Ma na 'Aofia ka fata 'uri, ‘Nau sa Jesus, na wane ne 'oe famalagaigaia. 16 Tatae na. Nau ku fatai fuamu, ma nau ku fili 'oe, fua 'oko rao fuaku. Ma 'oko farongoa wane ki ana na ru ne nau fatainia fuamu 'i ta'ena ma ana kada loki mai 'i buri. 17 Nau kai susi 'oe fasia wane Jiu ki ma wane nao lau Jiu ki ne nau kai kwate 'oe siada. 18 Nau ku odu 'oe siada fua 'oko rokisida fasia na maerodo 'uria madakwalae, fasia na nikilalae sa Saetan 'uria God. Ma kada kera famamana aku, God kai manatalugea ta'alaie kera ki ma kera kai 'ado na fainia tifaida ne God filida suina.’

19 “Aia, kingi Agripa 'ae, nau ku ro na sulia na fataie be nau ku ada to'ona fasia 'i langi. 20 Etana nau ku leka 'i Damaskas, sui 'i Jerusalem, ma 'afutana 'i Israel tafau, sui siana na wane ne nao lau Jiu ki, nau ku farongo ana fua kera ka kari abulo fasia ta'alaie kera ki, ma kera ka abulo 'uria God ma fuana sasilana na ru lea ki fua ka fatainia

kera kari abulo mamana. ²¹ Ma sulia na ru nai, na Jiu ki kera ka dau nau kada nau ku to laona Beu Abu God, ma kera ka sasi 'uria saungilaku.

²² Boroï ma leka mai ka dao ana fa dangi 'i ta'ena, God na ne nia 'adomi nau. Ma nau ku farongoa na wane ki tafau, laona tooa ki, ma wane 'initoa ki laugo. Ma na ru ne nau ku saea ki, nia laugo be na profet ki ma sa Moses kera saea kai dao mai.

²³ Kera saea na wane filia God kai nonifi ma ka mae, ma nia laugo na wane eteta ka tatae fasia na maea ma ru nai ne ka fatainia madakwalae sa God fuana wane Jiu ki, ma fuana wane ne nao lau Jiu ki laugo.”

²⁴ Ma kada sa Paul nia fata 'ua suli nia 'urinai, sa Festus ka akwa fuana ka 'uri, “Paul 'ae, 'oe oewanea lalau na! Na saitamarue baita 'oe ne kwatea 'oko oewanea.”

²⁵ Ma sa Paul ka olisia ka 'uri, “Wane gwaungai 'ae, nao nau si oewanea lau ne! Na fatae ne nau ku saea ki nia mamana ma ka 'o'olo tafau. ²⁶ Nau ku saitamana nau fata nonira'a ga 'aku fuana sa Agripa na kingi, sulia nia saitamana ga 'ana na ru ne ki. Nia ka rongo sulia na ru ne ki tafau ne fuli ana sa Jesus, sulia ru ne fuli ana sa Jesus ki nao si fuli lau ana ta kula agwa. ²⁷ Aia, Agripa na kingi 'ae, 'uri ma 'oe famamana na fatae profet ki? Nau ku saitamana 'oe famamana.”

²⁸ Sui sa Agripa na kingi ka fata 'uri fuana sa Paul, “Ana ka kada kokoru 'urinai go ne, 'oe kwaisae 'oe kai kwatea nau famamana sa Jesus na Christ?”

²⁹ Sa Paul ka olisia ka 'uri, “Sui boroï 'ana kada kokoru, naoma na kada ka tau, nau ku foa fuamu ma fuana wane ki tafau ne kera to 'i seki ma kera

ka fafurongo nau ta'ena, fua sae mulu kai dia laugo nau. Fadalana ne, mulu kai famamana sa Jesus Christ, boroi ma nao nau si doria ne mulu kai to laona beu ni kanie dia nau.”

³⁰ Sui na kingi, ma ni Benis, fainia sa Festus na wane gwaungai, ma na wane ki tafau ne kera to faida, kera tatae, ³¹ ma kera ka leka na 'ada. Ma kada kera leka na kau 'ada, kera ka fata 'uri fuada kwailiu, “Na wane ne nao si sasia go ta ru ne bobola fua nia ka maelia naoma kera ka alu nia laona beu ni kanie.”

³² Ma sa Agripa ka fata 'uri fuana sa Festus, “Na wane ne bobola fua 'oe lugea na, dia nao nia si gani 'uria lekalae siana na kingi baita 'i Rom.”

27

Sa Festus kwatea sa Paul ka leka 'uria 'i Rom

¹ Ma kera kwaisae kalu ka tofolo na 'uria 'i Rom laona lofaa 'i Itali. Kera ka kwatea sa Paul fainia tani wane ne kera kanida ki, fuana sa Julius na wane 'initoa ana wane ni omee ki 'i Rom ne kera saeda ana “Wane ana omee ki na kingi baita.” ² Sui kalu ka ra laona baru fasia na fere 'i Adramitium, ne sasi akau fuana lekalae 'uria fakali ki kalia lofaa 'i Esia. Ma sa Aristakus, na wane 'i Tesalonika laona lofaa 'i Masedonia, ka leka laugo fai kalu. Ma kalu leka na fasia fere 'i Sesarea. ³ Ma fa dangi burina, kalu ka dao na ana fere 'i Saedon. Ma sa Julius ka kwaimani ana sa Paul, ma ka alamatainia ka leka fuana adalae to'ona kwaimani nia ki fua kera ka kwatea te ki ne nia bobo 'uria. ⁴ Sui kalu ka leka fasia 'i senai, ma kalu ka liu safitana bubunga 'i Saeprus fai tolo baita, sulia na kuburu nia tatae mai 'i

naofana baru. ⁵ Sui kalu ka tofolo na ana na lobo ne karangia bali lofaa 'i Silisia ma 'i Pamfilia ki, ma kalu ka leka mai 'uria 'i Mira, fere baita laona lofaa 'i Lisia. ⁶ 'Urainai sa Julius, na wane 'initoa ana omee nai, ka dao to'ona na baru fasia 'i Aleksandria ne kai leka 'uria 'i Itali, ma nia ka alu kalu laona baru nai.

⁷ Sui kalu ka sarafaini leka sulia bara maedangi, ma kalu ka dao to'ona 'afitaie baita ana lekalae ana maedangi nai ki, sui leka mai kalu ka dao bobola fainia fere 'i Kinidus. Ma nao kalu si leka na ana bali nai, sulia na kuburu tae mai 'usi kalu. Ma kalu ka kali ana ngongora 'i Salmone, ma kalu ka liu nunufana bubunga 'i Krit. ⁸ Sui kalu ka usuli toli mai ma ka 'afitai tu'u, kalu ka dao ana fakali kera saea ana Fakali Lea, ne nao si tau go fasia mae fere 'i Lasea.

⁹ Na maedangi 'oro ki ne suina 'i senai, sulia kalu loloselo sualia na kuburu na ana kada nai. Kada nai laugo nia na maedangi baita kera Jiu ki ne kera saea ana, "Maedangi fuana manatalugelana ta'alaie ki*", nia liu ka suina, ma kada fuana kuburu ka safali na, ma ka 'afitai na fuana kalu ka daofa liu ana lekalae, fasia na baru ka kuruu ana kada ne kuburu nia baita. Nia ne, sa Paul ka fata 'uri fuada, ¹⁰ "Nau ku ada to'ona ne na lekalae kulu fasia 'i seki kai 'afitai, ma na asi kai falia na baru ne fainia na ru ne ki 'i laona. Ma tani wane akulu kera kai mae laugo."

¹¹ Boro ma na wane 'initoa ana wane ni omee ki ka famamana lalau ana te ne na kapten ana baru fainia na wane ne nia too ana baru nai kera saea. Ma nao nia si famamana fatalana sa

* **27:9** Maedangi fuana manatalugelana ta'alaie ki: Ada to'ona ana Diksonari

Paul. ¹² Ma na fakali ne kalu dau ana nao si lea fuana daulae ana kada ana uni gwarie. Nia ne, 'orolana wane kera ka doria 'ada lekalae lau 'i asi fua sae kalu ka dao 'i Finiks, dia nia ngwaluda, fua kalu ka mamalo 'i senai ana kada ana uni gwarie. Sulia 'i Finiks ne na fakali ana bubunga 'i Krit ne agwa fasia na kuburu ana kada nai.

Na kuburu dao laona asi

¹³ Aia, ma ana kada ne sasaule nia safali ka ufi mai 'i gwauna bubunga, ma na wane ki kera kwaisae kera bobola fua sasilana na ru ne kera doria. Nia ne, kera ka lafua na gwalu laona baru, kera ka safali usulia ninimana bubunga 'i Krit.

¹⁴ Ma nao si tau go, na kuburu baita ne kera saea ana "Ara" koso toli mai ka kwae, ma ka ufi nikila mai fafona tolo ma ka susufofono na.

¹⁵ Ma ka toea na baru, ma ka 'afitai 'asiana fua fa'o'olosilana sulia na kuburu, ma kalu ka noni kulua na ma kalu ka alamatainia na baru fua na kuburu ka faolongainia na 'ana fasia 'i Krit. ¹⁶ Ma

kada kalu liu kau ninimana bubunga 'i Kauda, kalu lafua baute laona baru, sui boroi 'ana nia ka 'afitai. ¹⁷ Ma 'i buri'ana, wane ne kera rao laona baru kera ka karoa fangasia laugo baru fasia nia ka foga. Ma kera ka fakosoa na 'aba

selo baita ne kera loloselo ana fua na kuburu ka ufi balangainia na baru ne, sulia kera mau fasi kuburu ka tarangainia fafona walo karangia 'i Libia. ¹⁸ Sui na kuburu ka ufi dongadonga ga 'ana ma ka baita 'asiana, ma ana ruana maedangi, kera ka 'ui 'ania tani ludae fasia laona baru. ¹⁹ Ma ana fa dangi 'i buri, kera ka 'ui 'ania tani ru lau ana baru laona asi. ²⁰ Sulia fa dangi

'oro ki ne nao kalu si ada to'ona na sato naoma

ta fa bubulu, ma na kuburu ka nikila 'asiana. Sui kalu ka kwaisae nao kalu si mauri na.

²¹ Boroī ma sulia ka kada tau na ne wane ki kera nao si 'ania ta fanga, ma sa Paul ka tatae ka uu 'i naofada, ma ka fata 'uri, “Uta ne nao mulu si ro go 'amulu sulia na ru be nau saea fua mulu, fua nao kulu si leka fasia 'i Krit? Dia kamulu rosulia na fatalaku, nao kulu si dao go to'ona na 'afitaie ne. ²² Boroī ma kada ne, nau ku saea na fua mulu nao mulu si mau! Sulia nao ta wane amulu si mae, taifilia na baru ne go ne kai ta'a. ²³ Nau ku saitamana ru nai ki, sulia ana fa rodo be sui kau na 'ainselele God, ne nau ku to fuana ma nau ku fosia, nia leka mai siaku. ²⁴ Ma nia ka fata 'uri, 'Paul 'ae, nao 'oe si mau! Sulia 'oe kai uu 'i naofana na kingi baita 'i Rom. Ma God kai 'adomia na wane ne kera leka fai 'oe ki fua kera nao si mae, sulia na kwaiofei nia fuamu.’ ²⁵ Nia ne wane ki, nao mulu si mau! Sulia nau ku fito ne God kai sasi 'urinai na dia be na 'ainselele nia saea fuaku. ²⁶ Boroī ma na asi kai tarangai kulu ana ta te bubunga lau.”

²⁷ Ma na kuburu ka kwae kalu na laona asi nai sulia akwala ma fai fa rodo, na kuburu ka ufa na baru laona kula lola na ana asi Mediteranian. Ma ka bobola na fainia tofungana rodo, na wane ne kera rao laona baru kera ka kwaisae kalu karangi dao na 'i sara. ²⁸ Kada kera manata 'urinai, kera ngalia na kwalo ne kera kania na fau kulu maana, kera ka 'ui 'ania laona asi 'uria 'oitolana kula nai fuana kera ka saitamana ne nia dao karangia na 'i sara. Ma kada kera 'oloto'ona ana kula nai, nia lola ka bobola fainia ro akwala 'abala ki. Sui nao si tau, kera ka 'ui lau ana kwalo nai, ma kera dao to'ona kula nai akwala ma lima

'abala ki na ana lolalana. ²⁹ Ana kada kera dao to'ona 'urinai, kera ka mau tona 'uribe na baru ka ra fafona tani fau. Nia ne kera ka 'ui 'ania fai gwalu ki fasia burina na baru, ma kera ka foa 'uria na dangi. ³⁰ Ma ana kada nai, na wane ne kera rao laona baru ki, kera doria kera ka tafi fasia na baru, kera ka fakosoa na baute laona asi, kera ka suke fua kera leka 'ui 'ania lau tani gwalu fasia maana na baru. ³¹ Ma sa Paul ka fata 'uri fuana wane ni omee ki fainia na wane 'initoa kera, “Dia wane rao ne ki kera nao si to laona baru, 'afitai mulu ka mauri.” ³² Kada wane ni omee ki kera rongoa, kera ka siki musia na kwalo ana baute fasia na baru fua sae ka leka na 'ana.

³³ Kada nia karangi ka dangi na, sa Paul ka 'ingo kera fua kera ka 'ania ta fanga nia ka fata 'uri, “Na akwala ma fai maedangi ki ne suina kau mulu ka to kwaimakwali ma nao mulu si 'ania ta ru.” ³⁴ Ma nau ku gani kamulu na, mulu fanga fua noni mulu ka nikila. Nao ta wane amulu kai mae. ³⁵ Burina nia saea ru nai, sa Paul ka ngalia na beret, ma ka tangoa God 'i naofada, sui ka ngiia, ma ka 'ania. ³⁶ Kada kera ada to'ona ru nai sa Paul nia ilia, manatalada fi aroaro, ma kera fi fanga. ³⁷ Kalu na ro talanga ma fiu akwala ma ono wane ki ne kalu to laona baru. ³⁸ Ma 'i burina wane ki tafau kera fanga kera ka abusu na, kera ka 'ui 'ania lau na luludae ki tafau ne kera saea ana witi ki laona asi, fua na baru ka sasala.

Na baru 'e tarangainia fafona walo

³⁹ Ana kada nia dangi na mai, na wane ne kera rao laona baru kera nao si ada saitamana 'i fai ne

kera dao ana. Kera ada to'ona na fakali ana busu one, ma kera ka manata fua dia nia ngwaluda kera ka leka ana baru 'uria na busu one nai.

⁴⁰ Ma kera ka siki musia na gwalu ki, kera ka 'asida laona asi. Ma ana kada nai laugo, kera ka kanasua na 'oko ne kera kani fafia ana ro rebe 'ai baita ni fasagalana na baru. Sui kera ka taga na 'aba selo ni loloselolae 'i maana baru, fua na kuburu ka ufi ma baru ka leka saga 'uria 'i sara.

⁴¹ Aia, ana kada kera sasi 'ua fainia na ru nai ki, na baru ne ka tarangainia na fafona na walo, ma na maana baru ka tara na fafona walo, ma na burina baru ka foga ana nanafo.

⁴² Iu, ma ana kada nai, na wane ni omee ki kera ka loko na saungilana wane ne kera kani fafida ki, fasia tani wane ada kera ka 'arango 'i sara, ma kera ka tafi. ⁴³ Ma sulia na wane 'initoa ana wane ni omee ki nia doria ka famauria sa Paul, nia ka fata lusia kera nao si sasia ru nai, ma nia ka saea kera ka lugeda, ma ka saea laugo fuana wane ne kera saitamana 'arangolae ki kera lofo laona asi, fua sae kera ka 'arango 'i sara 'i nao.

⁴⁴ Ma bali ana wane kera ka 'isi kau 'i buri, nia ka saea kera ka dau ana reba 'ai ki ne foga fasia na baru fua kera ka 'arango 'i fafona. Aia, kalu sasi 'urinai ne kwatea ma kalu ka mauri, ma kalu ka dao 'i sara.

28

I Malta

¹ Ma kada kalu dao na 'i sara, kalu fi dao to'ona na bubunga ne kalu dao ana kera saea ana 'i Malta. ² Na wane 'i senai ki, kera kwaimani 'asiana fua malu. Ma ana kada nai laugo na ute

'e too, ma ka gwari 'asiana, ma kera oku kalia ere, ma kera ka kwalo kalu tafau kalia ere nai. ³ Ma ana kada sa Paul nia 'e konia na fofu sara 'ai 'uria alulana laona ere, te fa baeko 'e ru mai fasia na fofu sara 'ai nai ki sulia na 'ako'akolana ere, ma ka 'ala ngasi ana 'abana sa Paul, ma ka nao si kanasu na. ⁴ Kada wane ana bubunga nai kera ada to'ona na fa baeko nai nia dau tatara ana 'abana sa Paul, kera ka fata fuada kwailiu, "Na wane ne, alamia wane sauwane ne, ma na god ana 'Kwaiketoie' nao si doria nia ka mauri, sui boroi 'ana nia ka mauri mai fasia laona asi." ⁵ Boroi ma sa Paul ka kwaelangainia na baeko nai dau tatara ana 'abana 'uria laona ere, ma nao ta ru si sasia go. ⁶ Ma kera ada 'uria sae 'abana sa Paul ka ubu, naoma nia ka 'asia 'ali'ali 'i ano ma ka mae. Sui kada kera kwaimakwali ka tau, ma nao ta ru si sasi nia go, kera ka talana manatada kera ka 'uri, "Na wane ne, nia ta god!"

⁷ Ma na kula nai nao si tau go fasia na gano sa Publius na wane gwaungai ana bubunga nai. Nia ka kwalo lea 'asiana amalu, ma kalu ka to fainia sulia olu maedangi ki. ⁸ Ma ana kada nai, na maa sa Publius ka matai ana 'ako'akolae, ma nia ka siritai 'abu. Ma sa Paul ka ru siana laona mae lume nia, ma ka fofu, ma ka alua 'abana fafia, ma nia ka 'akwa na. ⁹ Kada ne wane ki kera ada to'ona na ru nai, na wane matai ki tafau laona bubunga ne, kera ka leka laugo mai siana sa Paul, ma nia ka gurada. ¹⁰ Na wane ki kera ka kwatea na ru 'oro ki fua malu. Ma kada kalu sasi akau 'uria lekalae laona baru, kera ka alua na ru 'oro ne kalu doria fuana lekalae kalu.

Fasia 'i Malta kera ka leka 'uria 'i Rom

¹¹ Burina olu madame ki suina, kalu ka leka laona baru ne safali mai fasia 'i Aleksandria. Satana baru nai ne "God Ro 'Tiu". Na baru ne nia to laugo 'i Malta ana kada ana uni gwarie. ¹² Ma kalu ka dao ana fere 'i Sirakus, ma kalu ka to 'i senai sulia olu maedangi ki. ¹³ Ma safali 'i senai, kalu ka leka kalu ka dao 'i Regium. Maedangi 'i burina, na sasaule ka ufi 'alaa mai, ma ro maedangi ki sui kalu ka dao ana mae fere 'i Puteoli. ¹⁴ Kalu ka dao to'ona tani wane ne kera famamana sa Jesus kera to 'i senai, ma kera ka gani kalu fua kalu ka to faida sulia fiu maedangi. Sui, kalu fi leka 'uria 'i Rom sulia taale tolo. ¹⁵ Ma tani wane ne kera famamana ne kera to 'i Rom, kera rongoa kalu dao na, kera ka leka mai makwali kalu ana ro mae fere ne kera saea ana "Usie 'i Apius" ma "Olu Lume fua Mamalolae ki." Ma kada sa Paul nia suada, nia ka tangoa God, ma na manatana ka babato.

I Rom

¹⁶ Kada kalu dao 'i Rom, kera ka alamatainia sa Paul ka to 'ana taifilia laona lume fainia te wane ni omee fua ka folo 'usia.

¹⁷ Kalu dao kalu ka to na sulia olu maedangi ki sui, sa Paul ka saea mai na wane fanaonao Jiu ki ne kera to 'i Rom fuana fata okue. Kada kera oku mai siana, nia ka fata 'uri fuada, "Wane kwaimani nau ki wane ana 'i Jiu, nao nau si sasia go ta ru ta'a fuana wane kulu ki, ma nao nau si falia go falafala kia ki ne kulu ngalia fasia koko kia ki. Sui boroi 'ana ka 'urinai na fanaonao Jiu ki kera kani nau 'i Jerusalem, ma kera ka kwate nau fuana wane 'i Rom ki. ¹⁸ Ma kada na wane Rom ki kera ledi nau, kera ka doria lugelaku fasia

laona beu ni kanie, sulia kera nao si dao go to'ona ta garoe ne nau ku sasia ka bobola fua nau ku mae fafia. ¹⁹ Boro ma kada na Jiu 'i senai ki kera nao si alafafia, ne nau 'e gani 'uria lekalae siana na kingi baita 'i Rom. Nao nau si leka lau mai 'i seki, fua nau fai fafia na wane kia ki ana ta ru. ²⁰ Nia ne, nau ku sae kamulu mai, fua nau ku ada to'omulu, ma nau ku fata fai kamulu. Sulia kera kani nau ana seni ne sulia nau ku famamana na wane ne kulu Israel kwaimakwali makwalia ana fitoe, nia dao na."

²¹ Sui na Jiu nai ki kera ka olisia sa Paul kera ka 'uri, "Nao ta kekedee si dao go siamalu fasia 'i Jiudea suli 'oe, naoma ta wane ana wanefuta kia ki ne kera leka mai fasia 'i senai fainia ta farongoe ma nao kera si saea go ta ru ta'a suli 'oe. ²² Boro ma kalu doria rongolana na manatamu sulia kalu saitamana laona fere ki tafau na wane ki kera fata falia lalau na wane famamana ne 'oe 'ado faida."

²³ Ma kera ka alua na maedangi fuana sa Paul, ma na wane 'oro ki kera ka leka mai ana maedangi nai 'uria kula ne sa Paul nia to ana. Ma nia safali 'ofodangi leka ka rodo, nia famanata, ma ka fata madakwa sulia na maurie ne God gwaungai ana. Ma nia ka sasi 'uria rokisilana manatada sulia sa Jesus ne wane filia God ne nia laona taki sa Moses ki fainia na kekedee profet ki. ²⁴ Ma tani wane ada, kera ka famamana sulia na fatalana, boro ma tani ai ada kera nao si famamana. ²⁵ Nia ne kada kera leka na 'ada, kera ka olisusu safitada kwailiu burina sa Paul nia saea fatae 'isi ne, "Na Anoeru Abu ka fata 'o'olo ana profet Aesaea fuana koko kamulu ki,

26 be ka 'uri,
 'Aesaea leka, 'oko saea fuana wane nau ki ko 'uri:
 Kamulu kai fafurongo, ma mulu kai fa-
 furongo, boroi ma nao mulu si saitamana
 farongoe God.

Ma mulu kai ada, ma mulu kai ada, boroi ma
 nao mulu si ada to'ona te ne God sasia fua
 mulu.

27 Sulia manatamulu nia ngasi, ma mulu ka
 bokota na alingamulu, ma mulu ka bokota
 laugo na maamulu.

Fasia maamulu ka ada to'ona, naoma alingamulu
 ka rongoa, ma na manatamulu ka malin-
 gainia fatalana God, ma mulu ka abulo
 mai 'uria ma nia ka gura kamulu.' "☆

28-29 Sui sa Paul ka fasuia lau na fatalana ka
 'uri, "Nau ku doria mulu kai saitamana ne na
 farongoe sulia maurie ne God kai kwatea, nia
 fuana wane ne nao lau Jiu ki. Kera kai rongoa!"

30 Ma sa Paul ka to sulia ro fangali lalau ki
 ana lume ne nia folia. Ma ana lume nai, nia
 ka kwaloa na wane ne kera leka mai siana ki
 fuana adalae to'ona. 31 Ma nia ka 'ainitalo sulia
 gwaungaie God, ma ka famanata sulia na 'Aofia
 sa Jesus Christ ana fata nonira'alaе, ma nao ta
 wane si luia fasia 'ainitalolae.

☆ 28:27 Aesaea 6:9-10

Farongoe Lea Ana Fataleka
The New Testament in the Fataleka language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Fataleka

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fataleka

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

38b15013-8e25-506e-87f4-209b1cab49c2